MODERN KLASİKLER DİZİSİ - 17

CARSON McCULLERS

KÜSKÜN KAHVENİN TÜRKÜSÜ

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN:
İPEK BABACAN

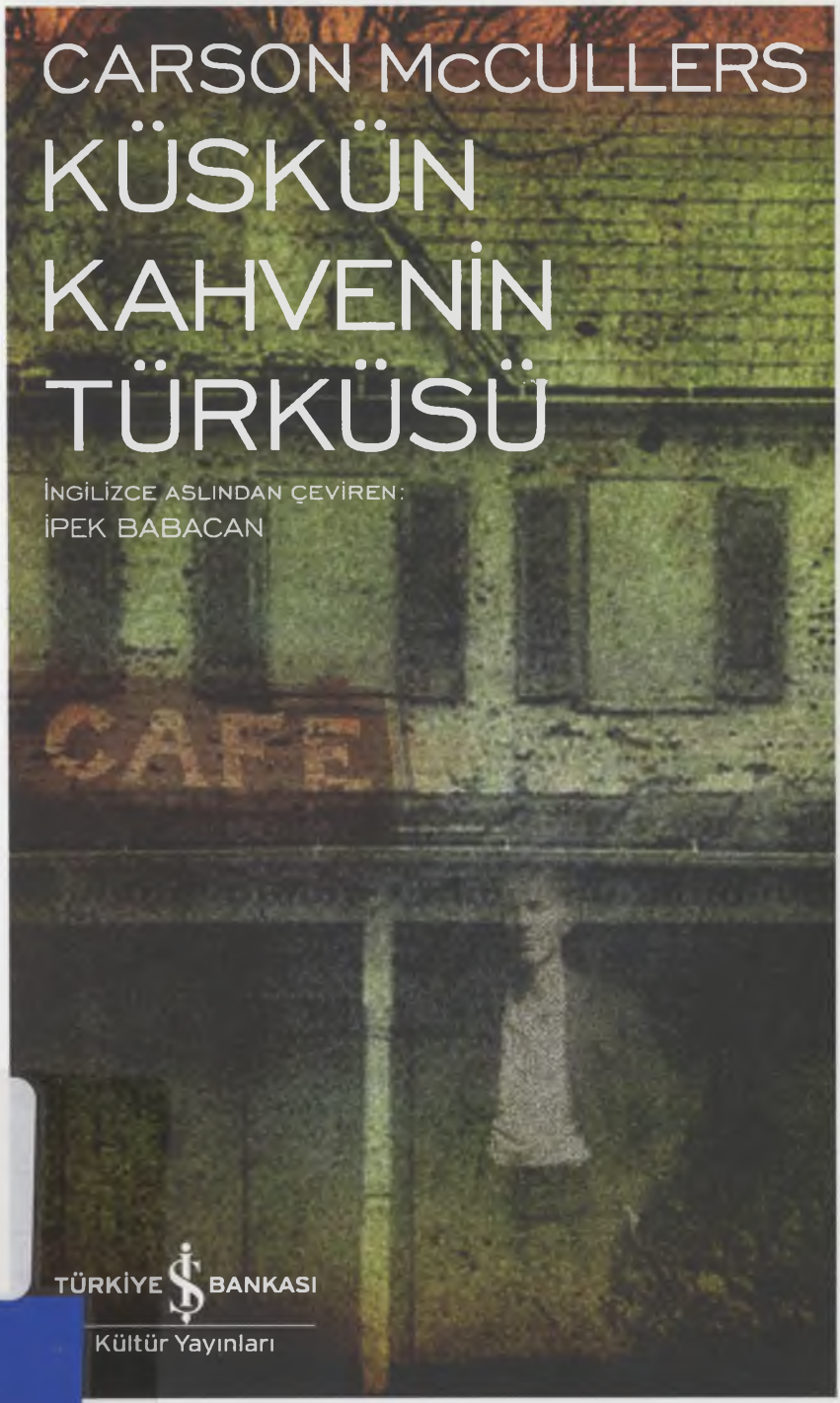

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Modern Klasikler Dizisi - 17

Carson McCullers daha yirmi üç yaşında yazdığı *Yalnız Bir Avcıdır Yürek* adlı romanıyla ABD'deki edebiyat çevrelerinde adını duyurmuş ve gerçek olduğu kadar karamsar da olan bir varoluş felsefesi içeren yapıtlarıyla okuru, insanlık durumunun temelindeki ruhsal yalnızlığın derinlikleriyle tanıştırmıştır. *Küskün Kahvenin Türküsü*'nde ise daha önceki romanlarının ortak teması olan "sevgi felsefesi"ni daha da geliştirerek sevginin doğasına ilişkin gerçek bir kurama dönüştürür. Kitapta yer alan altı öyküde de yalnızlıklarını duyumsayan karakterlerle karşılaşırız. Çocukluktan genç kızlığa geçiş sancılarını yaşayan bir kız... Yabancı bir ülkede yaşayan ve sevgisizliğin ne denli acı vereceğini geç anlayan bir erkek... Yaşamını biraz olsun tekdüzelikten kurtarmak için hayalinde farklı bir yaşam sürdürmeye çalışan bir müzik öğretmeni... Carson McCullers'ın usta kaleminden, bir sevgi dilini yaratan ve derinlemesine hisseden kahramanların öyküsünü anlatır *Küskün Kahvenin Türküsü*.

"(...) Bir seven vardır, bir de sevilen. Ama bunlar başka başka beldelerin insanlarıdır. Sevilen çoğu zaman sevenin içinde uzun zamandır saklı duran sevgi için yalnızca bir uyarıcıdır... En sıradan birisi coşkun, ateşli ve bataklıktaki zehirli zambaklar kadar güzel bir sevginin nesnesi olabilir..."

(LULA) CARSON McCULLERS

1917 yılında Georgia'nın Columbus şehrinde doğdu. Beş yaşından itibaren piyano dersleri almaya başladı. 17 yaşında New York Juilliard School of Music'e müzik eğitimi için gitti, ancak okula devam etmeyerek kendini yazı çalışmalarına verdi. Columbia ve New York Üniversiteleri'nde yaratıcı yazım dersleri aldı. *Story* dergisinde öyküleri yayımlandı. 1937 yılında pek başarılı olmayan bir yazar olan Reeves McCullers ile evlendi. 30'lu yaşların başında ç felç nedeniyle sol tarafını kullanam McCullers 1967 yılında öldü. 20. y önemli yazarlarından biri olarak ka yazarın *Yalnız Bir Avcıdır Yürek* isi da yayınlarımız arasındadır.

9 789754 586374

KDV dahil fiyatı
12 TL

MODERN KLASİKLER DİZİSİ

CARSON McCULLERS
KÜSKÜN KAHVENİN TÜRKÜSÜ

ÖZGÜN ADI
THE BALLAD OF THE SAD CAFE
WUNDERKIND - THE JOCKEY - MADAME ZILENSKY AND THE KING OF FINLAND - THE SOJOURNER - A DOMESTIC DILEMMA - A TREE, A ROCK, A CLOUD

COPYRIGHT © 1951 BY CARSON McCULLERS ONK TELİF HAKLARI AJANSI KANALIYLA ALINMIŞTIR

ÇEVİREN
İPEK BABACAN

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2008
Sertifika No: 11213

EDİTÖR
RÛKEN KIZILER

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
OZAN KIZILER

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI'NDA
I. BASKI 2005, İSTANBUL
II. BASKI KASIM 2011, İSTANBUL

ISBN 978-975-458-637-4 (KARTON KAPAKLI)
ISBN 978-605-360-426-6 (CİLTLİ)

Baskı
YAYLACIK MATBAACILIK
Litros Yolu Fatih Sanayi Sitesi No: 12/197-203
Topkapı İstanbul
(0212) 612 58 60
Sertifika No: 11931

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İstiklal Caddesi, Meşelik Sokak No: 2/4 Beyoğlu 34433 İstanbul
Tel. (0212) 252 39 91
Fax. (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

Modern
Klasikler
Dizisi - 17

Carson McCullers

Küskün Kahvenin Türküsü

İngilizce aslından
çeviren: İpek Babacan

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

İçindekiler

Küskün Kahvenin Türküsü 1
Harika Çocuk 81
Jokey 99
Madame Zilensky ile Finlandiya Kralı 107
Konuk 119
Bir Aile Sorunu 133
Bir Ağaç, Bir Taş, Bir Bulut 147

Küskün Kahvenin Türküsü

Kasaba iç sıkıcıdır; pamuklu dokuma fabrikasından, işçilerin oturduğu iki odalı evlerden, birkaç şeftali ağacından, pencereleri iki renkli bir kiliseden, yüz metre uzunluğunda berbat bir anayoldan başka pek bir şey yoktur. Cumartesi günleri çevredeki çiftliklerden ortakçılar günübirliğine çene çalmaya, alışveriş yapmaya gelirler. Bunun dışında kasaba yapayalnız, küskün, dünyadaki her yerden uzak, yabancı bir yer gibidir. En yakın tren istasyonu Society City'dir; Greyhound ve White Otobüs İşletmeleri'nin otobüsleri de beş kilometre uzaktaki Forks Falls Yolu'ndan geçer. Burada kışlar kısa, sert, yazlar ışıktan bembeyaz, sıcaktan alev alevdir.

Bir ağustos günü öğleden sonra anayoldan yürüyecek olsanız yapacak hiçbir şey bulamazsınız. Kasabanın tam ortasındaki, bütün pencerelerine tahtalar çakılmış olan en büyük yapı öyle çok sağa yatar ki, yıkılması sanki an meselesidir. Bu ev çok eskidir, insanı şaşırtan, tuhaf, çatlak bir görünümü vardır; sonra birdenbire, bir zamanlar, çok eskiden, ön sundurmanın sağ yanının, duvarın da bir kısmının boyanmış olduğunu fark edersiniz. Ama boya yarım bırakılmıştır ve evin bir bölümü öbüründen daha

karanlık, daha soluktur. Yapı tümüyle terk edilmiş gibidir. Bununla birlikte ikinci katta tahta çakılmamış bir pencere vardır; bazen, akşamüstüne doğru, sıcaklığın en boğucu olduğu saatlerde bir el yavaş yavaş panjuru açacak, bir yüz aşağıya, kasabaya bakacaktır. Düşlerde görülen korkunç, belirsiz yüzler gibi cinsiyetsiz ve beyaz bir yüzdür bu; keder dolu külrengi gözleri sanki uzun uzun, gizlice bakışıyormuşçasına şaşıdır. Anayol boyunca belki de başka kimsecikler görünmeyecektir. Bu ağustos öğleden sonralarında vardiyadan sonra yapacak hiçbir şey yoktur. Siz iyisi mi Forks Falls Yolu'na doğru yürüyüp prangalı mahkûmların şarkılarını dinleyin.

Oysa, işte bu kasabada bir zamanlar bir kahve vardı. Pencerelerine tahta çakılı bu eski ev de kilometrelerce geniş bir alanda, benzeri olmayan bir yerdi. Üzerine örtüler serilmiş, kâğıt peçeteler konmuş masalar vardı, vantilatörlerden renkli kâğıt şeritler sarkardı, cumartesi geceleri insanlar doluşurdu buraya. Buranın sahibi Miss Amelia Evans'tı. Ama kahvenin iyi iş yapmasında ve eğlenceli ortamında en çok payı olan kişi Kuzen Lymon diye tanınan bir kamburdu. Bu kahvenin öyküsünde bir kişinin daha rolü vardı: Miss Amelia'nın eski kocasıydı bu; uzun bir süre cezaevinde kaldıktan sonra kasabaya dönen, çevresine zarar veren, sonra da gene başını alıp giden, korkunç bir adamdı. Kahve ta o zamanlardan beri kapalıdır, ama hâlâ anımsanır.

Burası daha önce kahve değildi. Bina, Miss Amelia'ya babasından kalmıştı. Daha çok yem, guano* ve tahıl unu

* (İspanyolca) Özellikle deniz kuşlarının pisliklerinin birikip yığılmasıyla oluşan ve gübre olarak kullanılan bir madde. -ç.n.

ile enfiye gibi belli başlı ürünlerin satıldığı bir dükkândı. Miss Amelia zengindi. Dükkândaki işlerinin yanı sıra, beş kilometre ötedeki bataklıkta kurduğu imbikle ilçedeki en iyi içkiyi üretip satardı. Esmer, uzun boylu, erkeksi kemikleri, kasları olan bir kadındı. Saçları kısa kesilmiş, alnından geriye doğru taranmıştı. Güneşten yanmış yüzünün gergin, çökkün bir görünümü vardı. Gözleri azıcık şaşı olmasa, güzel bir kadın sayılabilirdi. Ona kur yapmayı isteyebilecek kişiler vardı, ama Miss Amelia erkeklerin sevgisine dudak büken, yapayalnız yaşayan bir kadındı. Bu kasabada kimseninkine benzemeyen bir evlilik yapmıştı. Yalnızca on gün süren, kasabadaki herkeste merak ve şaşkınlık uyandıran, tuhaf, netameli bir evlilikti bu. Bu evliliğin dışında, Miss Amelia yalnız bir yaşam sürmüştü. Çoğu zaman bütün bir geceyi, üzerinde tulumu, ayağında lastik çizmeleriyle bataklıktaki kulübesinde, imbiğin hafif ateşinin başında sessizce bekleyerek geçirirdi.

El emeğine dayanan her işte Miss Amelia para kazandı. Yakındaki kasabada bumbar ve sosis satardı. Güzel sonbahar günlerinde darı öğütürdü; fıçılarındaki boza altın gibi sapsarı, kaymak gibi lezzetli olurdu. Dükkânın arkasındaki tuğladan yaptığı ayakyolunu iki haftada bitirmişti. Dülgerlikte de ustaydı. Yalnız, insanlarla arası hoş değildi Miss Amelia'nın. İnsanlar çaresiz ya da çok hasta olmadıkları sürece, ele alınıp bir gecede daha değerli, daha kârlı nesnelere dönüştürülemezlerdi. Miss Amelia'ya göre insanlar yalnızca para kazanmak için birer araçtı. Bunda da başarılıydı. Ekinini ve mülkünü ipotek ederek sağladığı para, bıçkıevi ve bankadaki parası dolayısıyla kilometrelerce genişlikteki çevrede en zengin kadın oydu. O önemli kusuru olmasa, kongre üyesi kadar zengin olabilirdi; bu da davalara, mahkemelere olan tutkusuydu. Su-

dan şeyler yüzünden uzun, çetin davalara girişirdi. Yürürken tökezlese, sanki bu yüzden dava açacak bir şey bulmak ister gibi bakınmaktan kendini alamadığı söylenirdi. Bu durumlar dışında düzenli bir yaşam sürerdi, her günü de bir öncekine benzerdi. Miss Amelia'nın otuz yaşına bastığı yılın ilkbaharına kadar, on günlük evliliğinden başka, bunu değiştirecek hiçbir şey olmadı.

Nisan ayının sessiz bir gecesiydi, vakit gece yarısına doğruydu. Gökyüzü, bataklıkta bitmiş bir süsen gibi masmavi, ay duru ve parlaktı. Ekinin baharda iyi ürün vermesi bekleniyordu; geçen haftalarda fabrikada gece vardiyasında çalışılmıştı. Derenin orada, tuğla fabrikasının sarı ışığı parlıyor, dokuma tezgâhlarının hafif, düzenli tıkırtısı duyuluyordu. Sevişmeye giderken şarkı söyleyen bir zencinin uzaklardan, karanlık tarlaların ötesinden gelen sesini dinlemenin, sessizce oturup gitar çalmanın ya da tek başına uzanıp hiçbir şey düşünmeden kafa dinlemenin güzel olduğu gecelerden biriydi. O akşam yol ıssızdı, ama Miss Amelia'nın dükkânı aydınlıktı. Dışarıda, sundurmada beş kişi vardı. Bunlardan biri kırmızı yüzlü, morumsu, incecik elleri olan ustabaşı Stumpy MacPhail'di. En üst basamakta tulum giymiş iki delikanlı oturuyordu; ikisi de upuzun boylu, ağırkanlı, beyaz saçlı, yeşil gözleri uykulu ikiz Rainey'lerdi. Öteki adam halim selim, ürkek davranışlı, utangaç ve çekingen Henry Macy idi; alt basamağın ucuna oturmuştu. Miss Amelia ise kocaman lastik çizmelerinin içindeki ayaklarını çapraz basmış, eline geçen bir halatın düğümlerini sabırla çözerek, açık duran kapıya yaslanmış duruyordu. Uzun bir süre konuşmamışlardı.

İlk konuşan, gözlerini bir süredir boş yola dikmiş bakan ikizlerden biri oldu. "Bir şey geliyor," dedi.

"Bir dana kaçmıştır," dedi kardeşi.

Yaklaşmakta olan karaltı hâlâ iyice görülemeyecek kadar uzaktaydı. Ay ışığında, yolun kenarına, çiçek açmış şeftali ağaçlarının belli belirsiz, kıvrımlı gölgeleri vurmuştu. Havaya yayılan çiçek ve tatlı bahar otu kokuları yakınlardaki ufak gölün ılık, ekşi kokusuyla karışmıştı.

"Hayır, birisinin çocuğu bu," dedi Stumpy MacPhail.

Miss Amelia sessizce yola doğru baktı. Halatı bırakmış, esmer, iri kemikli elinin parmaklarıyla tulumunun askılarını yokluyordu. Kaşlarını çattı, alnına siyah bir bukle düştü. Bu bekleyiş sırasında, yolun aşağısındaki evlerden birinde bir köpek vahşi vahşi, boğuk boğuk ulumaya koyuldu, sonunda bir ses susturdu onu. Karaltı ancak iyice yaklaşıp sundurmadan gelen sarı ışığın alanına girdikten sonra ne olduğunu açık seçik görebildiler.

Adam yabancıydı. Bir yabancının da o saatte yaya olarak kasabaya girmesi pek olağan değildi. Üstelik, adam kamburdu. Boyu olsa olsa bir elliydi; ancak dizlerine kadar inen, partal, tozlu bir ceket giymişti. Kısa, çarpık bacakları, kocaman ve eğri büğrü göğsünün ve omuzlarına binmiş kamburunun ağırlığını taşıyamayacak kadar ince görünüyordu. Çukura kaçmış mavi gözleri, küçük, gaga gibi bir ağzı, çok iri bir kafası vardı. Yüzünde hem yumuşak, hem de küstah bir ifade okunuyordu. Solgun yüzü tozdan sararmış, gözlerinin altı da morarmıştı. İple bağlanmış, sarkık, eski bir bavul taşıyordu.

"İyi akşamlar," dedi kambur. Soluğu kesilmişti. Miss Amelia ile sundurmadaki adamlar onun selamına karşılık vermek şöyle dursun, ağızlarını bile açmadılar. Yalnızca bakıyorlardı ona.

"Miss Amelia Evans'ı arıyordum."

Miss Amelia alnına düşen saçı geriye atıp çenesini kaldırdı.

"Ne diye?"

"Akrabasıyım da ondan," dedi kambur.

İkizler ile Stumpy MacPhail başlarını kaldırıp Miss Amelia'ya baktılar.

"Aradığın benim," dedi kadın. "Akraba da ne demek oluyor?"

"Şöyle ki," diye anlatmaya başladı kambur. Tedirgin görünüyordu, sanki ağlayacaktı. Bavulu alt basamağa koydu, ama elinden bırakmadı. "Annemin adı Fanny Jesup'tur. Kendisi Cheehaw'luydu. Otuz yıl kadar önce, ilk kocasıyla evlenince, Cheehaw'dan ayrılmış. Martha adlı üvey kız kardeşinden söz ettiğini hatırlıyorum. Bugün Cheehaw'da onun sizin anneniz olduğunu söylediler bana."

Miss Amelia başını hafifçe yana çevirmiş durarak dinledi. Pazar günleri kendi başına yemek yerdi; evi hiçbir zaman eş dostla dolu olmaz, kimseyle de akraba olduğunu ileri sürmezdi. Bir zamanlar Cheehaw'da at kiralayan bir ahırın sahibi olan teyzesi vardı, ama o da çoktan ölmüştü. Bu teyzeden başka, otuz kilometre ötedeki kasabada oturan bir kuzeni vardı yalnızca, ama bu kuzenle Miss Amelia pek geçinemezler, birbirlerine rastladıklarında yolun kenarına tükürürlerdi. Zaman zaman, Miss Amelia ile uydurma birtakım akrabalık bağları kurmak için uğraşanlar olmuşsa da, hiçbiri başaramamıştı bunu.

Kambur, sundurmadakilerin bilmediği, konuyla hiçbir ilişkisi olmayan adlara, yerlere değinerek uzun, abuk sabuk bir konuşmaya girişti. "Yani Fanny, Martha Jesup'un üvey kardeşiydi. Ben de Fanny'nin üçüncü kocasından oğluyum. Demek ki, sizinle ben..." Eğilip bavulunu çözmeye başladı. Kirli, serçe pençelerini andıran

elleri titriyordu. Çanta her çeşit hurdayla doluydu: Partal giysiler, dikiş makinesi parçalarına benzeyen tuhaf birtakım hırdavat ya da bunun gibi değersiz bir sürü pılı pırtı vardı içinde. Kambur, elini bunların arasına sokarak eski bir fotoğraf çıkardı. "Bu, annemle üvey kardeşinin resmi."

Miss Amelia hiçbir şey söylemedi. Çenesini iki yana oynatıyordu. Ne düşündüğü yüzünden okunuyordu. Stumpy MacPhail fotoğrafı alıp ışığa tuttu. İki üç yaşlarında, solgun, kara kuru iki çocuğun resmiydi bu. Yüzler küçücük, beyaz lekeler gibiydi; herhangi birisinin albümünden çıkarılmış eski bir resim de olabilirdi.

Stumpy MacPhail bir şey söylemeden resmi geri verdi. "Nereden geliyorsun?" diye sordu.

Kamburun sesi kararsızdı. "Geziyordum."

Miss Amelia hâlâ konuşmuyordu. Kapıya yaslanmış öylece duruyor, kambura bakıyordu. Henry Macy sinirli sinirli gözlerini kırpıştırıyor, ellerini ovuşturuyordu. Sonra oturduğu alt basamaktan sessizce kalkıp ortadan kayboldu. İyi bir adamcağızdı, kamburun durumu yüreğine dokunmuştu. Bu yüzden bekleyip de Miss Amelia'nın bu yabancıyı evinden kovmasını, kasabadan kaçırmasını görmek istemiyordu. Kambur alt basamakta, yanında açık bavuluyla, öylece duruyordu. Burnunu çekti, dudakları titredi. Belki ne kadar zavallı bir duruma düştüğünü sezmiş, belki de içi hurdayla dolu bir bavulla kasabaya gelen bir yabancının Miss Amelia ile akrabalık ileri sürmesinin ne kadar acı bir şey olduğunu kavramıştı. Her neyse, basamaklara oturup birdenbire ağlamaya başladı.

Kimsenin tanımadığı bir kamburun gece yarısı dükkâna gelmesi, sonra da oturup ağlaması olağan bir şey değildi. Miss Amelia saçlarını alnından geriye attı.

Adamlar da huzursuzluk içinde bakıştılar. Tüm kasabada çıt çıkmıyordu.

Sonunda ikizlerden biri, "Bu adam tıpkı Morris Finestein değilse, gözüm kör olsun," dedi.

Herkes başını sallayarak bunu onayladı, çünkü bu sözün özel bir anlamı vardı. Oysa kambur onların neden söz ettiklerini bilemeyeceği için daha yüksek sesle ağlamaya başladı. Morris Finestein yıllarca önce kasabada yaşamış birisiydi. Kendisine "İsa katili" denince ağlayan, her gün beyaz ekmekle konserve somon balığı yiyen, çevik, hoplaya zıplaya yürüyen, ufak tefek bir Yahudi'ydi. Başına gelen bir felaketten sonra Society City'ye taşınmıştı. Ama o tarihten beri, ne zaman birisi hanım evladı gibi davransa ya da sulu gözlü olsa, Morris Finestein diye anılırdı.

"Bir derdi var anlaşılan," dedi Stumpy MacPhail. "Herhalde nedeni vardır."

Miss Amelia sert adımlarla, ağır ağır yürüyerek sundurmayı geçti. Basamaklardan inip, düşünceli gözlerle yabancıya bakarak durdu. Uzun, esmer işaret parmağıyla onun sırtındaki kambura usulca dokundu. Kambur gerçi hâlâ ağlıyordu, ama şimdi biraz daha yatışmıştı. Gece sessizdi, ay ışığı hâlâ duru ve parlaktı. Hava soğumaya başlamıştı. Sonra Miss Amelia hiç ondan umulmayan bir şey yaptı. Arka cebinden bir şişe çıkarıp avcuyla şişenin ağzını sildikten sonra içmesi için kambura uzattı. Miss Amelia öyle kolay kolay veresiye içki satmaya razı olmazdı, bir damlasını bile bedava vermesiyse görülmüş, işitilmiş şey değildi.

"İç," dedi. "İştahını açar."

Kamburun ağlaması kesildi. Ağzının kenarlarındaki gözyaşlarını yalayarak temizledi ve söyleneni yaptı. Onun içmesi bitince Miss Amelia ağır ağır bir yudum aldı,

ağzında ısıtıp çalkaladıktan sonra tükürdü. Sonra o da içti. İkizlerle ustabaşı, parasını ödedikleri şişelerden içiyorlardı.

"Yumuşak içki," dedi Stumpy MacPhail. "Miss Amelia, senin elinden de her iş geliyor."

O gece içtikleri (iki büyük şişe) içki önemlidir. Bu olmasa, sonradan olanları açıklamak güç olurdu. Belki de içki olmasa, kahve de olmazdı, çünkü Miss Amelia'nın içkisinin bir özelliği vardır. Dilinizin üstünde temiz, belirgin bir tat bırakır, ama bir kez mideye girdi mi uzun bir süre insanın içini ateş basar. Hepsi bununla da kalmaz. Bilirsiniz ya, temiz bir kâğıt parçasına limon suyuyla yazılan yazıdan hiçbir iz kalmaz. Ama kâğıt bir dakika ateşe tutulursa harfler kahverengiye döner, anlam da ortaya çıkar. Viskiyi ateş, yazıyı da kişinin gönlünden geçen şeyler olarak düşünürseniz, Miss Amelia'nın içkisinin değerini anlarsınız. Üzerinde durulmadan geçip giden şeyler, zihnin karanlık köşelerinde barınan düşünceler ancak o zaman kavranır ve anlam bulur. Yalnızca dokuma tezgâhını, sefertasını, yatağını, derken gene dokuma tezgâhını düşünen bir dokuma işçisi bir pazar günü bu içkiden azıcık içtikten sonra gözü bir bataklık zambağına ilişebilir. Çiçeği avucuna alıp narin, altın renkli goncaya alıcı gözle baktığında içine acı kadar yoğun bir sıcaklık yayılabilir. Bir dokumacı başını kaldırıp bakınca, ocak ayında, geceyarısı gökyüzünde, daha önce görmediği soğuk, yabansı nuru görebilir, küçüklüğünden gelen derin bir korkuya kapılıp yüreği durabilir. İşte insanın başına böyle şeyler gelebilir Miss Amelia'nın içkisinden içince. Acıdan yüreği kan ağlayabilir ya da sevinçten başı göğe erebilir. Gel gelelim, bu deneyim ona gerçekleri göstermiştir. Ruhuna dolan sıcaklıkla, orada saklı duran yazıyı görmüştür.

Gece yarısını geçinceye kadar içtiler. Ayın önüne bulutlar gelmiş, böylece gece soğumuş, kararmıştı. Kambur acınacak halde, iki büklüm eğilip alnını dizlerine dayamış olarak en alt basamakta oturuyordu hâlâ. Miss Amelia elleri ceplerinde, bir ayağı merdivenin ikinci basamağında, öylece duruyordu. Uzun süredir suskundu. Derin düşüncelere dalmış, hafif şaşı kimselerde sık sık görülen, hem akıllı, hem kaçık izlenimi uyandıran bir ifade vardı yüzünde. Sonunda, "Senin adını bilmiyorum," dedi.

"Lymon Willis," dedi kambur.

"İçeriye gelsene," dedi kadın. "Ocakta biraz yemek kalmıştı. Onu yiyebilirsin."

Miss Amelia birisini dolandırmaya ya da birisinden para sızdırmaya yeltenmiyorsa, yaşamı boyunca, yalnızca bir iki kişi dışında kimseyi yemeğe çağırmamıştı. Bu yüzden sundurmadaki adamlar bu işte bir bit yeniği olduğunu sezdiler. Sonradan da aralarında onun öğleden sonra bataklıkta kafayı çekmiş olabileceğini konuştular. Her neyse, kadın sundurmadan ayrıldı. Stumpy MacPhail ile ikizler de evlerinin yolunu tuttular. Miss Amelia ön kapıyı sürgüledi, eşyasının yerli yerinde durup durmadığını anlamak için de sağı solu iyice kolaçan etti. Sonra dükkânın arkasındaki mutfağa gitti. Kambur bavulunu sürükleyerek, ikide bir burnunu çekip kirli ceketinin koluna sile sile onun arkasından geldi.

"Otur," dedi Miss Amelia. "Yemeği şimdi ısıtırım."

O gece birlikte iyi bir yemek yediler. Miss Amelia zengindi, kendisinden de yemek esirgemezdi. Sofrada piliç kızartması (kambur, göğüs etini kendi tabağına koydu), sebze püresi, yeşil salata ve sıcak, altın sarısı, tatlı patatesler vardı. Miss Amelia ağır ağır, bir çiftlik işçisi gibi ağzının tadını bilerek yedi yemeğini. Dirseklerini masaya da-

yamış, tabağına doğru eğilmiş, dizlerini iki yana açmış, ayaklarını da iskemlenin çıtalarına dayamıştı. Kambura gelince, sanki aylardır açlıktan ölmüş gibi yedi. Yemek sırasında kirli yanağından bir damla gözyaşı süzüldü. Ama bu artakalmış bir gözyaşıydı yalnızca, hiçbir anlamı yoktu. Masada duran lambanın fitili kesilip düzeltilmişti, kenarları mavi bir alevle yanıyor, mutfağa ışıl ışıl bir aydınlık saçıyordu. Miss Amelia yemeğini bitirince bir lokma beyaz ekmekle tabağını iyice sildi, sonra ekmeğin üstüne kendi duru, tatlı bozasından döktü. Kambur da böyle yaptı. Ama daha titizdi, kadından başka bir tabak istedi. Yemek bitince, Miss Amelia iskemlesinde geriye doğru kaykıldı, yumruğunu sıkıp gömleğinin temiz, mavi kumaşının altından sağ kolunun sert, oynak pazusunu elledi. Yemeklerden sonra hep yaptığı bilinçsiz bir hareketti bu. Sonra masadan lambayı alıp kambura arkasından gelmesini anlatmak için başıyla merdiveni işaret etti.

Dükkânın üstünde, Miss Amelia'nın tüm yaşamını geçirdiği üç oda vardı, geniş bir oturma odasıyla birbirlerinden ayrılan iki yatak odası. Pek az kişi görmüştü bu odaları, ama iyi döşeli ve tertemiz olduklarını bilmeyen yoktu. Oysa şimdi Miss Amelia, kim bilir nereden gelmiş, pis, bücür, kambur bir yabancıyı yanına almış, yukarıya çıkarıyordu. Miss Amelia lambayı yukarıda tutarak, ağır ağır attığı adımlarla basamakları ikişer ikişer çıkıyordu. Arkasında kambur öyle yakından geliyordu ki, sallanan lambanın ışığında merdivenin yanındaki duvarda ikisinin gölgesi birleşip kocaman, kıvrımlı bir karaltı oluşturuyordu. Biraz sonra dükkânın üstündeki odalar kasabadaki diğer yerler kadar karanlıktı.

Ertesi sabah açık morla pembe karışımı bir gündoğumundan sonra, ortalık sütlimandı. Çevredeki tarlalar yeni

sürülmüş, ortakçılar erkenden taze, koyu yeşil tütün fidelerini dikme işine koyulmuşlardı. Yerde, tarlaların hemen üzerinden uçan kargaların kıpır kıpır mavi gölgeleri görülüyordu. Kasabalılar, ellerinde sefertasları, erkenden yola çıkmışlardı. Fabrikanın pencereleri, yansıyan güneşle, göz kamaştırıcı altın rengine bürünmüştü. Havada bir tazelik vardı; çiçek açmış şeftali ağaçları mart bulutları kadar hafifti sanki.

Miss Amelia her zamanki gibi gündoğumuna doğru aşağıya indi. Tulumbada saçlarını yıkayıp çok geçmeden işine koyuldu. Sabahın ileri saatlerinde katırını eyerledikten sonra Forks Falls Yolu'nun oradaki tütün tarlalarını kolaçan etmeye gitti. Öğle vakti, gece yarısı dükkâna gelen kamburu herkes duymuştu haliyle, ama henüz kimse görmemişti. Çok geçmeden sıcak bastırdı, gökyüzü de masmavi öğle rengini aldı. Bu tuhaf konuğu hâlâ kimsecikler görmemişti. Miss Amelia'nın annesinin üvey kızkardeşi olduğunu anımsayan bir iki kişi çıktı. Ama bu kadının ölmüş mü, yoksa bir tütün işçisiyle mi kaçmış olduğu konusunda görüş ayrılıkları ortaya çıktı. Kamburun ileri sürdüklerine gelince, herkes bunlara uydurma gözüyle bakıyordu. Kasabadakiler, Miss Amelia'yı iyi tanıdıkları için, onu yedirip içirdikten sonra mutlaka kapı dışarı ettiğine karar verdiler. Ama akşama doğru gökyüzünün mavisi solup vardiya değiştiğinde, bir kadın dükkânın üstündeki pencerelerden birinde çarpık çurpuk bir surat gördüğünü ileri sürdü. Miss Amelia hiçbir şey söylemiyordu. Bir süre dükkânda durdu, saban mili yüzünden çiftçinin biriyle bir saat kadar tartıştı, kümesin tellerini onardı, günbatımına doğru kapıları kilitleyip yukarı çıktı. Kasabalılar şaşırıp kaldı, dedikodu aldı yürüdü.

Ertesi gün Miss Amelia dükkânı açmadığı gibi, evine kapanıp kimseyle görüşmedi. Söylenti o gün başladı işte. Öyle korkunç bir söylentiydi ki yalnızca kasabadakiler değil, yöredeki herkesin ağzı açık kaldı. Merlie Ryan adlı bir dokumacıdan çıktı söylenti. Aslında kendi halinde, solgun benizli, ayaklarını sürüyerek yürüyen bir adamdır. Ağzında hiç diş yoktur. Sıtmalıdır, üç günde bir humması tutar. Bu yüzden iki gün sıkıntılı ve huysuzsa üçüncü gün canlanır, bazen çoğu aptalca olan bir iki fikir ileri sürdüğü bile olur. İşte Merlie Ryan, gene sıtması tuttuğu bir sırada birden kafasını çevirip:

"Miss Amelia'nın ne yaptığını biliyorum. Bavuldaki bir şey yüzünden o adamı öldürdü," dedi.

Sakin sakin söyledi bunu, bir olguyu bildirircesine. Bir saat geçmeden haber bütün kasabaya yayıldı. Kasabalılar o gün tüyler ürpertici, iğrenç bir öykü uydurdular. İnsanın yüreğini ağzına getirecek her şey vardı bu öyküde: Bir kambur, gece yarısı bataklığa gömülen bir ceset, Miss Amelia'nın kasabanın sokaklarından cezaevine doğru sürüklenmesi. Mallarının ne olacağı konusunda da epeyce çene yarıştırıldı. Bunların hepsi kısık seslerle, yeni ve tuhaf ayrıntılar eklenerek konuşuldu. Yağmur yağdı, kadınlar astıkları çamaşırları toplamayı unuttular. Hatta Miss Amelia'ya borcu olan birkaç kişi, sanki bayrammış gibi, pazar giysilerini giydi. Anayolda toplanan halk bir yandan konuşuyor, bir yandan da dükkânı gözetliyordu.

Bu kötücül şenliğe kasabadaki herkesin katıldığını söylemek yanlış olur. Miss Amelia'nın, zengin olduğu için, değersiz birkaç hurda yüzünden zahmet edip de bu serseriyi öldürmeyeceğini ileri süren bir iki aklı başında kimse çıktı. Hatta uyandıracağı ilgi ve velvele uğruna bile böyle bir cinayetin işlenmiş olmasını istemeyen, iyi yürekli

üç kişi vardı. Miss Amelia'yı hücre demirlerine tutunmuş, Atlanta'da elektrikli sandalyede idam edilmiş olarak düşünmek hiç zevk vermiyordu onlara. Bu iyi yürekli kişiler Miss Amelia'yı ötekilerden daha başka türlü yargılıyorlardı. Birisi Miss Amelia kadar her bakımdan aykırı olup, anımsanamayacak kadar çok günah işlerse, o zaman bu kişi özel bir yargı gerektirebilir. Miss Amelia'nın kara kuru, bir bakıma tuhaf yüzlü bir bebek olarak doğduğu, anası olmadığından tek başına yaşayan babasının bakımıyla büyüdüğü, daha yeniyetmeliğinde bir kadın için olağan olmayan bir seksen boyuna vardığı, alışkanlıklarıyla yaşantısının ise akıl sır erdirilemeyecek kadar tuhaf olduğu anımsandı. Hepsinden de çok, bu kasabada gelmiş geçmiş en akıldışı rezalet olan şaşırtıcı evliliği anımsandı.

Böylece, bu iyi yürekli kişiler Miss Amelia için acıma duygusuna benzer bir duygu besliyorlardı. Miss Amelia bir eve dalıp alacağının karşılığı olarak bir dikiş makinesi sürükleyip çıkarmak ya da yasal bir sorun yüzünden bas bas bağırmak gibi saldırganca davranışlarda bulunduğunda, ona içerlerler, kıs kıs gülme isteği ile derin, tanımlanamaz, üzüntü karışımı bir duyguya kapılırlardı. Ama bu iyi yürekli kişiler konusunu kısa keselim, zaten topu topu üç kişiydi bunlar. Kasabadaki diğerleri bütün öğleden sonra bu uyduruk cinayetten dolayı tatil yaptılar.

Miss Amelia ise her nedense, bütün bunların farkında değilmiş gibi görünüyordu. Gününün çoğunu üst katta geçirdi. Dükkâna indiğinde, elleri tulumunun ceplerinde, çenesi gömleğinin yakasının içine gömülecek kadar başı eğik, rahat rahat ortalıkta dolaştı. Üzerinde kan lekesi falan yoktu. Sık sık duraklayarak, kısa saçlarının bir

buklesini parmağına dolayıp, kendi kendine bir şeyler fısıldayarak, dertli dertli yerdeki çatlaklara bakıp öylece duruyordu. Ama gününün çoğunu üst katta geçirdi.

Ortalık kararmıştı. Öğleden sonra yağan yağmur havayı serinletmiş, kışın olduğu gibi soğuk ve kasvetli bir akşam çökmüştü. Gökyüzünde hiç yıldız yoktu; hafif, buz gibi bir yağmur çiselemeye başlamıştı. Sokaktan bakılınca, evdeki lambaların yaslı, titrek ışıkları görülüyordu. Kasabanın bataklık yönünden değil de, kuzeydeki soğuk, karaçam ormanlarından doğru bir rüzgâr esiyordu.

Kasabadaki saatler sekizi vurdu. Hiçbir şey olmamıştı hâlâ. Gündüzki ürkütücü konuşmalardan sonra, soğuk gece bazılarının içine bir korku salmış, evlerinde, ateşin başına oturup kalmışlardı. Ötekilerse küme küme toplanmışlardı. Sekiz on kişi Miss Amelia'nın dükkânının sundurmasında bir araya gelmişlerdi. Sesleri çıkmıyor, öylece bekleyip duruyorlardı. Ne beklediklerini kendileri de bilmiyordu, ama gerilim anlarında, büyük bir eylem baş göstereceği zaman, insanlar toplanıp bekler böyle. Bir süre sonra hep birlikte eyleme geçecekleri an gelir. Düşünerek ya da aralarından birinin istemiyle değil de, sanki dürtüleri birleşmiş gibi. Böylece karar, aralarından birine değil, tüm olarak topluluğa aittir. Böyle bir anda hiçbiri duraksamaz. Sorunun barışçıl yollardan mı çözümleneceği, yoksa bu ortak eylemin yağma, vahşet ve cinayetle mi sonuçlanacağı yazgıya kalmıştır. Miss Amelia'nın sundurmasındakiler de akıllı uslu beklediler, ne yapacaklarını kestiremeden, ama beklemek zorunda olduklarını, vaktin gelip çatmış olduğunu sezerek...

Dükkânın kapısı açıktı. İçerisi aydınlıktı, olağandışı bir durum yoktu. Soldaki tezgâhın üzerinde dana eti dilimleri, akide şekerleri ve tütün vardı. Tezgâhın arkasın-

daki raflarda, tuzlanmış dana eti ve tahıl unları diziliydi. Dükkânın sağ yanı daha çok tarım gereçleri gibi şeylerle doluydu. Arkada, sola doğru, merdivenlere açılan kapı vardı; bu da açık duruyordu. Dükkânın sağında, öteye doğru Miss Amelia'nın ofis diye söz ettiği küçük bir odaya açılan bir kapı daha vardı. Bu kapı da açıktı. O akşam saat sekizde Miss Amelia'nın, orada, kapakları sürgülü yazı masasının başına oturmuş, elindeki dolmakalemle önündeki kâğıtlara bakarak hesap yaptığı görülüyordu.

Ofis, ışıl ışıl aydınlatılmıştı. Miss Amelia sundurmadaki topluluğu hiç fark etmemiş gibiydi. Ortalık her zamanki gibi derli topluydu. Bu ofis yöredeki herkesin bir kuyruk acısı yüzünden, iyice bellediği bir yerdi. Miss Amelia buradan yürütürdü bütün işlerini. Masanın üstünde, nasıl kullanıldığını bildiği, ama yalnızca en önemli belgeler için kullandığı, üzeri sımsıkı örtülü bir daktilo makinesi vardı. Çekmeceler, hepsi de alfabe sırasına göre dosyalanmış, tam anlamıyla binlerce kâğıtla doluydu. Miss Amelia doktorluk yapmaktan hoşlandığı ve bu işi çok sık yaptığı için, hastalarına da burada bakardı. İki raf şişelerle, çeşitli öteberiyle tıklım tıklım doluydu. Duvarın önünde, hastaların oturduğu bir kerevet vardı. Miss Amelia, irin toplamasın diye ateşten geçirdiği bir iğneyle yara dikmeyi bilirdi. Yanıklar için ferahlatıcı, tatlı bir şurubu vardı. Nedeni belli olmayan hastalıklar için, nereden bulduğu bilinmeyen reçetelerden kendi başına hazırladığı bir sürü değişik ilaç bulundururdu. Bağırsakları çalıştırmaya yarayan, ama vücutta kasılmalara yol açtığı için çocuklara verilemeyen ilaçları vardı. Çocuklar için çok daha değişik, hafif, tatlı bir ilacı vardı. Evet, her bakımdan iyi bir doktor sayılırdı. Elleri kocaman ve kemikli olmalarına karşın, hafifti. Derin düşgücüyle, yüzlerce değişik te-

davi uygulardı. En tehlikeli, en olağandışı tedavileri bile hiç duraksamadan dener, hiçbir hastalığı, iyileştirmeyi üstlenemeyeceği kadar vahim görmezdi. Bir konu dışında... Kadın hastalıkları yüzünden ona başvuran bir hasta olursa, elinden hiçbir şey gelmezdi. Aslına bakılırsa, hastadan daha bunu duyar duymaz, yüzü yavaş yavaş utançtan kararır, tıpkı dili tutulmuş kocaman bir çocuk gibi süklüm püklüm öylece durup boynunu uzatır ya da lastik çizmelerini birbirine sürterdi. Ama başka sorunlar söz konusu olunca, insanlar güvenirdi ona. Karşılığında hiç para almaz, bir yığın hastaya bakardı.

O akşam Miss Amelia dolmakalemiyle bir sürü şey karaladı. Gel gelelim, karanlık sundurmada bekleyip kendisini gözetleyen topluluktan sonsuza kadar habersiz kalamazdı. Ara sıra başını kaldırıp dik dik baktı onlara. Ama niye evinin çevresinde bir yığın miskin geveze gibi dolanıp durduklarını sormak için yaygarayı basmadı. Yüzünde, ofisindeki masanın başında oturduğu zamanlar olduğu gibi, gururlu, sert bir ifade vardı. Bir süre sonra böyle durmadan içeriyi gözetlemeleri, anlaşılan kızdırdı onu. Kırmızı bir mendille yanağını sildi, ayağa kalkıp ofisin kapısını kapadı.

Sundurmadaki topluluk üzerinde bu davranış bir işaret etkisi yarattı. Vakit gelip çatmıştı. Soğuk ve kasvetli gecenin çöktüğü yolun kenarında uzun bir süre öylece durmuşlardı. Uzun bir süre beklemişler ve birdenbire içlerinden gelen eylem dürtüsüne kapılmışlardı. Bir anda, sanki tek bir istemle itilmişçesine, dükkâna girdiler. O anda sekiz adamın sekizi de birbirine benziyordu. Hepsinin üzerinde mavi tulumlar vardı, çoğunun saçlarına ak düşmüştü, hepsinin yüzü solgundu, gözlerinde kararlı, dalgın bir ifade okunuyordu. Kim bilir ne yapmak üzereydiler?

Ama tam o sırada merdivenin tepesinde bir gürültü oldu. Adamlar başlarını kaldırıp bakınca şaşkınlıktan dilleri tutulmuş olarak kalakaldılar. Öldürüldüğünü sandıkları kambur tam karşılarında duruyordu. Üstelik bu yaratık hiç de onlara anlatıldığı gibi görünmüyordu. Kimsesiz, meteliksiz, zavallı, pis, yerden bitme bir gevezeye benzemiyordu. Aslında, aralarından hiçbiri o güne kadar onun gibi birisini görmemişti. Salondan çıt çıkmıyordu.

Kambur, ayağının altındaki her bir döşeme tahtasının sahibiymişçesine çalım satarak ağır ağır aşağıya indi. Son günlerde epeyce değişmişti. En önemlisi, anlatılamayacak kadar temizdi. Üzerinde hâlâ eski ceketi vardı, ama ceket fırçalanmış, özenle yamanmıştı. Bunun altına, Miss Amelia'nın kırmızı ve siyah kareli gömleğini giymişti. Erkeklerin giydiği biçimde bir pantolon değil, dizlerine kadar inen, sımsıkı bir potur vardı üzerinde. Sıska bacaklarına siyah çoraplar geçirmişti. Bilekten bağlı pabuçlarının biçimi de bir tuhaftı. Ama yeni boyanmış ve balmumuyla cilalanmıştı. Boynuna, kocaman ve solgun kulaklarını hemen hemen tümüyle örten, püsküllleri neredeyse yere değen, limonküfü renginde bir atkı dolamıştı.

Kambur, küçük, sert adımlarla kasıla kasıla yürüyüp, içeriye dolan kalabalığın tam ortasında durdu. Adamlar kenara çekilerek ona yer açtıktan sonra, kolları yanlarına düşmüş, gözleri fal taşı gibi açılmış olarak bakakaldılar. Kamburun davranışları da tuhaftı. Birer birer hepsine kendi göz hizasından dik dik baktı, bu da orta boylu bir adamın kemer hizasıydı. Sonra kurnazlık okunan bakışlarıyla her birinin belinden aşağısını dikkatle süzdü. Yeterince inceledikten sonra, sanki ona kalsa gördükleri pek önemli değilmiş gibi, bir an gözlerini kapatıp başını iki yana salladı. Sonra kendinden emin bir ifadeyle, sırf var-

dığı yargıyı doğrulamak için, başını geriye atıp çevresini saran yüzleri birer birer gözden geçirdi. Dükkânın sol yanında yarı yarıya dolu bir guano çuvalı vardı. Kambur o yana doğru yollanıp çuvalın üzerine oturdu. Kısacık bacaklarını birbirinin üstüne atıp rahatça yerleşince, ceketinin cebinden bir şey çıkardı.

Dükkândaki adamlar yeniden rahat bir soluk alıncaya dek birkaç dakika geçti. İlk konuşan, o gün söylentiyi çıkaran, üç günde bir sıtması tutan Merlie Ryan'dı. Kamburun okşadığı şeye bakarak kısık bir sesle:

"Nedir o elindeki?" dedi.

Hepsi de kamburun elindekinin ne olduğunu biliyordu çünkü Miss Amelia'nın babasının tütün kutusuydu bu. Kutu, mavi mineyle kaplıydı ve kapağında zarif altın işlemeler vardı. Adamların çok iyi tanıdıkları bir kutuydu. Hayran hayran baktılar. Ofisin kapalı duran kapısına doğru da korka korka göz attılar. Miss Amelia'nın alçak sesle kendi kendine çaldığı ıslığı işitiyorlardı.

"Evet ya, nedir o Bastıbacak?"

Kambur hemen başını kaldırıp dudaklarını gererek: "Her işe burnunu sokanların burunlarını kıstırmak için kapan," dedi.

Ufacık, beceriksiz parmaklarını kutuya sokup ağzına bir şey attı, ama bundan kimseye tadımlık olsun vermedi. Oysa çiğnediği şey tütün değildi; şekerle kakao karışımıydı. Gene de, sanki tütün gibi, bir tutamını alt dudağının içine koydu; yaladıkça yüzünü buruşturuyordu.

"Kendi dişlerimden bile ağzım kamaşır," dedi açıklamak üzere. "Bu yüzden böyle tatlı şeyler çiğniyorum."

Oradakiler ne yapacaklarını kestiremeden şaşkın şaşkın bakarak duruyorlardı hâlâ. Aslında hiç kurtulamadıkları bu duygu çok geçmeden başka bir duyguyla ka-

rışarak yumuşadı. Salonu bir yakınlık duygusu sardı; belli belirsiz bir şenlik havası esmeye başladı. O akşam orada bulunanların adları Hasty Malone, Robert Calvert Hale, Merlie Ryan, Peder T. M. Willin, Rosser Cline, Rip Wellbourn, Henry Ford Crimp ve Horace Wells'di. Daha önce de belirtildiği gibi, Peder Will'in dışında, bu adamların hepsi birçok bakımdan birbirine benziyordu; hepsi zamanında bir şeylerin tadını çıkarmış, bir şeyler için gözyaşı dökmüş, acı çekmiş, çoğu sabırları taşırılmadıkça uyumlu davranan adamlardı. Fabrikada çalışıyorlardı; aralarından birkaçı birleşerek tuttukları, kirası ayda on ya da yirmi dolar olan iki üç odalı evlerde oturuyorlardı. O gün cumartesi olduğundan, öğleden sonra haftalıklarını almışlardı. Bu yüzden şimdilik onları bir bütün olarak düşünün.

Öte yandan, kambur hepsini zihninde birer birer seçip ayırıyordu şimdiden. Oturduğu yere kurulup, evli olup olmadıkları, kaç yaşında oldukları, ellerine haftada ortalama ne kadar para geçtiği gibi sorular sorarak, hatta adamakıllı özel soruşturmalara dalarak herkesle gevezelik etmeye koyuldu. Çok geçmeden bu topluluğa kasabadan başkaları da katıldı: Henry Macy, olağandışı bir şeyler olup bittiğini sezinleyen işsiz güçsüz takımı, geciken kocalarını almaya gelen kadınlar. Hatta bir çocuk, ayaklarının ucuna basarak dükkâna girdi, bir kutu kraker çalıp usulca sıvıştı. Böylece ev çok geçmeden kalabalıklaştı. Miss Amelia ise daha ofisinin kapısını açmamıştı.

Kendilerini başkalarından, daha sıradan kişilerden ayrı kılan bir niteliğe sahip kimseler vardır. Böyleleri çoğu zaman yalnızca küçük çocuklara özgü bir içgüdüye, kendileriyle dünyadaki her şey arasında yakın ve yaşamsal bir ilişki kurma içgüdüsüne sahiptir. Belli ki kambur da

böyleydi. Daha dükkâna ineli yalnızca yarım saat geçmişti ki herkesle arasında yakın bir ilişki kurmuştu. Sanki yıllardır bu kasabada yaşamış, nice akşam o guano çuvalının üstüne oturup çene çalmış, herkesçe tanınan birisiydi. Üstelik o akşamın cumartesiye rastlaması dolayısıyla dükkânda bir özgürlük ve taşkın bir sevinç havası esmeye başladı. Aynı zamanda, bir bakıma durumun tuhaflığından, bir bakıma da Miss Amelia'nın hâlâ kapandığı ofisinden dışarıya çıkmamasından ötürü bir gerilim de vardı.

O gece Miss Amelia saat onda odasından çıktı. İçeriye girmesiyle birlikte bir olay çıkacağını sananlar da düşkırıklığına uğradılar. Kapıyı açtı, upuzun bacaklarıyla ağır, çalımlı adımlar atarak ilerledi. Burnunun bir yanında mürekkep lekesi vardı. Kırmızı mendilini boynuna bağlamıştı. Gözüne olağandışı hiçbir şey çarpmamıştı sanki. Şaşı, külrengi gözlerini kamburun oturduğu yere doğru çevirerek bir an baktı ona. Dükkândaki kalabalığa ise yalnızca durgun bir şaşkınlıkla göz attı.

"Yiyecek, içecek bir şeyler isteyen var mı?" diye sordu yavaşça.

Cumartesi olduğundan gedikli müşterilerden birkaçı oradaydı, hepsi de içki istiyordu. Miss Amelia daha üç gün önce bekletilmiş içkiyle dolu bir fıçıyı gömdüğü yerden çıkarıp imbiğin orada şişelere huniyle içki doldurmuştu. Bu gece de müşterilerden topladığı parayı parlak ışığın altında saydı. Bu yaptığı olağandı. Ama bundan sonra yaptığı hiç de olağan değildi. Eskiden evin arkasındaki karanlık avluya gitmek gerekirdi. Orada Miss Amelia mutfak kapısından şişenizi uzatırdı. Bu alışverişin hiç tadı tuzu yoktu. Müşteri içkisini aldıktan sonra karanlıkta gözden kaybolurdu. Karısı eve içki sokmuyorsa, dolanıp ye-

niden dükkânın önündeki sundurmaya gelirdi; içkisini orada içmesine izin vardı ya da yolda ayaküstü içerdi. Sundurmanın da, önündeki yolun da Miss Amelia'nın mülkü olduğundan kimsenin kuşkusu yoktu. Ama bunları kendi mülkü saymıyordu, onun mülkü ön kapıdan başlayarak evin içini kapsıyordu. Evin içinde hiçbir zaman kendinden başka birisinin şişe açmasına ya da içki içmesine izin vermemişti. Şimdi ilk kez bu kuralı bozdu. Peşinde kamburla mutfağa gidip şişeleri sıcak, aydınlık dükkâna getirdi. Dahası, birkaç bardak çıkarıp iki kutu da kraker açtı; krakerleri isteyen herkes bedava alabilsin diye bir tabağa dizip tezgâhın üzerine koydu.

Kamburdan başka kimseyle konuşmuyordu. Ona da biraz sert ve kısık bir sesle: "Kuzen Lymon, yemeğini böyle mi vereyim, yoksa ocakta bir kap suyun içinde ısıtayım mı?" diye sordu yalnızca.

"Lütfen Amelia," dedi kambur... (Birisinin Miss Amelia'yla, adının başına bir saygı sanı eklemeden, yalnızca adını söyleyerek konuşmaya kalkışması şimdiye kadar duyulmuş şey miydi? On günlük evliliğinde damat bile buna cesaret edememişti. Aslında, ona nedense hep "Ufaklık" diyen babasının ölümünden beri kimse onunla böyle senli benli konuşmayı göze alamamıştı.) "Lütfen Amelia, biraz ısıtıver."

İşte kahve böyle doğdu. Bir çırpıda. Unutmayın ki dışarıda kış gecelerini aratmayacak bir karanlık vardı, evin dışında oturmak pek keyifli olmazdı. Oysa içerde dostluk ve güler yüzlü bir karşılama vardı. Arkada duran sobada birisinin yeni attığı odunlar çıtırdıyor, içkilerini alanlar bunu arkadaşlarıyla paylaşıyorlardı. Meyankökü şurubu içen, hatta arada bir viskiden yudumlayan kadınlar bile vardı. Kambur hâlâ bir yenilikti, varlığı herkesi

eğlendiriyordu. Birkaç iskemle daha getirildi, ofiste duran tahta kerevet içeriye taşındı. Ayakta kalanlar ya tezgâha yaslandı ya da fıçıların ve çuvalların üzerine yerleştiler. Dahası, içkinin dükkânın içinde içilmesi hiçbir edepsizliğe, açık saçık şakalara ya da taşkınlığa yol açmadı. Tersine, orada toplananlar neredeyse çekingen denecek kadar terbiyeliydiler. Bunun nedeni, o zamanlar kasaba halkının sırf eğlenmek için bir araya gelmeye alışık olmamasıydı. Fabrikada çalışırken bir araya gelirlerdi ya da pazar günleri sabahtan akşama kadar süren dinsel amaçlı açık hava toplantıları olurdu. Hoşça vakit geçirilse de, bu toplantıların asıl amacı cehennem konusunda gözünüzü açmak, yüreğinize Tanrı korkusu salmaktı. Oysa bir kahvede bir araya gelmek bambaşka bir şeydir. En zengin, en görgüsüz, kırk yıllık kabadayılar bile bir kahvedeyken yol yordam bilir, kimseyi aşağılamazlar. Gözlerinde minnet okunan yoksullar bir tutam tuz serperken bile ezilip büzülürler. Bir kahve ortamı insanları dostluğa, yemeye içmeye, bir ölçüde neşelenmeye ve ince davranışlara özendirir de ondan. O gece Miss Amelia'nın dükkânında toplananlara bunları öğreten olmamıştı. Gerçi kasabalarında o güne kadar hiç kahve görmemişlerdi, ama kendiliklerinden biliyorlardı bunu.

Olup biten her şeye neden olan Miss Amelia ise o geceyi daha çok mutfağa açılan kapının eşiğinde durarak geçirdi. Görünüşü hiç değişmemişti. Ama birçok kişi onun yüzündeki ifadeyi fark etti. Olanı biteni izliyorduysa da, yalnızlık okunan gözleri daha çok kambura takılıyordu. Kambur ise ikide bir tütün kutusundaki karışımı çiğneyerek, aynı zamanda hem somurtkan hem de şirin bir suratla, dükkânın içinde kasıla kasıla dolaşıyordu. Sobanın deliklerinden sızan parıltı Miss Ame-

lia'nın durduğu yere vuruyor, esmer, uzun yüzüne hafif bir parlaklık veriyordu. Kendi ruhuna bakıyordu sanki. Yüzündeki ifadede acı, şaşkınlık ve kararsız bir sevinç vardı. Dudaklarını her zamanki gibi sımsıkı bitiştirmemişti, sık sık da yutkunuyordu. Derisi solgundu; iri, boş elleri terliyordu. Demek ki, o geceki görünüşü, seven birisinin yapayalnız görünüşüydü.

Kahvenin açılış töreni gece yarısı sona erdi. Herkes birbirine dostça hoşça kal dedi. Miss Amelia ön kapıyı kapattı, ama sürgülemeyi unuttu. Çok geçmeden her şey, üzerinde üç dükkân bulunan ana yol, fabrika, evler, yani kasabanın tümü karanlığa ve sessizliğe gömüldü. Böylece sona erdi bir yabancının gelişinin, kutsal olmayan bir bayramın ve bir kahvenin açılmasının yaşandığı üç gün, üç gece.

Şimdi zaman ilerlesin, çünkü sonraki dört yıl boyunca her yıl bir öncekine benzer geçti. Gerçi değişiklikler olmasına oldu, ama azar azar, önemsiz görünen şeylerle adım adım. Kambur, Miss Amelia'yla birlikte yaşamayı sürdürdü. Kahve giderek genişledi. Miss Amelia içkisini bardakla satmaya başladı; dükkâna birkaç masa daha kondu. Her gece müşteri geliyor, cumartesileri de büyük bir kalabalık toplanıyordu. Miss Amelia, akşam yemeği için tabağı on beş sente kızarmış yayınbalığı satmaya başladı. Kambur güzel bir laterna alması için kandırdı onu. İki yıl sonra burası bir dükkân değildi artık, her akşam saat altıdan on ikiye kadar açık bir kahve olmuştu.

Kambur, her gece, kendini beğenmiş bir edayla merdivenlerden inerdi. Güçlenmesi için Miss Amelia onu sabah akşam sebze suyuyla ovduğundan şalgam kokardı hep. Kadın akıl almaz bir biçimde üstüne düşüyordu, ama

hiçbir şey onu güçlendireceğe benzemiyordu. Yedikleri yalnızca kamburuyla kafasını daha da irileştiriyor, vücudunun geri kalan bölümü gene çelimsiz ve çarpık çurpuk kalıyordu. Miss Amelia'nın görünüşü değişmedi. Hafta boyunca gene lastik çizmeleriyle tulumunu giyiyor, pazar günleri ise yakası paçası sarkan, koyu kırmızı bir giysi geçiriyordu üstüne. Oysa davranışları ve yaşayışı çok değişmişti. Mahkemede didişmeyi hâlâ seviyordu, ama hemşerilerini acımasızca oyuna getirip borçlu durumuna düşürmüyordu artık. Kambur son derece cana yakın olduğu için, onunla birlikte dini törenlere, cenazelere falan gidiyordu. Doktorlukta her zamanki kadar başarılıydı; içkisi ise en az eskisi kadar, hatta daha bile iyiydi. Kahve kâr getiriyordu, kilometrelerce uzaklıktaki çevrede tek eğlence yeri burasıydı.

Böylece şimdilik bu yılları ayrı ayrı, gelişigüzel görüntüler halinde düşünün. Kıpkızıl bir kış sabahı çam ormanlarında avlanmaya giderlerken kamburun Miss Amelia'nın adımlarını izleyişini canlandırın gözünüzde. Miss Amelia'nın tarlalarında, Kuzen Lymon'ın bir kenarda durup hiçbir şey yapmazken işçilerin arasında tembellik edenleri hemen parmağıyla gösterişini... Güz gelince, öğleden sonraları arka basamaklara oturup şeker kamışı doğrarlardı. Göz kamaştırıcı yaz günlerini, servilerin siyaha yakın bir yeşile büründüğü, birbirine dolanmış bataklık ağaçlarının boğucu bir karanlık oluşturduğu bataklıkta geçirirlerdi. Patikanın çamurlu bölümlerinden ya da kapkara su birikintilerinden geçecekleri zaman Miss Amelia'nın, kambur sırtına tırmansın diye, öne doğru eğilişi gelsin gözünüzün önüne. Sonra, omuzlarının üstüne oturup kulaklarına ya da geniş alnına tutunan kamburla kadının suyun içinde yürüyüşü... Arada bir Miss Ame-

lia yeni satın aldığı Ford'u çalıştırır, Kuzen Lymon'ı Cheehaw'daki bir sinemaya, biraz daha ötedeki bir panayıra ya da horoz dövüşüne götürürdü. Her çeşit gösteriye bayılıyordu kambur. Sabahları ise zamanlarını kahvede geçiriyorlardı; çoğu zaman üst kattaki oturma odasında, şöminenin önünde saatlerce birlikte otururlardı, çünkü kambur geceleri kendini fena hisseder, karanlığa bakarak yatmaktan ürkerdi. İçinde bir ölüm korkusu vardı. Miss Amelia da bu korkuyla, acı içinde, tek başına bırakmıyordu onu. Hatta buranın kahve olmasının başlıca nedeni budur denebilir; kambur için dostluk, eğlence dolu bir ortam sağlıyor, geceyi geçirmesine yardım ediyordu. Bu gibi görüntüleri bir araya getirerek bu yılları yansıtan bir resim çizin aklınızda. Bırakın bu resim öylece kalsın şimdilik.

Önce, bütün bu davranışlar için bir açıklama gerek. Sıra geldi sevgiden söz etmeye... Çünkü Miss Amelia Kuzen Lymon'ı seviyordu. Buraya kadarını da herkes anlıyordu. Bu yüzden, evindeki eşyayı durmadan odanın bir yanından öbür yanına taşıyan, burnu siğilli, herkesin işine karışan yaşlı Mrs. Phail'e ve daha başkalarına da bakılırsa, bu ikisi günah işliyorlardı. Akrabalıkları varsa bile, ancak kardeş çocuklarıyla kardeş torunları arası bir akrabalıktı, zaten bu da kanıtlanamıyordu. Miss Amelia bir seksenden uzun boylu, iri kıyım, eski zaman karabinasına benzer bir kadındı. Kuzen Lymon ise zar zor onun beline kadar gelen boyuyla çelimsiz, bodur bir kambur... Ama Mrs. Stumpy MacPhail ile kafadarlarının daha çok işlerine geliyordu; çünkü bu çeşit insanlar birbirinin dengi olmayan kişiler arasındaki acınacak ilişkileri görünce yürekleri yağ bağlar. Ama onları bir kenara bırakalım şim-

di. Birtakım iyi yürekli insanlar, eğer bu ikisi bedensel bir doyum buluyorsa, bunun yalnızca Tanrı ile onları ilgilendiren bir konu olduğunu düşünüyorlardı. Aklı başında herkes bu varsayımda birleşiyordu. Nasıl bir duyguydu öyleyse bu sevgi?

Her şeyden önce, sevgi iki kişi arasında ortak bir yaşantıdır. Ama ortak bir yaşantı olması, ikisi için de benzer bir yaşantı olduğu anlamına gelmez. Bir seven vardır, bir de sevilen. Ama bunlar başka başka diyarların insanlarıdır. Sevilen çoğu zaman sevenin içinde uzun zamandır saklı duran sevgi için yalnızca bir uyarıcıdır. Her nasılsa, seven de bilir bunu. Ruhunda sevgisini eşsiz bir duygu olarak algılar. Tuhaf, yeni bir yalnızlık duymaya başlar. Ona acı veren de bu duygudur işte. Bu yüzden, sevgisini elinden geldiğince içinde barındırmalı, kendisine yepyeni bir iç dünya yaratmalıdır. Kendisiyle bütünleşen, yoğun, tuhaf bir dünya... Şunu da ekleyelim: Söz ettiğimiz bu seven kişinin nişan yüzüğü almak için para biriktiren bir delikanlı olması gerekmez. Seven kişi erkek, kadın, çocuk ya da yeryüzünde yaşayan herhangi birisi olabilir.

Sevilen de her türlü tanımlanabilir. En olağandışı kişiler bile sevgi için bir uyarıcı olabilir. Eli ayağı tutmayan bir büyük-büyükbaba yirmi yıl önce bir gün öğleden sonra Cheehaw sokaklarında gördüğü tuhaf bir kızı hâlâ seviyor olabilir. Bir rahip, kötü yola düşmüş bir kadını sevebilir. Sevilen, düzenbaz, saçı başı pislik içinde, hatta kötü alışkanlıklar edinmiş birisi olabilir. Evet, seven de herkes kadar görebilir bunu; ama sevgisinin gelişimini zerre kadar etkilemez böyle olması. En sıradan birisi coşkun, ateşli ve bataklıktaki zehirli zambaklar kadar güzel bir sevginin nesnesi olabilir. İyi yürekli birisi gerek amansız gerek rezilce bir sevgiyi uyarabilir. Abuk sabuk konuşan bir

deli, başkasının yüreğinde yalın, duygulu bir şiir yaratabilir. Demek ki, sevginin değerini, özgünlüğünü yalnızca seven belirler.

İşte bunun içindir ki çoğumuz sevilmektense sevmeyi yeğleriz. Hemen herkes seven durumunda olmayı ister. Derin bir gizeme dayanan acı gerçek ise sevilmenin çoğu kişi için katlanılmaz bir durum olduğudur. Sevilen korkar, nefret eder sevenden. Üstelik haklıdır da, çünkü seven sevdiğini durmadan çırılçıplak soymaya çalışır. Seven, sevdiğiyle ilişki kurmaya can atar, bu ilişki ona yalnızca acı bile verse.

Miss Amelia'nın bir zamanlar evlendiğinden söz etmiştik. Bu tuhaf olayı anlatmanın sırası geldi. Bunun uzunca bir zaman önce olup bittiğini, kambur gelinceye dek Miss Amelia'nın bu olguyla, yani sevgi olgusuyla, tek kişisel deneyiminin evliliği olduğunu da unutmayın.

Kasaba o zamanlar da şimdiki gibiydi; yalnız üç yerine iki dükkân vardı; yolun kenarındaki şeftali ağaçları da şimdikinden daha çarpık, daha ufaktı. Miss Amelia on dokuz yaşındaydı o zamanlar. Babası öleli aylar geçmişti. O günlerde kasabada, dokuma tezgâhlarını onaran Marvin Macy adında bir usta vardı. Henry Macy'nin kardeşiydi, oysa onları tanısanız, hısım bile olacakları aklınıza gelmezdi; çünkü Marvin Macy yörenin en yakışıklı erkeğiydi. Bir seksen iki boyunda, gürbüz, külrengi gözleri yumuşak bakışlı, kıvırcık saçlı bir adamdı. Hali vakti yerindeydi; iyi para kazanıyordu; kapağının altında çağlayan resmi olan altından bir saati vardı. Dünyalığını doğrultmuş görünüşüyle, Marvin Macy talihli bir adamdı. Kimseye yüzsuyu dökmek zorunda kalmadan istediğini elde ederdi hep. Ama daha ciddi düşünülecek olursa, Mar-

vin Macy kıskanılacak birisi değildi; kötü ruhluydu. Yöredeki bütün delikanlılardan daha kötü bir ünü vardı. Çocukken bir ustura dövüşünde öldürdüğü adamın kurutulmuş, tuzlanmış kulağını yıllarca yanında taşımıştı. Arka sol cebinde taşıdığı kaçak marihuana ile bunalıma girip gün sayanları ayartırdı. Gel gelelim, bunca ününe karşın, yöredeki birçok kadının da sevgilisiydi. O günlerde de pırıl pırıl saçlı, tatlı bakışlı, diri kalçalı bir sürü alımlı genç kız vardı ortalıkta. Marvin Macy bu cici kızların namusunu iki paralık etti. Derken, yirmi iki yaşına basınca, gidip Miss Amelia'yı seçti sonunda. Bu yapayalnız, sırık gibi, tuhaf bakışlı kızı arzulamıştı. Üstelik parası için değil, sırf sevdiği için istiyordu onu.

Sevgi değiştirdi Marvin Macy'yi. Miss Amelia'yı sevmeden önce böyle bir insanın acaba bir yüreği var mı diye bile düşünülebilirdi. Yine de kötü karakterli olmasının bazı nedenleri vardı; yaşamının ilk zamanlarını çok zor koşullar altında geçirmişti. Pek ana baba denemeyecek bir karıkocanın istenmeyen yedi çocuğundan biriydi. Bu anayla baba bataklığın orada dolaşıp avlanmaktan hoşlanan deli dolu gençlerdi. Kendi çocuklarına baş belası gözüyle bakıyorlardı; hemen hemen her yıl da bir yenisi doğuyordu. Geceleri fabrikadan eve döndüklerinde, sanki onların nereden geldiklerini bilmiyorlarmış gibi bakarlardı çocuklarına. Çocuklar ağlayacak olsalar dayak yerlerdi. Dünyaya geldikten sonra ilk öğrendikleri şey de odanın en karanlık köşesini arayıp ellerinden geldiğince saklanmaya çalışmaktı. Ufacık, beyaz saçlı hayaletler gibi zayıflardı; hiç konuşmazlardı, birbirleriyle bile. Sonunda anayla baba hepsini öylece ortada bırakıp gitti; onlar da kasabalıların insafına kaldılar. Kış sert geçti, fabrika hemen hemen üç ay kapandı, insanlar perişan oldu. Ama bura-

sı zavallı yetimlerin sokağın ortasında, gözler önünde öleceği bir kasaba değildir. Sonunda, sekiz yaşındaki en büyük çocuk Cheehaw'a doğru yola koyulup sırra kadem bastı. Belki de bir yerde bir yük vagonuna atlayıp dünyayı tanımaya karar vermiştir, kim bilir... Çocuklardan üçünü kasaba halkı, bir mutfaktan ötekine göndererek, aralarında paylaştılar. Zayıf bünyeli olduklarından, bu üç çocuk Paskalya yortusundan önce öldüler. Geri kalan iki çocuk, Marvin Macy ile Henry Macy, bir eve yerleştirildi. Kasabada Mrs. Mary Hale adında iyi yürekli bir kadıncağız vardı. Marvin Macy ile Henry Macy'yi yanına alarak onları kendi çocuklarıymış gibi bağrına bastı. Onun evinde büyütülüp iyi bakıldılar.

Ama çocuk yüreği duyarlıdır. Dünyaya gözlerini açınca acımasızlıkla karşılaşan çocuğun yüreği de tuhaf bir değişime uğrayabilir, incinmiş bir çocuğun yüreği büzüle büzüle ilerde bir şeftali çekirdeği kadar sert ve pürüzlü olur. Ya da yine böyle bir çocuğun yüreği irinlenip kabarır, öyle ki onu bedeninin içinde taşımak bile kendisine acı verir, en olağan şeylerden kolayca yaralanıp örselenebilir. Kardeşinin tam tersi, kasabanın en iyi yürekli, en ince ruhlu adamı Henry Macy'ye olan da buydu işte. Fakir fukaraya borç verir, cumartesi geceleri anaları da babaları da kahveye giden çocuklara bakardı. Ne var ki, çekingen bir adamdı; yüreği kabarmış, acı çeken birisinin görünümünü taşırdı. Oysa Marvin Macy büyüyünce atılgan, korkusuz, acımasız bir adam oldu. Yüreği şeytanın boynuzları kadar sertti. Miss Amelia'yı sevinceye dek kardeşine de, kendisini büyüten kadıncağıza da yalnızca utanç verdi ve başlarına dert açtı.

Gel gelelim, sevgi Marvin Macy'nin karakterini değiştirdi. İki yıl sevdi Miss Amelia'yı, ama sevgisini içine attı.

Elinde kasketi, külrengi gözlerinde uysal, istekli, buğulu bakışlarla kadının evinin kapısında durup beklerdi. Her bakımdan yola geldi. Kardeşine ve analığına iyi davranıyordu; kazancını biriktirmeyi ve tutumluluğu öğrendi. Dahası, Tanrı'ya yöneldi. Artık pazar günlerini sabahtan akşama kadar ön sundurmada yan gelip yatarak, şarkı söyleyip gitar çalarak geçirmiyordu. Kilisedeki törenlere katılıyor, bütün dini toplantılarda hazır bulunuyordu. Görgülü davranmayı öğrendi; ayağa kalkıp bir hanıma iskemlesini vermeye alıştırdı kendisini; sövmeyi, dövüşmeyi, kutsal adları saygısızca ağzına almayı bıraktı. Böylece iki yıl bu başkalaşmadan geçerek karakterini her bakımdan düzeltti. İki yılın sonunda bir akşam, elinde bir demet bataklık çiçeği, bir çıkın bumbar, bir de gümüş yüzükle Miss Amelia'nın kapısına dayandı. O gece Marvin Macy açıkladı sevgisini.

Miss Amelia da evlendi onunla. Sonradan herkes onun niye evlendiğini merak etti. Bazıları Miss Amelia'nın düğün armağanları almak için evlendiğini söyledi. Cheehaw'daki yaşlı, cadaloz büyük teyzesinin dırdırı yüzünden evlendiğine inananlar da vardı. Her neyse, Miss Amelia üzerinde sarı satenden, kendisine en az otuz santim kısa gelen, annesinden kalma gelinliğiyle, kocaman adımlar atarak mihraba doğru yürüdü. Bir kış öğleden sonrasıydı; kilisenin yakut renkli pencerelerinden süzülen duru güneş ışığı mihrabın önündeki çiftin üzerine tuhaf bir parıltı saçıyordu. Papaz evlilik yeminini ettirirken Miss Amelia ikide bir tuhaf bir hareket yapıyordu, sağ avucunu saten gelinliğinin üstünden kalçasına sürtüyordu. Tulumunun ceplerini arıyor, aradığını bulamayınca da yüzünde sabırsız, sıkılmış, öfkeli bir ifade beliriyordu. Sonunda yemin faslı bitip dua da okununca Miss Amelia kocasının

koluna girmeden, onun en az iki adım önünde yürüyerek kendini dışarıya dar attı.

Kilise dükkâna uzak olmadığından gelinle damat eve yürüyerek gittiler. Miss Amelia'nın yolda, bir kucak çıra konusunda bir çiftçiyle girişiği pazarlığı uzun uzun anlatmaya koyulduğu söylenir. Aslında kocasına, bir bardak içki almak için dükkâna gelen bir müşteriye nasıl davranıyorsa öyle davrandı. Gerçi şimdiye kadar her şey yolunda gitmişti; kasabalılar durumdan memnundu, bu sevginin Marvin Macy'de yarattığı değişikliği gördüklerinden, gelini de yola getireceğini umuyorlardı. Hiç değilse, Miss Amelia'nın huysuzluğunun geçmesi, artık gelin olduğuna göre birazcık eti budu dolgun bir kadın haline gelmesi için bu evlilikten medet umuyorlardı.

Yanıldılar. O gece pencereden evi gözetleyen delikanlılar aslında içerde olup bitenleri şöyle anlattılar: Gelinle damat, Miss Amelia'nın yemeklerini pişiren yaşlı zenci Jeff'in donattığı sofrada iyi bir akşam yemeği yemişlerdi. Gelin tabağına her şeyden iki kez almış, ama damat yemek seçmişti. Sonra gelin gazete okumak, dükkândaki malın dökümünü çıkarmak gibi her zaman yaptığı işlere koyulmuştu. Damat ise şaşkın, ağzı kulaklarında bir yüzle boş boş bakarak kapının önünde dönmüş dolaşmış, ama yüzüne bile bakan olmamıştı. Saat on birde gelin eline bir lamba alarak yukarı çıkmıştı. Damat da hemen onun arkasından seğirtmişti. O ana kadar olanlar olağan sayılabilir, ama bundan sonrası bir rezaletti.

Yarım saat sonra Miss Amelia, üzerinde pantolonu ve haki ceketiyle, merdivenlerden hışımla indi. Yüzü kararmıştı, daha da esmer görünüyordu. Mutfak kapısını hızla çarpıp bir de tekme savurdu. Sonra kendisini toparladı. Sobayı yaktı, ayaklarını sobaya doğru uzatarak otur-

du. *Çiftçi Bülteni*'ni okudu, kahve içti, babasından kalma pipoyu tüttürdü. Yüzü artık eski rengine dönmüştü, ama suratından düşen hâlâ bin parçaydı. Ara sıra bültendeki bir bilgiyi kâğıda geçiriyordu. Gündoğumuna doğru ofisine gidip yeni satın aldığı, kullanmasını da yeni öğrenmeye başladığı daktilo makinesinin kapağını açtı. Gün ağarınca, sanki hiçbir şey olmamış gibi, avluya çıkıp bir hafta önce başladığı, birisine satmayı tasarladığı tavşan kulübesiyle uğraştı.

Bir damat, sevgili geliniyle aynı yatakta yatamadığı, kasabadaki herkes de bunu bildiği zaman çok acıklı bir duruma düşer. O gün Marvin Macy üzerinde hâlâ damatlıklarıyla ve solgun bir yüzle aşağıya indi. Geceyi nasıl geçirdiğini Tanrı bilir. Miss Amelia'yı gözleyerek, ama ondan hep biraz uzak durarak, avluda gezindi durdu. Derken öğleye doğru aklına bir şey geldi. Society City'ye doğru yola koyuldu. Elinde armağanlarla döndü: Opal taşlı bir yüzük, o günlerde moda olan pembe mineli bir kâse, üzerinde iki yürek motifi olan gümüş bir bilezik ve iki buçuk dolarlık bir kutu şeker. Miss Amelia bu güzel armağanlara bir göz attıktan sonra şeker kutusunu açtı, çünkü karnı acıkmıştı. Öbür armağanları ise, değerlerini hesaplamak üzere, alıcı gözle bir inceledi. Sonra satılsın diye hepsini tezgâhın üstüne sıraladı. Gece bir öncekine çok benzer bir biçimde geçti; yalnız Miss Amelia kuştüyü döşeğini sobanın yanına taşıyıp orada yattı ve bir güzel uyudu.

Üç gün böyle geçti. Miss Amelia eskisi gibi işleriyle uğraştı; yol üstünde, beş kilometre ötede kurulacak bir köprüyle ilgili söylentiyle yakından ilgilendi. Marvin Macy hâlâ evin içinde onun ayaklarının dibinden ayrılmıyor, ne kadar acı çektiği de yüzünden okunuyordu. Derken,

dördüncü gün, adamakıllı budalaca bir şey yaptı. Cheehaw'a gitti ve yanında bir avukatla döndü. Sonra Miss Amelia'nın ofisinde birtakım belgeler imzalayarak varını yoğunu onun üstüne geçirdi; bu da, biriktirdiği parayla satın almış olduğu on dönümlük ormanlık araziydi. Kadın bu işin içinde bir iş var mı diye sert bakışlarla incelediği belgeyi büyük bir ciddiyetle masasının çekmecesindeki bir dosyaya yerleştirdi. O gün öğleden sonra, günbatımından önce, Marvin Macy bir şişe viski alıp tek başına bataklığın oraya gitti. Akşama doğru döndüğünde sarhoştu; dolu gözlerle Miss Amelia'nın yanına gidip elini onun omzuna koydu. Bir şeyler söylemeye çalışıyordu, ama daha ağzını bile açamadan kadın onun yüzüne öyle sert bir yumruk indirdi ki, duvara çarptığı gibi ön dişlerinden biri de kırıldı.

Bundan sonra olanlar kısaca özetlenebilir. Bu ilk yumruktan sonra, adam ne zaman kendisine bir kol boyu yaklaşsa ya da ne zaman sarhoş olsa, Miss Amelia vuruyordu ona. Sonunda onu kapı dışarı etti; adam da herkese rezil oldu. Marvin Macy gün boyunca Miss Amelia'nın mülkü olan yerin sınırlarında dolaşıp duruyor, bazen gidip tüfeğini getirdikten sonra gözlerinde süzgün ve çılgınca bir bakışla oturup orada tüfeğini temizliyor, bu arada gözlerini Miss Amelia'dan ayırmıyordu. Kadın korkuyorsa da bunu belli etmiyordu; ama yüzü her zamankinden daha sertti, sık sık da yere tükürüyordu. Marvin Macy'nin son budalaca girişimi, bir gece durup dururken dükkânın penceresine tırmanıp, ertesi sabah kadın aşağıya ininceye dek orada karanlıkta oturmak oldu. Bunun üzerine Miss Amelia, eve saldırı suçuyla onu hapse attırmayı tasarlayarak doğru Cheehaw'daki mahkemeye başvurdu. Marvin Macy o gün kasabadan ayrıldı. Ne gidi-

şini gören ne de nereye gittiğini öğrenen oldu. Giderken, yarısı kurşun kalemle, yarısı mürekkeple yazılmış, uzun, tuhaf bir mektubu Miss Amelia'nın kapısının altından attı. Ateşli bir aşk mektubuydu bu. Ama aynı zamanda kadına gözdağı veriyor, ölmeden önce bunun acısını çıkaracağına and içiyordu. Marvin Macy'nin evliliği on gün sürmüştü. Hani birisi rezilce ve feci bir cinayete kurban edildiği zaman insanlar bir çeşit tatmin duyarlar ya... İşte kasabalılar da Marvin Macy için bu duyguyu duydular.

Marvin Macy'nin ormanlık arazisi, yaldızlı saati, bütün eşyaları, kısacası varı yoğu Miss Amelia'ya kaldı. Ama Miss Amelia bunlara pek değer vermiyordu sanki. Baharda tütün fidanlarının üstünü örtmek için adamın Klan giysisini kesti. Böylece Marvin Macy yalnızca onu daha da zenginleştirmek ve ona sevgiyi tattırmakla kalmıştı. Ama ne tuhaftır ki, kadın ondan yalnızca korkunç ve aşağılayıcı bir dille söz ediyordu. Onu hiçbir zaman adıyla anmıyor, hep küçümseyerek "Evlendiğim o tamirci parçası" diyordu onun için.

Sonradan, Marvin Macy ile ilgili birtakım korkunç söylentiler kasabada duyulunca, bu durum Miss Amelia'nın çok hoşuna gitti; çünkü duyduğu sevgiden kurtulur kurtulmaz Marvin Macy'nin karakterinin içyüzü ortaya çıkmıştı. Eyaletteki bütün gazetelerde adı geçen, fotoğrafları çıkan bir sabıkalı oldu çıktı. Üç benzin istasyonunu, namlusu kesilip kısaltılmış bir tüfekle de Society City'deki A&P mağazasını soydu. Nam salmış bir haydut olan Yarıkgöz Sam'in katili olduğu sanılıyordu. İşlenen bütün bu suçlarda Marvin Macy'nin adı geçiyordu. Yaptığı kötülükler birçok ülkede duyuldu. Sonunda, yanında gitarı ve sağ pabucunun içinde elli yedi dolarla, bir turist kulübesinin döşemesinde sızıp kalmış, boylu boyun-

ca yatarken yakalandı. Mahkeme önüne çıkarıldı, hapis cezası verildi ve Atlanta yakınlarındaki cezaevine gönderildi. Miss Amelia'nın yüreği yağ bağladı.

Bütün bunlar olalı çok zaman geçti. Miss Amelia böyle bir evlilik yapmıştı işte. Kasabalılar uzun süre güldüler bu olağandışı öyküye. Gerçi bu sevgi dışa yansıyan yönleriyle gerçekten de üzücü ve gülünçtü, ama asıl öykünün sevenin ruhunda geçtiğini unutmayın. Tanrı'dan başka kim bunu ya da başka birisinin sevgisini yargılayabilir? Kahvenin açılış gecesinde, kilometrelerce uzaktaki kasvetli cezaevinde hapis yatan, bu yüreği yanık damadı birden anımsayıveren pek çok kişi oldu. Sonraki yıllarda da Marvin Macy akıllardan silinmedi kasabada. Miss Amelia'nın ya da kamburun yanında adı hiçbir zaman anılmıyordu. Ama çektiği çile ve işlediği cinayetler, onu cezaevindeki hücresinde kapana kısılmış olarak düşünmek, Miss Amelia'nın mutlu sevgisiyle kahvenin neşesini gölgeleyen, huzursuzluk uyandıran anılardı. Öykümüzde sonradan korkunç bir rol oynayacak olan bu Marvin Macy'yi unutmayın sakın.

Dükkânın kahve olduğu dört yıl boyunca yukarı kattaki odalarda değişiklik yapılmadı. Evin bu bölümü, Miss Amelia doğduğundan beri, hatta babasının, belki de büyükbabasının zamanında nasılsa öyle kaldı. Bu üç oda, bilindiği gibi, tertemizdi. En ufak eşyanın bile yeri değiştirilmiyordu. Miss Amelia'nın uşağı Jeff her sabah ortalığı silip süpürüyor, toz alıyordu. Ön oda Kuzen Lymon'ındı. Evde yatmasına Miss Amelia'nın ses çıkarmadığı dört gece boyunca Marvin Macy'nin kaldığı odaydı burası; daha önce de Miss Amelia'nın babasının yatak odasıydı. Odada büyük bir çekmeceli dolap, üzerine kenarları dantel-

li, kolalı, beyaz bir keten örtü örtülmüş bir yazı masası ve üstü mermerle kaplı bir masa vardı. Karyola kocamandı; koyu gül ağacından, oymalı, eski, dört direkli bir karyolaydı. Üzerinde iki kuştüyü döşek, birkaç da elişi yastık vardı. Karyola öyle yüksekti ki, altına iki basamaklı tahta bir merdiven konmuştu. O güne kadar odada kalan hiç kimse bunu kullanmamıştı, ama Kuzen Lymon her gece merdiveni yatağın altından çekip debdebeyle yatağa tırmanıyordu. Merdivenin yanında da, görülmesi yakışık almayacağı için kenara gizlenmiş, üstünde pembe gül deseni olan, porselen bir oturak duruyordu. Cilalı, koyu renkli döşemeye halı serilmemişti. Beyaz bir kumaştan dikilmiş perdelerin de kenarları dantelliydi.

Oturma odasının öbür yanı Miss Amelia'nın yatak odasıydı; daha ufak ve çok sade döşeliydi. Odada çam ağacından, dar bir karyola ile pantolonlarını, gömleklerini ve pazar giysisini koyduğu bir dolap vardı. Lastik çizmelerini asmak için de dolabın kenarına iki çivi çakmıştı. Perde, halı ya da süs sayılabilecek hiçbir şey yoktu!

Ortadaki büyük oda biraz daha dayalı döşeliydi. Şöminenin önünde, eski püskü, yeşil ipek kumaşla kaplı, gül ağacından yapılmış bir kanepe duruyordu. Üstü mermerle kaplı masalar, iki Singer dikiş makinesi, içine uzun sazlar konmuş büyük bir vazo vardı. Her şey değerli ve gösterişliydi. Odadaki en önemli eşya, içinde birkaç değerli parçayla bibloların durduğu vitrindi. Miss Amelia bu koleksiyona iki şey daha eklemişti. Bunlardan biri kocaman bir meşe palamudu, öbürü de içinde boz renkli iki tane ufak taş olan küçük bir kadife kutuydu. Ara sıra, yapacak çok işi olmadığında, bu kadife kutuyu eline alıp pencerenin önüne gider, avcuna aldığı taşlara hayranlıkla, kuşkuyla karışık bir saygı ve korkuyla bakardı. Miss

Amelia'nın böbrek taşlarıydı bunlar. Cheehaw'daki doktorun birkaç yıl önce çıkardığı taşlardı. Baştan sona korkunç bir deneyimdi; bütün eline geçen de şu iki küçük taştı işte. Bunlara ya çok değerli gözüyle bakmalıydı ya da kazık yediğini kabul etmeliydi. Taşları sakladı ve Kuzen Lymon'la birlikte oturduğu ikinci yıl ona verdiği bir saat zincirine süs diye taktırdı. Koleksiyonuna eklediği öteki parça olan meşe palamudu ise onun için çok değerliydi. Ama ona ne zaman baksa, yüzünde keder ve şaşkınlık beliriyordu.

"Amelia, anlamı ne bunun?" diye sordu Kuzen Lymon.

"Hiç, yalnızca bir meşe palamudu," diye karşılık verdi kadın. "Babamın öldüğü gün yerden aldığım bir meşe palamudu yalnızca."

"Nasıl yani?" diye üsteledi Kuzen Lymon.

"Yani yalnızca o gün yerde gözüme çarpan bir meşe palamudu. Yerden alıp cebime koymuştum. Ne diye bilmiyorum."

"Saklamak için ne de tuhaf bir neden," dedi Kuzen Lymon.

Miss Amelia ile Kuzen Lymon üst kattaki odalarda, çoğu zaman kamburun uykusunun kaçtığı, sabahın o ilk saatlerinde pek çok şey hakkında konuşurlardı. Aslında Miss Amelia konuşkan bir kadın değildi; aklına geliveren bir konuda hemen çenesi düşmezdi. Yine de bazı konulardan söz etmekten hoşlanırdı. Bunların ortak özelliği de insanı bıktıracak kadar uzun olmalarıydı. Yıllarca kafa yorulup da hâlâ çözümlenmeden kalan sorunları düşünüp taşınmaktan hoşlanırdı. Öte yandan, Kuzen Lymon çok geveze olduğundan, ne olursa olsun, her konuda konuşmaya bayılırdı. Konuya yaklaşımları ise tü-

müyle farklıydı. Miss Amelia hep düşünüp taşınarak ve alçak sesle, konuyla ilgili dağınık ve sonuçsuz yinelemeler yapar, bu arada Kuzen Lymon sudan olsa bile hiç değilse somut ve faydacı yanı ağır basan bir ayrıntıyı saksağan gibi yakalayarak onun sözünü keserdi. Miss Amelia yıldızlar, zencilerin niçin kara derili olduğu, kanserin çaresi gibi konuları severdi. Babası da söz etmeye bayıldığı, bitmez tükenmez bir konuydu onun için.

"Ah, Lymon," derdi. "O günlerde güzel güzel uyurdum ben. Lamba söndürülür söndürülmez yatağa girip uyurdum. Sıcak dingil yağı içinde boğulmuşçasına uyurdum. Sonra gün doğunca babam içeri girer, elini omzuma koyardı. 'Kalk bakalım Ufaklık,' derdi. Soba yanıp ortalık ısınınca da mutfaktan merdivenin başına gelip, 'Gözleme hazır,' diye seslenirdi. 'Soslu dana eti, jambonlu yumurta...' Babam tulumbanın başında yıkanırken, ben de aşağıya koşup sıcak sobanın yanında giyinirdim. Sonra imbiğin oraya, bazen de..."

"Bu sabahki gözlemeler iyi değildi," dedi Kuzen Lymon. "Çabuk kızartılmış, içleri pişmemişti."

"Babam içkiyi şişelere koyduğu zaman da..." Miss Amelia upuzun bacaklarını ocağa doğru uzatır, konuşma da sonu gelmeksizin sürer giderdi. Yaz olsun, kış olsun, ocakta hep ateş yanardı, çünkü Lymon oldum olası üşürdü. Çoğu zaman bir battaniyeye ya da yeşil yünlü şala sarınarak kadının karşısında alçak bir koltuğa oturur, ayakları yine de yere değmezdi. Miss Amelia, Kuzen Lymon'dan başka kimseye babasından söz etmezdi.

Kambura duyduğu sevgiyi gösterme yollarından biriydi bu. En nazik, en can alıcı konularda güveni vardı ona. Yakındaki bir arazide gömülü viski fıçılarının yerini çizdiği kâğıdı nerede sakladığını yalnız kambur biliyordu. Ka-

dının banka cüzdanıyla biblo dolabının anahtarına yalnız o yaklaşabiliyordu. Kasadan avuç dolusu para alıyor, bunun ceplerinde çıkardığı şıngırtıya bayılıyordu. Evde hemen her şey onundu, çünkü suratını astığı zaman Miss Amelia dönüp dolaşıp ona verecek bir armağan buluyordu. Artık elinde ona verebileceği pek bir şey kalmamıştı. Yaşamının Kuzen Lymon ile paylaşmak istemediği tek bölümü, on günlük evliliğinin anısıydı. Marvin Macy ikisi arasında hiçbir zaman tartışılmayan tek konuydu. Böylece bırakalım bu yıllar yavaş yavaş geçsin. Şimdi gelelim Kuzen Lymon'ın kasabaya gelişinden altı yıl sonra bir cumartesi akşamına. Aylardan ağustostu ve gökyüzü bütün gün alev alev yanmıştı. Yeşil bir alacakaranlık bastırıyordu ve ortalıkta ses soluk kesilmişti. Yol iki santim kalınlığında kupkuru, sapsarı bir tozla örtülmüştü; çocuklar yarı çıplak koşuşuyor, aksırıyor, terliyor, huysuzluk ediyorlardı. Fabrika öğleyin kapanmıştı. Ana yoldaki evlerde insanlar basamaklarda oturmuş dinleniyorlardı. Kadınların ellerinde palmiye yapraklarından yelpazeler vardı. Miss Amelia'nın evinin önünde üzerinde KAHVE yazılı bir tabela duruyordu. Arka sundurma çapraz gölgelerle serindi. Kuzen Lymon da orada oturmuş fıçıdaki dondurmayı karıştırıyordu. İkide bir buzu ve karıştırıcıyı çıkarıp dondurma oldu mu olmadı mı diye tadına bakıyordu. Jeff mutfakta yemek pişiriyordu. Miss Amelia o sabah erkenden ön sundurmanın duvarına bir kâğıt asmıştı: "Bu gece Piliç Yirmi Sent". Kahve şimdiden açılmış, Miss Amelia da ofisteki işini yeni bitirmişti. Sekiz masanın sekizi de dolmuştu. Laterna tıngırtılı bir ezgi çalıyordu.

Köşede, kapının yanındaki bir masada Henry Macy ile bir çocuk oturuyordu. Henry Macy içki içiyordu. Aslında pek içmezdi, çünkü içki onun hemen başına vurur,

sonunda ağlar ya da şarkı söylemeye başlardı. Yüzü çok solgundu. Sol gözü, bir şeye canı sıkıldığı zaman olduğu gibi, seğiriyordu. Kahveye başı önünde, sessizce girmiş, kimsenin selamına karşılık vermemişti. Yanındaki Horace Wells'in çocuğuydu, hastalığına baksın diye o sabah Miss Amelia'ya bırakmışlardı.

Miss Amelia ofisinden çıktığında keyfi yerindeydi. Mutfakta birkaç ayrıntıyla ilgilendikten sonra parmaklarının arasında tavuğun gerisiyle kahveye girdi, tavuğun en çok gerisini severdi çünkü. İçeriye bir göz atıp her şeyin yolunda olduğuna karar verdikten sonra köşedeki masaya, Henry Macy'nin yanına gitti, iskemleyi çevirip ata biner gibi oturdu; yalnızca vakit geçirmek istiyordu, canı yemek yemek istemiyordu daha. Tulumunun arka cebinde, viski, akide şekeri ve kimsenin bilmediği bir maddeden hazırladığı Kroup Kure adındaki ilaç vardı. Miss Amelia mantarını çıkardıktan sonra şişeyi çocuğun ağzına uzattı. Sonra Henry Macy'ye döndü. Adamın sol gözünün sinirli sinirli seğirdiğini görünce sordu:

"Neyin var?"

Henry Macy söylemeye dili varmadığı bir şey söylemek üzereyken Miss Amelia'nın gözlerine uzun uzun baktıktan sonra yutkunup sustu.

Miss Amelia da hastasına döndü. Masanın üstünden çocuğun yalnızca başı görünüyordu. Çocuğun göz kapakları ağırlaşmış, ağzı yarı açık, yüzü kıpkırmızı olmuştu. Kalçasında iyice şişmiş, kocaman, sert bir çıban vardı, yarması için Miss Amelia'ya getirmişlerdi. Ama Miss Amelia çocuklara özel bir tedavi uygulardı, onları canları acımış, ürkmüş, çırpınırken görmekten hoşlanmazdı. Bu yüzden çocuğu bütün gün evde tutmuş, sık sık meyankökü şurubu ile Kroup Kure içirmiş, akşama doğru da boynu-

na bir peçete bağlayıp tabağına koyduğu yemeğin hepsini yedirmişti. Şimdi çocuk masada otururken kafası yavaş yavaş iki yana sallanıyor, soluk alırken arada bir hafif, bitkin bir inilti kopuyordu dudaklarından.

Kahvede bir kaynaşma oldu; Miss Amelia hemen dönüp bakındı. Kuzen Lymon gelmişti. Her zamanki gibi çalımlı adımlarla içeriye girdi, salonun tam ortasına gelince de durup bir çıngar çıkarma olasılığı var mı diye oradakileri kurnaz kurnaz süzdü. Arabozanlıkta kamburun üstüne yoktu. Her çeşit fesatlığa bayılırdı. Tek söz bile etmeden insanları birbirine düşürmesi ise akıl almaz bir şeydi. İkiz Rainey'ler iki yıl önce onun yüzünden bir çakı için kavga edip küsmüşler, o günden beri de selamı sabahı kesmişlerdi. Rip Wellborn ile Robert Calvert Hale arasındaki büyük kavgada; aslına bakarsanız kasabaya adım atalı çıkan kavgaların hepsinde bulunmuştu. Her yere burnunu sokuyor, herkesin girdisini çıktısını öğreniyor, sabah gözünü açar açmaz gidip birisine sataşıyordu. İşin tuhafı, bütün bunlara karşın kahvenin rağbet görmesinde en çok payı olan kişi de oydu. Kambur ortalıkta yoksa kimse fazla gülüp söylemezdi. İçeriye girince birden bir gerilim olurdu hep; çünkü bu bozguncu ortalıktayken başınıza ne geleceği ya da nasıl bir çıngar çıkacağı belli olmazdı.

Bir sorun çıkacak ya da patırtı kopacaksa insanlar her zamankinden daha özgür, daha kaygısızca neşeli olurlar. Bu yüzden kambur kahveden içeriye adımını atar atmaz bütün gözler ona çevrildi, herkes birden konuşmaya, şişe mantarlarını açmaya başladı. Lymon, Merlie Ryan ve Henry Ford Crimp ile aynı masada oturan Stumpy MacPhail'e el salladı. "Bugün balık tutmak için Rotten Gölü'ne gittim," dedi. "Yolda kocaman bir ağaç gövdesine ben-

zeyen bir şeye bastım. Ama ben tam adım atacakken o kımıldadı. Bir de baktım ki boyu ön kapıdan mutfağa kadar, domuzdan bile daha iri bir timsah! Meğer ona basıyormuşum!"

Kambur gevezeliğe başladı. Kimi bu gevezeliğe kulak veriyor kimi aldırış etmiyordu. Bazen böbürlenmek için söylediği her söz yalan olurdu. Bu gece de ağzından çıkan sözlerin hiçbiri doğru değildi. Boğazı ağrıdığı için bütün gün yatmış, ancak akşamüstü dondurmayı karıştırmak için kalkmıştı. Herkes biliyordu bunu. Oysa kambur kahvenin ortasında durup öyle caka satıyor, öyle yalanlar uyduruyordu ki, herkes yaka silkse yeriydi.

Miss Amelia, elleri ceplerinde, başı yana çevrilmiş bakıyordu ona. Külrengi tuhaf gözlerinde bir yumuşaklık vardı, hafifçe gülümsüyordu. Ara sıra kamburdan gözlerini ayırarak kahvede oturanlara bakıyordu. O zaman kıvanç dolu bakışlarında, sanki bütün bu saçmalıkların hesabını soracak birisine meydan okur gibi, belli belirsiz bir gözdağı okunuyordu. Jeff tabaklara konmuş yemekleri getiriyordu. Kahvedeki yeni vantilatörler de havaya hoş bir serinlik veriyordu.

"Çocuk uyuya kaldı," dedi Henry Macy sonunda.

Miss Amelia yanında oturan hastaya bakıp sorumluluğunu anımsayınca yüz ifadesi de değişti. Çocuğun çenesi masanın kenarına dayalıydı, ağzının köşesinden tükürük ya da Kroup Kure köpükleri sızmıştı. İyice kapanmış gözlerinin kenarlarına tatarcıklar konmuştu. Miss Amelia eliyle onun başını sertçe sarstı, ama çocuk uyanmadı. Bunun üzerine Miss Amelia kalçasındaki yaraya dokunmamaya özen göstererek onu kucağına alıp ofisine götürdü. Henry Macy de kadının arkasından gitti. Ofisin kapısını kapadılar.

Kuzen Lymon'ın canı sıkıldı o akşam. Oyalanacak bir şey yoktu; sıcağa karşın kahvedeki müşterilerin de keyfi yerindeydi. Henry Ford Crimp ile Horace Wells ortadaki masada oturmuş, kollarını birbirlerinin omuzlarına atmış, uzun uzun anlattıkları bir fıkraya gülüyorlardı; ama kambur onların yanına gidince nükteyi anlayamadı, çünkü fıkranın başını kaçırmıştı. Ay ışığı tozlu yolu aydınlatıyordu. Cüceleşmiş, kapkara şeftali ağaçları kıpırtısızdı; hiç esinti yoktu. Sessiz gecede bataklık sivrisineklerinin uyuşuk vızıltısı yankılanıyordu. Kasaba karanlığa gömülmüştü; yolun epeyce aşağısında, sağda, bir lamba yanıp sönüyordu yalnızca. Karanlıkta bir yerden, şarkı söyleyen bir kadının tiz sesi duyuluyordu; şarkının ne başı vardı, ne de sonu, öylece sürüp giden üç notalı bir ezgiydi. Kambur sundurmanın parmaklığına dayanmış duruyor, sanki birisinin çıkıp gelmesini umuyormuş gibi bomboş yoldan aşağıya bakıyordu.

Arkasından gelen ayak seslerini duydu, sonra: "Kuzen Lymon, yemeğin masada," diyen bir ses...

"Bu gece iştahım yok," dedi kambur. Bütün gün enfiye kutusundaki karışımdan atıştırıp durmuştu. "Bir ekşilik var ağzımda."

"Bir lokma olsun ye," dedi Miss Amelia. "Göğüs eti, ciğer ya da yürek."

Birlikte aydınlık kahveye girip Henry Macy'nin yanına oturdular. Masaları kahvedeki en büyük masaydı; üzerinde de Coca Cola şişesine konmuş bir demet bataklık zambağı vardı. Miss Amelia hastasını tedavi etmiş, sonuçtan memnun kalmıştı. Kapalı ofis kapısından yalnızca uykulu bir iki inilti gelmiş, hasta uyanıp ürkünceye kadar her şey bitmişti. Çocuk şimdi babasının omzundaydı; ufacık kolları onun sırtından aşağıya sarkıyor, şişmiş yüzü

kıpkırmızı, mışıl mışıl uyuyordu. Eve gitmek üzere kahveden ayrılıyorlardı.

Henry Macy hâlâ susuyordu. Yutkunurken bile ses çıkarmamaya özen göstererek yemeğini yiyordu. Hiç iştahı olmadığından dem vuran, şimdi de tabağına durmadan yemek alan Kuzen Lymon'ın üçte biri kadar bile obur değildi. Henry Macy ara sıra Miss Amelia'ya bakıyor, sonra yine susuyordu.

Tam anlamıyla bir cumartesi gecesiydi. Köyden gelen, el ele tutuşmuş yaşlı bir çift kapının önünde bir an duralayıp sonunda içeriye girmeye karar verdiler. Bu yaşlı, köylü karıkoca öyle uzun süre birlikte yaşamışlardı ki ikizler kadar birbirlerine benziyorlardı. Yürüyen iki tane esmer, pörsük yerfıstığını andırıyorlardı. Kahveden ayrıldıklarında saat daha erkendi. Gece yarısı olduğunda öbür müşterilerin de çoğu gitmişti. Rosser Cline ile Merlie Ryan hâlâ dama oynuyorlardı. Stumpy MacPhail, önünde bir içki şişesiyle masasında oturuyor (karısı eve içki götürmesine izin vermezdi), sakin bir sesle kendi kendine konuşuyordu. Henry Macy de daha gitmemişti; bu pek olağan değildi, çünkü hemen her zaman karanlık bastırır bastırmaz yatağa girerdi. Miss Amelia uykulu uykulu esnedi, ama Kuzen Lymon huzursuz olduğundan kahveyi kapatmaya yeltenmedi.

Sonunda, saat birde, Henry Macy başını kaldırıp tavanın bir köşesine bakarak Miss Amelia'ya usulca: "Bir mektup aldım bugün," dedi.

Miss Amelia için bu o kadar önemli bir şey değildi; çünkü kendisine de bir sürü iş mektubu ve katalog gelirdi.

"Kardeşimden bir mektup aldım," dedi Henry Macy.

Ellerini kafasının arkasında kavuşturmuş olarak ortalıkta dolaşmakta olan kambur birden durdu. Ortamda

bir değişiklik olursa hemen sezerdi. Kahvedeki herkesin yüzüne birer birer bakarak bekledi.

Miss Amelia suratını asıp sağ yumruğunu sıktı. "Gözün aydın," dedi.

"Şartlı olarak salıverilmiş. Cezaevinde değil artık."

Miss Amelia'nın yüzü kapkaranlıktı; sıcak bir gece olduğu halde ürperdi. Stumpy MacPhail ile Merlie Ryan dama tahtasını bir kenara ittiler. Kahvede çıt çıkmıyordu.

"Kim?" diye sordu Kuzen Lymon. Kocaman, solgun kulakları uzayıp dikilmişti sanki. "Ne?"

Miss Amelia avuçlarını hızla masaya indirdi. "Marvin Macy bir..." Ama sesi boğuldu. Birkaç dakika sonra da: "Ömür boyu cezaevinde kalmalıydı," dedi yalnızca.

"Ne yaptı ki?" diye sordu Kuzen Lymon.

Kimse buna ne cevap vereceğini bilmediği için, uzun bir sessizlik oldu. "Üç benzin istasyonu soydu," dedi Stumpy MacPhail. Ama sözleri eksikti sanki, sayılacak daha başka günahların da olduğu izlenimini uyandırıyordu.

Kambur sabırsızlandı. Hiçbir şeyin, bir felaketin bile, dışında bırakılmaya katlanamıyordu. Marvin Macy adı onun için yabancıydı, ama kendisi kasabaya gelmeden önce yıkılan eski bıçkıevine değinilmesi, zavallı Morris Finestein'dan uluorta söz edilmesi ya da eskiden olup biten herhangi bir şeyin anılması gibi ötekilerin bildiği ve kendisinin habersiz olduğu konulardan söz edildiğinde olduğu gibi, bu da onun moralini bozuyordu. Doğuştan meraklı olmasının yanı sıra, kambur soyguncular a ve suç işlemeyle ilgili her konuya büyük bir ilgi duyardı. Masanın çevresinde kurumlu bir edayla yürürken "şartlı salıverme" ve "cezaevi" sözlerini mırıldanıp duruyordu. Ama üsteleyip sorular sormasına karşın hiçbir şey öğreneme-

di, çünkü kimse Miss Amelia'nın yanında Marvin Macy'den söz etmeyi göze alamazdı.

"Mektupta pek bir şey yoktu," dedi Henry Macy. "Nereye gideceğini yazmamış."

"Hıh!" dedi Miss Amelia. Yüzünde hâlâ sert ve karanlık bir ifade vardı. "Adımını bile atamaz buraya."

İskemlesini geriye itip kahveyi kapatmaya koyuldu. Marvin Macy düşüncesi aklına takılmış olacak ki, kasayı mutfağa sürükleyerek gizli bir yere kaldırdı. Henry Macy karanlık yoldan yürüyüp gitti. Ama Henry Ford Crimp ile Merlie Ryan bir süre ön sundurmada oyalandılar. Sonradan Merlie Ryan, ilerde olacakları o geceden gördüğünü ileri sürüp buna yemin edecekti. Ama kasabalılar buna hiç kulak vermediler, çünkü Merlie Ryan hep böyle şeyler ileri sürerdi. Miss Amelia ile Kuzen Lymon bir süre oturma odasında oturup çene çaldılar. Sonunda, Kambur uyuyabileceğine karar verince, kadın onun yatağının üstündeki cibinliği düzeltip duası bitinceye kadar bekledi. Sonra gidip uzun geceliğini giydi, piposunu iki kez doldurup tüttürdü, ancak uzun bir zaman sonra uykuya daldı.

O yıl sonbahar güzel geçti. Yörede ekinden verimli ürün alındı. Forks Falls pazarında tütün fiyatı artmadı. Uzun, sıcak yazdan sonra gelen ilk serin günler aydınlık ve ferah geçiyordu. Tozlu yolun kenarlarında uzun, sarı otlar büyüdü; olgunlaşan şekerkamışı mor bir renge büründü. Her gün Cheehaw'dan gelen otobüs, birkaç küçük çocuğu öğrenim görmek üzere okula götürüyordu. Erkek çocuklar çam ormanında tilki avlıyor, kışlık yorganlar çamaşır iplerine asılarak havalandırılıyor, tatlı patatesler kış aylarında korunmak üzere samana sarılarak toprağa gö-

mülüyordu. Akşamları bacalardan incecik duman çizgileri tütüyordu. Sonbahar gökyüzünde ay yusyuvarlak ve portakal rengindeydi. Sonbaharın ilk soğuk gecelerindeki sessizlik gibisi yoktur. Bazen, gecenin rüzgârsız geç saatlerinde, Society City'den geçip uzaklara, kuzeye doğru yol alan trenin tiz düdüğü duyuluyordu kasabada.

Miss Amelia için koşuşturma günleriydi bunlar. Gündoğumundan günbatımına kadar çalışıyordu, imbiğe daha büyük, yeni bir biriktirme kabı koydu ve bir haftada ilçedeki herkesi sarhoş edecek kadar çok içki üretti. Darı öğütmekten yaşlı katırının başı dönüyordu. Kaynar suya batırdığı kavanozlarına armut reçeli doldurdu. Don olsun diye dört gözle bekliyordu, çünkü üç tane iri domuz satın almıştı; bol bol kavurma, bumbar ve sosis yapmaya niyetliydi.

Bu haftalar boyunca Miss Amelia'da birçok kişinin dikkatini çeken bir değişiklik olmuştu. Sık sık kıkır kıkır gülüyordu; ıslığında pişkin, cilveli bir kıvraklık vardı. Ağır eşya kaldırarak ya da parmaklarıyla sert pazularını yoklayarak durmadan gücünü sınıyordu. Bir gün daktilo makinesinin başına oturup yabancılar, gizli bölmeler ve milyonlarca dolar parayla ilgili bir öykü bile yazdı. Kuzen Lymon hep yanındaydı, dizinin dibinden ayrılmıyordu. Ona baktığı zaman kadının yüzünde aydınlık, tatlı bir bakış beliriyor, adını söylediği zamansa sesi sevgiyle titriyordu.

Kara kış gelip çattı sonunda. Miss Amelia bir sabah uyandığında pencerenin çerçevesinde buzdan çiçekler gördü, avluya düşen kırağı, çimenleri gümüşten bir örtüyle kaplamıştı. Miss Amelia mutfak sobasında gürül gürül bir ateş yaktıktan sonra havanın ne kadar soğuk olduğunu anlamak için dışarıya çıktı. Hava soğuk ve sert, gök-

yüzü soluk yeşil ve bulutsuzdu. Çok geçmeden Miss Amelia'nın hava konusundaki görüşlerini öğrenmek için yöre halkı gelmeye başladı. Miss Amelia en iri domuzu kesmeye karar verdi; bunun söylentisi de bütün çevreye yayıldı. Kesilen domuzu pişirmek için bir çukur açılıp içinde meşe ateşi yakıldı. Arka avludan sıcak domuz kanı ve duman kokusu geliyor, insan sesleriyle ayak sesleri kış havasında yankılanıyordu. Miss Amelia herkesi çalıştırdı. Çok geçmeden işin çoğu bitmişti.

Miss Amelia'nın o gün Cheehaw'da görülecek özel bir işi vardı. Bu yüzden, her şeyin yolunda gittiğinden emin olduktan sonra arabasını çalıştırıp yola çıkmaya hazırlandı. Kuzen Lymon'dan kendisiyle gelmesini istedi, hatta yedi kez tekrarladı bunu. Ama kamburun bu eğlentiyi bırakıp gitmeye hiç gönlü yoktu, kalmayı istiyordu. Miss Amelia'nın biraz canı sıkıldı, çünkü kamburun her zaman yanıbaşında olmasını istiyordu; biraz uzaklaşacak olsa evi gözünde tüterdi. Ama yedi kez sorduktan sonra, daha fazla zorlamadı. Gitmeden önce bir sopa bulup ateşten aşağı yukarı elli santim uzaklıkta çepçevre kalın bir çizgi çizerek kambura bu sınırın ötesine geçmemesini söyledi. Yemekten sonra oradan ayrıldı. Karanlık bastırmadan dönmeye niyetliydi.

Bir kamyonun ya da otomobilin, Cheehaw'dan başka bir yere giderken kasabanın içinden geçmesi öyle görülmemiş bir şey değildir. Vergi tahsildarı her yıl Miss Amelia gibi zengin kimselerle tartışmaya gelir. Bundan başka, sözgelimi Merlie Ryan gibi, kasabalılardan biri veresiye bir otomobil alabileceği ya da üç dolar ödeyip Cheehaw'daki vitrinlerde reklamı yapılan çeşitten güzel bir elektrikli soğutucuya sahip olabileceği fikrine kapılırsa, kentten bir adam gelip sorular sorar, her şeye burnunu

sokup adamın bütün dertlerini öğrenir ve taksitle satın alma umutlarını suya düşürür. Bazen, Forks Falls yolunda çalışan prangalı mahkûmları taşıyan arabalar geçer kasabadan. Otomobil yolculuğu yapanlar da sık sık yollarını şaşırıp doğru yolu nasıl bulacaklarını sormak için dururlar. O gün öğleden sonra geç vakit bir kamyonun fabrikayı geçip Miss Amelia'nın kahvesinin yanında, yolun ortasında durması hiç de alışılmamış bir şey değildi. Kamyonun arkasından bir adam aşağıya atladı. Kamyon da yoluna gitti.

Adam yolun ortasında durup çevresine bakındı. Uzun boylu, kıvırcık kumral saçlı, donuk, derin mavi gözleri olan bir adamdı. Kırmızı dudaklarında, kendini beğenmişlerin tembel, yarım gülümsemesi vardı. Adamın üstünde kırmızı bir gömlek vardı; beline, işlenmiş deriden kalın bir kemer takmıştı; bir elinde teneke bavul, diğer elinde de gitar taşıyordu. Yeni gelen bu adamı kasabada ilk gören, kamyonun sesini duyunca ortalığı kolaçan etmeye çıkan Kuzen Lymon oldu. Kambur sundurmanın köşesinden başını uzattı, ama bir adım daha atıp ortaya çıkmadı. Adamla bakıştılarsa da, ilk kez karşılaşan ve bir çırpıda karşısındakine notunu veren iki yabancının bakışması değildi bu. İki suçlunun göz göze gelir gelmez birbirini tanıyıvermesini andıran, tuhaf bir bakışmaydı. Sonra kırmızı gömlekli adam sol omzunu silkerek dönüp gitti. Adamın yoldan gidişini izlerken kamburun yüzü çok solgundu. Biraz sonra da birkaç adım geriden, onun peşi sıra yürümeye başladı.

Marvin Macy'nin geri döndüğü haberi bütün kasabada hemen duyuldu. Önce fabrikaya gitti, dirseklerini pencerenin pervazına dayayıp tembel bir halde içeriyi gözledi. Bütün doğuştan aylaklar gibi, başkalarının canla baş-

la çalışmasını izlemek onun hoşuna giderdi. Fabrikada herkes donup kaldı. Boyacılar kızgın boya fıçılarının başından ayrıldı, eğiricilerle dokumacılar makinelerini unuttu. Ustabaşı Stumpy MacPhail bile ne yapacağını kestiremiyordu. Marvin Macy'nin dudaklarında hâlâ o yılışık, yarım gülümseme vardı; kardeşini gördüğü zaman bile o kendini beğenmiş ifadesi değişmedi. Marvin Macy fabrikada sağa sola bakındıktan sonra çocukluğunu geçirdiği eve gitti. Bavuluyla gitarını ön sundurmaya bıraktı. Sonra havuzun çevresinde dolaştı; kiliseye, üç dükkâna, kasabanın geri kalan yerlerine bakınarak gezindi. Kambur ise elleri ceplerinde, kaşık kadar suratı hâlâ çok solgun olarak, onun peşinde, biraz geriden sessizce sürükleniyordu.

Geç olmuştu. Kış güneşi batmak üzereydi, batıya doğru gökyüzü kırmızımsı altın rengine bürünmüştü. Keltoş baca kırlangıçları yuvalarına uçuyorlardı. Lambalar yanmıştı. Arada bir, kahvenin arkasındaki çukurda pişen domuzun sıcak, yoğun kokusuna karışan bir duman kokusu geliyordu. Marvin Macy kasabada gezindikten sonra Miss Amelia'nın evinin önünde durup sundurmadaki tabelayı okudu. Davetsiz içeriye girme konusunda hiç çekingenlik duymadan yan avludan yürüyüp geçti. Fabrikadan tiz, acı bir düdük sesi duyuldu; gündüz vardiyası değişmişti. Miss Amelia'nın arka avlusunda çok geçmeden Marvin Macy'den başka birçok kişi toplandı: Henry Ford Crimp, Merlie Ryan, Stumpy MacPhail, evin çevresinde durup bakan bir sürü çocuk ve yetişkin. Pek konuşan yoktu. Marvin Macy tek başına ateşin bir yanında durmuş, ötekiler de öbür yanında toplanmışlardı. Kuzen Lymon herkesten biraz uzakta duruyor, gözlerini ayırmadan Marvin Macy'nin yüzüne bakıyordu.

"Cezaevinde iyi vakit geçirdin mi?" diye sordu Merlie Ryan aptalca kıkırdayarak.

Marvin Macy cevap vermedi. Arka cebinden büyük bir sustalı çakı çıkardı, ağır ağır açıp kalçasına sürerek biledi. Merlie Ryan birden sus pus oldu, gidip iri kıyım Stumpy MacPhail'in arkasına gizlendi.

Miss Amelia karanlık bastırıncaya kadar eve dönmedi. Uzaklardan otomobilinin gürültüsünü işittiler; sonra otomobil kapısı çarpıldı ve sanki evin önündeki basamaklardan bir şey sürükleniyormuş gibi bir ses duyuldu. Güneş batmıştı; havada, erken çöken kış akşamlarının mavi, dumanlı parıltısı vardı. Miss Amelia arka basamaklardan yavaş yavaş indi. Avludaki topluluk ses çıkarmadan bekliyordu. Dünya yüzünde Miss Amelia'ya kafa tutabilecek kimse kolay kolay çıkmazdı. Öte yandan, Miss Amelia'nın yüreği Marvin Macy'ye duyduğu nefretle doluydu. Herkes onun birdenbire bağırıp çağırmasını, eline onun gözünü korkutacak bir şey geçirerek adamı kasabadan kovalamasını görmek için bekliyordu. Kadın baştan görmedi Marvin Macy'yi. Uzaklara gidip de evine döndüğü zamanlarda hep olduğu gibi, rahat, dalgın bir ifade vardı yüzünde.

Miss Amelia, Marvin Macy ile Kuzen Lymon'ı herhalde aynı anda gördü. Bir ona, bir ötekine baktı. Ama sonunda bezgin ve şaşkın bakışları ipten kazıktan kurtulmuş serseriye değil, Kuzen Lymon'a takıldı. Aslında herkes, Miss Amelia gibi ona bakıyordu. Kambur'un hali görülmeye değerdi.

Çukurun kenarında duran Kuzen Lymon'ın yüzüne korlaşmış meşe odununun kızıllığı vurmuştu. Birisinin gözüne girmek istediği zaman kullandığı çok tuhaf bir ye-

teneği vardı. Kımıldamadan durur, tüm dikkatini toplayarak, kocaman, solgun kulaklarını inanılmaz bir çabukluk ve kolaylıkla oynatırdı. Miss Amelia'dan özel bir şey koparmak istediğinde bu hileye başvururdu hep. Kadın buna hiç karşı koyamazdı. Şimdi de orada durmuş, kulaklarını deli gibi oynatıyordu. Gel gelelim, bu kez gözleri Miss Amelia'da değildi. Gözlerinde umutsuzca bir yalvarışla Marvin Macy'ye gülümsüyordu. Marvin Macy baştan hiç üzerine alınmadı, sonunda dönüp kambura baktığında da gördüğünü beğenmiş gibiydi.

"Bu sırtıkırığın nesi var?" diye sordu parmağıyla göstererek.

Kimse cevap vermedi. Kuzen Lymon ise becerisinin işe yaramadığını görünce başka cilvelere başvurdu. Gözleri tıpkı göz yuvalarına doluşmuş soluk renkli güveleri andırıncaya dek göz kapaklarını kırpıştırıp durdu. Ayaklarıyla yeri eşeledi, elini kolunu salladı, sonunda tırısa kalkmış bir at gibi dans etmeye başladı. Kış öğleden sonrasının sönmek üzere olan loş ışığında, daha büyümemiş bir bataklık cinine benziyordu.

Bunlardan, avludakiler arasında yalnızca Marvin Macy etkilenmedi.

"Bu cücenin nöbeti mi tuttu ne?" diye sordu. Kimse cevap vermeyince de bir adım ilerleyip Kuzen Lymon'ın kafasına yandan bir tokat indirdi. Kambur sendeledi, sonra sırtüstü yere düştü. Düştüğü yerde oturdu, büyük bir çaba harcayarak kulaklarını son bir kez umutsuzca oynattı.

O anda herkes dönüp ne yapacağını anlamak için Miss Amelia'ya baktı. Bütün bu yıllar boyunca kimse Kuzen Lymon'ın saçının teline bile dokunmamıştı, oysa bunu yapmaya can atacak çok kişi vardı. Birisi kamburu biraz ters-

leyecek olsa, Miss Amelia hemen bu düşüncesiz âdemoğlunun hesabını keser, ona dünyayı uzun süre zindan etmenin yollarını bulurdu. Bu yüzden, Miss Amelia şimdi arka sundurmadaki baltayla Marvin Macy'nin kafasını yarsa kimse şaşmayacaktı. Ama kadın hiç de böyle bir şey yapmadı.

Miss Amelia bazen kendinden geçer gibi olurdu. Bu kendinden geçmelerin nedeni de herkesçe bilinirdi. Miss Amelia iyi bir doktordu; bataklıktaki kökleri, başka denenmemiş maddeleri ezip karıştırıp önüne gelen ilk hastaya vermezdi. Yeni bir ilaç bulunca önce kendi üzerinde denerdi. Fazlaca miktarda bir doz yutup ertesi gün kahveyle ayakyolu arasında gidip gelirdi. Çoğu zaman, karnına ansızın şiddetli bir sancı saplanınca, tuhaf bakışlarını yere diker, yumruklarını sıkar, hiç kımıldamadan öylece dururdu. Hangi organının etkilendiğine, yeni ilacın en çok hangi illete iyi geleceğine karar vermeye çalışırdı. Şimdi de Kambur'la Marvin Macy'yi izlerken, o gün hiçbir ilaç yutmadığı halde, içinde yükselen bir sancıyı anlamaya çalışmaktan gerilmiş yüzünde aynı ifade vardı.

"Bu sana ders olsun sırtıkırık," dedi Marvin Macy.

Henry Macy cansız, ak düşmüş saçlarını alnından geriye atıp sinirli bir edayla öksürdü. Stumpy MacPhail ile Merlie Ryan oldukları yerde biraz kımıldadılar. Evin çevresine toplanmış çocuklarla zencilerden de çıt çıkmıyordu. Marvin Macy bilemekte olduğu çakıyı kapattı, korkusuz gözlerle çevresine bakındıktan sonra kasıla kasıla avludan çıkıp gitti. Çukurdaki korlar boz, tutam tutam küllere dönüşüyordu. Ortalık da artık iyice kararmıştı.

Marvin Macy'nin cezaevinden dönüşü böyle oldu işte. Tüm kasabada onu gördüğüne sevinen tek bir canlı yok-

tu. İyi bir kadıncağız olan, onu bağrına basıp büyüten yaşlı analığı Mrs. Mary Hale bile onu karşısında görünce elindeki tavayı düşürüp ağlamaya başladı. Ama hiçbir metelik vermiyordu bu Marvin Macy. Hale'lerin evinin arka basamaklarında oturuyor, tembel bir halde gitar çalıyor, yemek vakti geldiğinde ancak evdekilere yetecek kadar ekmekle dana eti olduğu halde, çocukları bir kenara itip tabağını adamakıllı dolduruyordu. Yemeğini yedikten sonra da ön odadaki en iyi, en rahat yatağa yerleşip uykuya dalıyor, güzel güzel düşler görüyordu.

Miss Amelia kahveyi açmadı o gece. Kapıları, pencereleri sıkı sıkı sürgüledi. Ne o, ne de Kuzen Lymon ortalıkta görünmediler. Kadının odasındaki lamba bütün gece yandı.

Marvin Macy başından beri uğursuzluk getirmişti. Bunda da şaşılacak bir şey yoktu. Ertesi gün hava birdenbire değişti, sıcak bastırdı. Sabahın erken saatlerinde bile hava yapış yapış ve sıkıntılıydı, rüzgâr bataklıktan çürük bitki kokusunu taşıdı, vızıl vızıl uçuşan sivrisinekler yeşil havuza üşüştüler. Hiç sırası değildi bu sıcağın, ağustostan beterdi. Epeyce de zararlı oldu. İlçede domuzu olan hemen herkes Miss Amelia'nın aklına uyarak bir gün önce kesmişti hayvanını. Bu sıcağa sosis dayanır mıydı? Birkaç gün sonra ortalığa gitgide pis çürük et kokusu yayılmaya başladı. Daha da kötüsü, Forks Falls yolu kenarında piknik yapıp domuz eti rostosu yiyen bir aileden kimse sağ kalmadı. Etin kurtlandığı besbelliydi. Acaba geri kalan etler nasıldı? İnsanlar leziz domuz eti özlemi ve ölüm korkusu arasında bocaladılar. Her şey ziyan olmuştu, herkes şaşkındı.

Bütün bunlara neden olan Marvin Macy'nin ise hiç utanması yoktu. Hep ortalıkta dolaşıyordu. İş saatlerin-

de fabrikanın çevresinde aylak aylak gezinip pencerelerden içeriye bakıyor, pazar günleri de kırmızı gömleğini giyip eline gitarını alıyor, yolda bir aşağı bir yukarı yürüyordu. Kumral saçları, kırmızı dudakları, geniş, güçlü omuzlarıyla hâlâ yakışıklıydı. Ama kötülüğüyle ün saldığı için, yakışıklılığı bir işe yaramıyordu artık. Üstelik bu kötülük, işlediği günahlarla ölçülmüyordu yalnızca. Evet, o benzin istasyonlarını soymuştu. Daha önce, ilçedeki gencecik kızları lekelemiş, buna da gülüp geçmişti. Onunla ilgili bir sürü kötülük sayılıp dökülebiliyordu. Gel gelelim, bu suçların dışında, kötülük onun üzerine bir koku gibi sinmişti. Dahası, hiç terlemezdi, ağustosta bile; bu da üzerinde durulması gerekli bir belirtidir mutlaka.

Kasabalılar Marvin Macy'ye eskisinden daha tehlikeli gözüyle bakıyorlardı, çünkü Atlanta'daki cezaevinde büyü yapmayı öğrenmişti herhalde. Öyle olmasa, nasıl açıklanabilirdi Kuzen Lymon'ın üzerindeki etkisi? Marvin Macy'ye gözü iliştiği ilk andan beri Kambur sanki ruhunu doğaüstü bir güce kaptırmıştı. Her an bu cezaevi kuşunun ayaklarının dibindeydi; onun ilgisini çekmek için bir sürü aptalca dümen çeviriyordu. Marvin Macy ise ona ya nefretini kusuyor ya da onu görmezlikten geliyordu. Kambur bazen yılıyor, tıpkı hasta bir kuşun telefon teline tünemesi gibi, ön sundurmanın parmaklığına oturup ne kadar acı çektiğini herkese göstermekten çekinmiyordu.

"Ama niçin?" diye soruyordu Miss Amelia yumruklarını sıkıp şaşı, külrengi gözlerini ona dikerek.

"Ah Marvin Macy," diye inliyordu Kambur. Onun adını söylemek bile iç çekişlerini hıçkırığa dönüştürüyordu. "Atlanta'ya gitmiş."

Miss Amelia başını iki yana sallıyordu, yüzünde karanlık, sert bir ifade beliriyordu. Zaten yolculuğun sözüne bile dayanamazdı. Atlanta'ya yolculuk yapan ya da okyanusu görmek için evlerinden seksen kilometre öteye giden, gezmeye meraklı kimseleri küçümserdi: "Atlanta'ya gitmek marifet değil."

"Cezaevini görmüş," diyordu Kambur içi özlemle eriyerek.

Böylesi özlemler karşısında ne diyebilirsiniz? Şaşırıp kalan Miss Amelia ne söyleyeceğini bilemiyordu.

"Cezaevini görmek hiç de övünülecek bir yolculuk değil Kuzen Lymon," diyordu. Bu haftalar boyunca Miss Amelia'yı herkes sürekli gözlüyordu. Yüzünde, sanki yine sancıdan kendinden geçmişçesine dalgın bir bakışla dolaşıp duruyordu kadın. Her nedense, Marvin Macy geleli beri tulumunu çıkarıp atmış, eskiden pazar günleri, cenaze törenleri ve duruşmalar için bir kenara koyduğu kırmızı giysisini giyer olmuştu. Sonra, haftalar geçince, durumu düzeltmek için birtakım girişimlerde bulundu. Ama girişimleri pek anlaşılır gibi değildi. Kuzen Lymon'ın kasabada Marvin Macy'nin peşinde dolaştığını görmek onu üzüyorsa, niye ilk ve son olarak her şeyi ortaya döküp Kambur'a, Marvin Macy ile ilişkisi olursa, onu kapı dışarı edeceğini söylemiyordu? Bunu yapmak kolaydı, Kuzen Lymon da ya ona boyun eğmek ya da yersiz yurtsuz kalmak gibi acıklı bir duruma düşmek zorunda kalırdı. Ama Miss Amelia sanki iradesini yitirmişti; kendini bildi bileli ilk kez ne yol izleyeceği konusunda kararsızdı. Kararsız kalan çoğu kişi gibi de en kötü yolu seçti. Hepsi birbiriyle çelişen bir sürü yolu birden izledi.

Her zamanki gibi, kahve her gece açıktı, işin tuhafı, Marvin Macy hemen yanıbaşında Kambur'la birlikte ka-

sılarak kapıdan girdiği zaman Miss Amelia dışarı atmıyordu onu. Hatta bedava içki veriyor, dudaklarında yabani, çarpık bir gülümsemeyle bakıyordu ona. Öte yandan da, ona yakalansa da sağ kurtulamayacağı korkunç bir tuzak kurdu bataklıkta. Kuzen Lymon'ın onu pazar gecesi yemeğe çağırmasına ses çıkarmadı, sonra da adam basamaklardan inerken ona çelme takmaya kalkıştı. Kuzen Lymon'ı eğlendirsin diye elinden geleni ardına koymuyordu. Uzaklarda düzenlenen çeşitli eğlencelere yorucu geziler düzenliyor, Chautauqua* gösterisini görmesi için otomobiliyle otuz kilometre yol gidiyor, bir resmi geçidi izlemesi için onu Forks Falls'a götürüyordu. Miss Amelia'nın kafasının çok karışık olduğu bir dönemdi. Çoğu kişi, bir aptallık yarışması düzenlense Miss Amelia'nın birinci geleceğini düşünüyordu. Bu işin sonunun nereye varacağını herkes merak ediyordu.

Hava yeniden soğudu, kış bastırdı kasabaya. Fabrikada daha son vardiya değişmeden ortalık kararıyordu. Çocuklar giysilerini çıkarmadan yatıyor, kadınlar ısınmak için ateşin başında eteklerini arkadan kaldırıp aygın baygın duruyorlardı. Yağmur yağdıktan sonra, çamurlu yoldaki tekerlek izleri donup sertleşti; evlerin pencerelerinden lambaların hafifçe yanıp sönen ışığı görülüyordu; şeftali ağaçlarıysa cılız ve yapraksız kalmıştı. Kışın karanlık, sessiz gecelerinde kahve, kasaba için sıcacık bir toplanma yeriydi; ışıkları öyle parlaktı ki, dört yüz metre öteden görülebiliyordu. Salonun arkasında kurulu büyük demir sobanın dışı gürül gürül, çıtırdayarak yanan ateşle ade-

---

* Chautauqua: 19. yüzyılda, New York'un batısındaki Chautauqua Gölü dolaylarında kurulan ve konferans, konser ya da tiyatro gibi eğitime yönelik gösteriler düzenleyen bir kuruluş. Daha sonra başka eyaletlerde de açıkhavada ya da çadır içinde gerçekleştirilen gösterilere bu ad verildi. - ç.n.

ta kızarırdı. Miss Amelia pencerelere kırmızı perdeler asmış, kasabadan geçen bir satıcıdan da sahici gibi görünen, kocaman bir demet kâğıt gül almıştı.

Ama kahveyi kahve yapan yalnızca sıcaklığı, dekoru ve ışıltısı değildi. Kasabalıların gözünde kahvenin bunca değer taşımasının daha derin bir nedeni var. Derinlerde gizli bu neden, bu yörede yaşayanların eskiden tatmadıkları bir kıvanç duygusuyla ilgilidir. Bu yeni kıvanç duygusunu anlayabilmek için insanların yaşamına ne ucuz bir değer biçildiğini düşünmek gerekir. Bir fabrikanın çevresinde genellikle çok sayıda insan yaşar. Ama bu ailelerin pek azı yaşamlarını sürdürmeye yeterli yiyecek, giyecek ve yağ alabilirler. Yaşam bazen yalnızca sağ kalmak için gerekli şeyleri elde etmek uğruna girişilen uzun ve bunaltıcı bir didinme olur çıkar. İnsana tuhaf gelen de şudur: Yararlı her şeyin bir fiyatı vardır, yalnızca parayla satın alınabilir. Düzen bunun üzerine kuruludur. Bir balya pamuğun ya da çeyrek bir litre pekmezin fiyatını bilirsiniz, bunun nedeni aklınıza bile gelmez. Oysa insan yaşamına hiçbir değer biçilmemiştir. Bize bedava verilir, geri alındığında da bir şey ödenmez. Peki nedir değeri? Çevrenize şöyle bir bakarsanız, bazen çok düşük bir değer biçildiğini, bazen de hiçbir değer biçilmediğini görürsünüz. Çoğu zaman çalışıp ter döktükten sonra düze çıkmazsanız, ruhunuzun derinliklerinde pek bir değer taşımadığınız duygusu doğar.

Oysa kahve sayesinde hemen herkes bu kıvanç duygusunu tattı, çocuklar bile; çünkü kahvede oturmak için yemek ya da bir kadeh olsun içki siparişi vermek zorunda değildiniz. Şişelerde beş sente soğuk içecekler vardı. Buna bile paranız yetmiyorsa, Miss Amelia'nın bardağını bir peniye sattığı, pembe renkli, çok tatlı bir vişne suyu

vardı. Peder T.M. Willin dışında hemen herkes haftada en az bir kez kahveye uğruyordu. Çocuklar nasıl kendi evlerinden başka bir yerde yatıp uyumaya, komşu sofrasında yemek yemeye bayılır, böyle durumlarda uslu durur, kıvanç duyarlarsa, kasabalılar da kahvedeki masalarda işte böyle kıvançla oturuyorlardı. Miss Amelia'nın kahvesine gelmeden önce yıkanıp temizleniyor, içeriye girerken de eşikte durup kibar bir edayla ayaklarını siliyorlardı. Burada, birkaç saat olsun, bu dünyada pek bir değer taşımama gibi acı bir duygudan kurtulabiliyordu insan.

Kahveden özellikle bekârlar, yoksullar ve veremliler yararlanıyordu. Söz bu konudan açılmışken, Kuzen Lymon'ın verem hastası olduğu konusunda duyulan kuşkuların birtakım nedenlere dayandığını da söyleyelim. Külrengi gözlerinin parlaklığı, dik kafalılığı, öksürüğü hep verem belirtileriydi. Ayrıca kamburlaşmış bir belkemiği ile verem arasında ilişki bulunduğuna inanılır çoğunlukla. Gel gelelim, Miss Amelia'nın yanında ne zaman bu konu açılsa, kadın öfkelenir, bu belirtileri kabul etmemek için bin bir dereden su getirir, ama gizliden gizliye Kuzen Lymon'ın göğsüne sıcak tuğlalar koymak ya da içmesi için Kroup Kure vermek gibi tedavi yollarına başvururdu. Bu kış Kambur daha da kötü öksürüyordu. Bazen de soğuk günlerde bile, bir anda bütün vücudunu ter basıyordu. Yine de Marvin Macy'nin peşine takılmaktan geri kalmıyordu.

Her sabah erkenden evden çıkar, Mrs. Hale'in evinin arka kapısına gidip saatlerce beklerdi, çünkü Marvin Macy tembel bir uykucuydu. Kambur orada durup usulca seslenirdi. Sesi tıpkı toprakta, tespih böceklerinin yaşadığı sanılan ufacık deliklerin başına sabırla çömelip, deliğe bir saman çöpü sokarak, sızlanır gibi: "Tespihböceği, Tespih-

böceği, evine uç. Bayan Tespihböceği, Bayan Tespihböceği, çık dışarı, çık dışarı. Evini alevler sardı, çocukların yanıyor!" diye seslenen çocukların sesini andırırdı. Kambur tıpkı böyle, hem cilveli hem de üzgün ve yazgıya boyun eğmiş bir sesle Marvin Macy'yi çağırırdı her sabah. Sonra Marvin Macy dışarı çıkınca Kambur onun peşinde bütün kasabada sürüklenirdi, bazen de birlikte bataklığa gidip saatlerce orada kalırlardı.

Miss Amelia en kötü yolu izlemeyi, yani bir sürü yola birden başvurmayı sürdürdü. Kuzen Lymon evden çıkıp gidince onu geri çağırmıyor, ama yolun ortasında durup kambur gözden kaybolunca ya kadar yalnızlık okunan bakışlarını ondan ayırmıyordu. Marvin Macy hemen her gün yemek saatinde yanında Kuzen Lymon ile çıkageliyor ve oturup Miss Amelia'nın masasında yemek yiyordu. Miss Amelia armut konservelerini açıyor, domuz ya da piliç, mısır ekmeği ve kuru bezelyeyle güzel bir sofra hazırlıyordu. Bir keresinde Marvin Macy'yi zehirlemeye kalkıştı, ama bir yanlışlık oldu; tabaklar karışınca, zehirli yemeği de kendisi yedi. Yemeğin acı tadından dolayı bunu çabucak anladı ve o gün hiçbir şey yemedi, iskemlesini geriye kaykıltı ve pazularını yoklayarak Marvin Macy'ye bakıp durdu.

Marvin Macy her gece kahveye gelip salonun ortasındaki en iyi ve en büyük masaya yerleşiyordu. Kuzen Lymon'ın gidip ona getirdiği içki için bir tek sent bile ödemiyordu. Kambur'u bir bataklık sineğiymiş gibi yanından kovalıyor, bu ikramlara teşekkür bıle etmediği yetmiyormuş gibi ayağının altında dolaşırsa elinin tersiyle ona vuruyor ya da: "Git başımdan sırtıkırık. Gösteririm sana kabak kafalı," diyordu. Bunun üzerine Miss Amelia tezgâhın arkasından çıkıyor, yumrukları sıkılı, rüküş

kırmızı giysisi kemikli bacaklarına dolanmış olarak ağır ağır Marvin Macy'ye yaklaşıyordu. Marvin Macy de yumruklarını sıkıyordu; birbirlerinin çevresinde yavaş yavaş, bir şeyler demek ister gibi dolaşıyorlardı. Herkes soluğunu tutup bekliyor, gene de hiçbir şey olmuyordu. Dövüşün sırası gelmemişti henüz.

Bu kışın hâlâ konuşulup anılmasının özel bir nedeni var. Çok önemli bir şey oldu. Kasabalılar ocak ayının ikisine uyanınca çevrelerindeki görünümün tümüyle değiştiğini fark ettiler. Dünyadan habersiz küçük çocuklar pencereden dışarıya bakınca öyle şaşırdılar ki, ağlamaya başladılar. Yaşlılar eski günleri akıllarından geçirdilerse de, bu bölgede buna benzer hiçbir olay anımsayamadılar. Gece kar yağmıştı. Gece yarısından sonraki karanlık saatlerde kar taneleri yavaş yavaş kasabanın üzerine düşmeye başlamış, gündoğumunda toprak karla örtülmüştü. Bu tuhaf kar, kilisenin yakut renkli pencerelerine yığıldı. Evlerin damları bembeyaz oldu. Kar kasabaya ölgün, çıplak bir görünüm verdi. Fabrikanın yanındaki iki odalı evler pis, çarpık çurpuk, yıkıldı yıkılacak gibi duruyordu. Nedense her şey kararmış, büzülmüştü. Ama başlı başına kar, buralarda kimsenin oldum olası görmediği kadar güzeldi. Kuzeylilerin betimlediği gibi beyaz değildi, içinde yumuşak mavi ve gümüş renkleri vardı. Gökyüzü ise ışıl ışıl, tatlı bir boz renge bürünmüştü. Ya kar tanelerinin usulca yere düşüşü? Hiç böylesine sessizliğe gömülmemişti kasaba.

İnsanlar kar yağışına çeşitli tepkiler gösterdiler. Miss Amelia pencereden dışarıya bakıp düşünceli düşünceli çıplak ayak parmaklarını oynattı, geceliğinin yakasını kaldırdı. Bir süre durup baktıktan sonra da panjurları kapatmaya, evdeki pencereleri birer birer sürgülemeye koyul-

du. Her yeri sıkı sıkı kapadı, lambaları yakıp yüzünde ciddi bir ifadeyle bir çanak mısırın başına oturdu. Bunun nedeni Miss Amelia'nın kar yağışından korkması değildi. Yalnızca bu yeni olayla ilgili ne fikir yürüteceğini henüz kestiremiyordu. Bir konuda ne düşüneceğini tam ve kesin olarak bilemezse (çoğunlukla böyle olurdu), bu konuyu göz ardı etmeyi yeğlerdi. Kendini bildi bileli bu ilçeye hiç kar yağmamış ve kar diye bir şey aklına bile gelmemişti. Ama şimdi karın yağdığını kabullense, bir karara varması gerekecekti. O günlerde yaşamında aklını karıştıracak yeterince çok şey vardı zaten. Bu yüzden lamba ışığıyla aydınlatılmış kasvetli evin içinde dolaşıp durdu ve hiçbir şey olmamış gibi davrandı. Kuzen Lymon ise heyecandan oradan oraya koşuşuyordu. Miss Amelia kahvaltısını hazırlamak için arkasını döner dönmez de kapıdan sıvışıverdi.

Marvin Macy kara sahip çıktı. Karı bildiğini, Atlanta'da gördüğünü söyledi. Bütün gün kasabada, sanki her bir kar tanesinin sahibiymiş gibi dolaştı. Evlerinden çekinerek başlarını uzatıp tadına bakmak için avuçlarına kar dolduran çocuklara dudak büktü. Peder Willin'in yüzünden düşen bin parçaydı; pazar vaazında kara nasıl değineceğini düşünerek hızlı adımlarla yoldan geçti. Çoğu kişi bu mucizeyi efendice bir sevinçle karşıladı. Kısık sesle konuşarak gereğinden çok "teşekkür ederim" ve "lütfen" dediler. Haliyle, dertlenip sarhoş olan zayıf karakterli birkaç kişi çıktıysa da, bunların sayısı çok değildi. Kar herkes için bir olaydı. Pek çoğu paralarını sayıp o gece kahveye gitmeye karar verdi.

Kuzen Lymon, Marvin Macy'nin kara sahip çıkmasını destekleyerek bütün gün onun peşinde dolaştı. Karın yağmur gibi yağmadığını görünce ağzı açık kaldı. Ka-

fasını kaldırarak, başı dönüp tökezleyinceye dek, lapa lapa yağan karın düşselliğine daldı. Marvin Macy'nin fiyakasına ortak çıkarken öyle böbürleniyordu ki, çoğu kişi ona bakıp şöyle demekten kendini alamadı: "Vay canına" demiş arabanın tekerleğindeki sinek, "amma toz kaldırıyoruz."

Miss Amelia'nın yemek hazırlamaya niyeti yoktu. Ama saat altıda sundurmadan ayak sesleri gelince ön kapıyı usulca araladı. Henry Ford Crimp'ti gelen. Yemek olmadığı halde, adamın bir masaya geçip oturmasına göz yumdu ve içkisini verdi. Başka gelenler de oldu. Masmavi, buz gibi soğuk bir akşamdı. Gerçi artık kar yağmıyordu, ama çam ormanından esen yel ufacık kar tanelerini yerden kaldırıp savuruyordu. Kuzen Lymon ancak karanlık bastırdıktan sonra, yanında Marvin Macy, elinde onun teneke bavulu ve gitarıyla çıkageldi.

"Demek yolculuğa çıkıyorsun," dedi Miss Amelia hemen.

Marvin Macy sobanın başında ısındı. Sonra masasına yerleşip ufak bir tahta parçasının ucunu çakıyla sivrilttikten sonra dişlerini karıştırmaya başladı. Onu ikide bir ağzından çıkarıyor, ucuna bakıp ceketinin koluna siliyordu. Yanıtlamaya gerek duymamıştı.

Kambur, tezgâhın arkasında duran Miss Amelia'ya baktığında yüzünde hiç de yalvaran bir ifade yoktu; kendinden emin görünüyordu. Kollarını arkasında kavuşturup bilgiç bir edayla kulaklarını dikti. Yanakları kızarmış, gözleri parlamış, üstü başı sırılsıklam olmuştu. "Marvin Macy bir süre bizimle kalacak," dedi.

Miss Amelia hiç ses çıkarmadı. Sanki bu haber üzerine birden üşümüş gibi, tezgâhın arkasından çıkıp sobanın başına geçti. Başkalarının önünde arkasını ısıtır-

ken eteğini utana sıkıla birkaç santim kaldıran kadınlardan değildi. Miss Amelia'da zerre kadar utangaçlık yoktu. Zaten çoğu zaman salonda erkeklerin bulunduğunu tümüyle unutmuş gibi davranırdı. Şimdi de orada durmuş ısınırken, kırmızı giysisinin eteğini arkadan iyice yukarıya çekmişti; birisi bakacak olsa kadının boğum boğum kaslı, kıllı baldırını görebilirdi. Başını yana çevirmiş, kafasını sallayarak, alnını kırıştırarak kendi kendine konuşuyordu. Ne söylediği tam anlaşılmasa bile, suçlayan, paylayan bir sesle konuştuğu duyuluyordu. Bu arada kamburla Marvin Macy üst kata, vazo içinde sazların, iki dikiş makinesinin durduğu oturma odasına, Miss Amelia'nın tüm yaşamını geçirdiği yatak odalarına çıkmışlardı. Aşağıdaki kahvede onların gürültü patırtıyla Marvin Macy'nin bavulunu açıp içindekileri yerleştirdikleri işitiliyordu.

İşte Marvin Macy böyle kapılandı Miss Amelia'nın evine. Baştan ona kendi odasını veren Kuzen Lymon oturma odasındaki kanepede yattı. Ama karlı hava kamburun sağlığına dokunmuştu. Soğuk algınlığı gribe dönünce, Miss Amelia kendi yatağını verdi ona. Oturma odasındaki kanepe kadına çok kısa geliyor, ayakları yatağın ucundan dışarıya sarkıyor, sık sık yataktan düşüyordu. Aklının başında olmamasının nedeni belki de uykusuzluktu. Marvin Macy'ye karşı bütün girişimleri geri tepiyordu. Kazdığı kuyulara kendi düştü; acınacak durumlarda kaldı. Yine de Marvin Macy'yi kapı dışarı etmiyordu, çünkü bir başına kalmaktan korkuyordu. Bir kez birisiyle birlikte yaşadıktan sonra, tek başına yaşamak bir işkence olur. Saatin tiktakları ansızın durunca, yalnızca odunlardan yükselen alevlerin aydınlattığı bir odaya çöken sessizlik, bomboş bir evdeki korkunç gölgeler... Tek

başına yaşamanın dehşetini göze almaktansa, can düşmanınızı eve almak yeğdir.

Kar yağışı kesildi. Güneş çıktı. İki gün sonra kasabada her şey eskisi gibiydi. Miss Amelia yerdeki son kar tanesi eriyinceye dek evini açmadı. Sonra büyük bir temizliğe girişip her şeyi güneşte havalandırdı. Ama bundan önce, avluya çıkar çıkmaz ilk işi, tespihağacının en sağlam dalına bir halat bağlamak oldu. Halatın ucuna da, içi kum dolu bir torba astı. Buna yumruk atarak pazularını güçlendirecekti. O günden başlayarak her sabah avluda boks antrenmanı yaptı. Daha şimdiden iyi bir dövüşçü sayılırdı. Gerçi biraz hantaldı, ama buna karşılık bütün taktikleri ve saldırı yöntemlerini biliyordu.

Daha önce de söylendiği gibi, Miss Amelia bir seksen iki boyunda bir kadındı. Marvin Macy'nin boyu ise iki santim daha kısaydı. Ağırlıkları hemen hemen eşitti. İkisi de aşağı yukarı seksen kilo ağırlığındaydı. Marvin Macy'nin çevikliği ve güçlü göğüs kasları bakımından üstünlüğü vardı. Aslına bakılırsa, dış görünüşüyle her şey adamdan yanaydı. Gel gelelim, kasabadaki hemen herkes bahiste parasını Miss Amelia'ya yatırıyordu; Marvin Macy'ye para yatıran pek yoktu. Kasabalılar Miss Amelia ile onu dolandırmaya yeltenen Forks Fallslu bir avukatın arasındaki büyük dövüşü hatırladılar. İri yarı, güçlü kuvvetli bir adam olmasına rağmen Miss Amelia onun işini bitirdiğinde adam pestil gibi yere serilmişti. Herkesi etkileyen, Miss Amelia'nın dövüşme yeteneği değildi yalnızca. Hasmının cesaretini kırmak için yüzüne öyle korkunç bir ifade verir, öyle korkutucu sesler çıkarırdı ki, izleyiciler bile oldukları yerde sinip kalırlardı. Gözü pekti. Kum torbasıyla yılmadan çalışıyordu. Bu olayda da haklı olan oydu. Bu yüzden de insanlar ona güvenip bekli-

yorlardı. Dövüş için bir tarih belirlenmemişti. Gözden kaçamayacak kadar açık belirtiler vardı yalnızca.

Bütün bunlar olurken, kambur, keyfi yerinde, burnu havada, kasılarak ortalıkta dolaşıyordu. Sinsi sinsi, ikisinin arasındaki düşmanlığı kızıştırmıştı. Dikkati kendi üzerine çeksin diye durmadan Marvin Macy'nin paçasını çekiştiriyordu. Bazen de Miss Amelia'nın ayaklarının dibinde dolaşıyordu, ama sırf kadının leylek gibi tuhaf yürüyüşünü taklit etmek için böyle yapıyordu. Gözlerini öyle şaşılaştırıyor, kadının hareketlerini öyle taklit ediyordu ki, Miss Amelia'yı tanımayan onu bir acuze sanabilirdi. Bu hareketlerin gerisinde öyle korkunç bir anlam vardı ki, kahveye gelen Merlie Ryan gibi en bön müşteriler bile gülmüyordu. Yalnız Marvin Macy ağzının sol köşesini kıvırarak kıkır kıkır gülüyordu. Böyle durumlarda Miss Amelia iki duygu arasında bocalıyordu. Önce yitik ve sitem dolu gözlerini kambura dikiyor, sonra dişlerini kenetleyerek dönüp Marvin Macy'ye bakıyordu. "Geberesice," diyordu buruk bir sesle.

Bunun üzerine Marvin Macy de eğilip, iskemlesinin yanında yerde duran gitarını eline alıyordu. Islak, vıcık vıcık bir sesi vardı; ağzında hep çok fazla tükürük olurdu da ondan. Söylediği ezgiler de yılan balığı gibi yavaş yavaş, kayarak çıkardı boğazından. Güçlü parmaklarıyla tellere özentili bir ustalıkla dokunur, insanı hem baştan, hem de çileden çıkaran şarkılar söylerdi. Miss Amelia'nın da artık sabrı tükenirdi.

"Geberesice," diyordu yine avaz avaz bağırarak.

Ama Marvin Macy hazırcevaptı. Titreşen tellerden gelen sesi susturmak için parmaklarını tellerin üstüne koyup kendinden emin, küstah bir sesle: "Bana okuduğun bütün belalar dönüp dolaşıp seni buluyor. Hah! Hah!" derdi.

Miss Amelia çaresizlik içinde öylece kalırdı orada, çünkü şimdiye kadar böyle bir tuzaktan kurtulmanın yolunu bulan çıkmamıştır. Dönüp dolaşıp yine kendisini bulacak belalar okuyamazdı ya adama! Marvin Macy onun karşısında üstündü, yapabileceği hiçbir şey yoktu.

Olaylar böyle sürüp gitti. Geceleri, üst kattaki odalarda, üçünün arasında neler geçtiği belli değil. Ama kahve her gece bir öncekinden daha kalabalık olmaya başladı. İçeriye bir masa daha taşınması gerekti. Hatta yıllarca önce bataklıkta inzivaya çekilen Rainer Smith adlı deli bile, bu durum kulağına çalınınca, kalkıp bir gece buraya geldi; pencereden, aydınlık kahvedeki topluluğa bakarak düşüncelere daldı. Miss Amelia ile Marvin Macy'nin her akşam karşı karşıya gelip, yumruklarını sıkarak bakışmaları en gerilimli andı. Çoğunlukla bir tartışma sonucu olmazdı bu; anlaşılmaz bir nedenle, ikisini de harekete geçiren bir dürtüden doğardı sanki. Bu sırada öyle bir sessizlik çökerdi ki, kahvedeki hava akımıyla yapma gül demetinden gelen hışırtı duyulurdu. Bu dövüş hazırlığı, her gece bir öncekinden daha uzun sürüyordu. Dövüş, şubatın ikinci günü olan Dağsıçanı Günü'nde* gerçekleşti. Hava uygundu, ne yağmurlu ne güneşli, orta sıcaklıkta bir gündü. Birçok şey, günün bugün olduğunu gösteriyordu. Saat onda haber bütün ilçeye yayıldı. Miss Amelia sabah erkenden dışarıya çıkıp kum torbasını çözdü. Marvin Macy, dizlerinin arasında bir kutu domuz yağıyla arka basamaklarda oturup güzelce

---

* Dağsıçanı Günü: Dağsıçanının (marmot) kış uykusundan uyanıp deliğinden çıkmasının ilkbaharı müjdelediğine inanıldığı için, yöre halkının dağsıçanı aramaya çıktıkları bir gün. İnanca göre, gölgesini görürse yine deliğine girip altı hafta daha orada kalır. Ama gökyüzü bulutluysa, gölgesini göremez ve deliğine de dönmez. - ç.n.

kollarına ve bacaklarına yağ sürdü. Kasabanın üzerinden uçan, göğsü kanlı bir atmaca Miss Amelia'nın evinin çevresinde iki kez döndü. Salon dövüş için tümüyle boşaltılsın diye kahvedeki masalar arka sundurmaya taşındı. Her şey dövüşün gerçekleşeceğini gösteriyordu. Miss Amelia da Marvin Macy de, öğle yemeğinde dört tabak az pişmiş domuz rostosu yedikten sonra güç toplamak için yattılar. Marvin Macy üst kattaki büyük odada dinlenirken Miss Amelia da ofisindeki kerevete uzandı. Kıpırdamadan yatıp hiçbir şey yapmamanın kendisi için ne büyük bir işkence olduğu, bembeyaz, gergin yüzünden belli oluyordu. Yine de gözleri kapalı, elleri göğsünde kavuşmuş olarak, ölü gibi hareketsiz yattı orada.

Kuzen Lymon huzursuz bir gün geçirdi; ufacık sıratı heyecandan süzülmüş ve gerilmişti. Yiyecek bir şeyler hazırlayıp dağsıçanı aramak üzere çıkıp gitti. Bir saate kalmadan hazırladıklarını yemiş olarak döndü. Dağsıçanının onun gölgesini gördüğünü, dolayısıyla havanın bozacağını söyledi. Derken, Miss Amelia ile Marvin Macy'nin güç toplamak üzere yatmaları sonucunda yalnız başına kaldığı için, ön sundurmayı boyama fikri geldi aklına. Ev yıllardır boyanmamıştı. Aslına bakılırsa, belki de hiç boyanmamıştı. Kuzen Lymon canla başla çalıştı. Çok geçmeden sundurmada yerin yarısına canlı, parlak bir yeşil boya sürülmüştü. Yalap şalap bir iş yapmış, üstüne başına boya bulaştırmıştı. Tam ondan beklenecegi gibi, yeri bitirmeden duvarlara geçti; boyunun yetişebildiği yere kadar boyuyor, sonra yarım metre kadar yükselebilmek için bir sandığın üstüne tırmanıyordu. Boya tükendiğinde, yalnızca sundurmanın sağ bölümünde yer parlak yeşildi, duvarın da bir bölümüne leke gibi boya sürülmüştü. Kuzen Lymon bu kadarla bıraktı işi.

Boya işi ona çocukça bir sevinç vermişti. Yeri gelmişken, ilginç bir konuya değinelim. Kasabada kimsenin, Miss Amelia'nın bile, kamburun yaşı konusunda hiçbir fikri yoktu. Kimisi, onun kasabaya geldiğinde daha on iki yaşında bir çocuk olduğunu ileri sürüyor, kimisi de kırkı çoktan aştığından emin görünüyordu. Bir çocuğunki gibi mavi, duru bakışlı gözleri vardı; ama bu mavi gözlerin altındaki mor kırışıklar yaşlılık belirtisiydi. Kambur'un tuhaf gövdesine bakıp yaşını kestirmek olanaksızdı. Dişleri bile hiç ipucu vermiyordu; gerçi hepsi de sapasağlamdı (ceviz kırarken kırılan iki dişi dışında), ama şekerli kakao çiğnemekten öyle sararmışlardı ki dişlerine bakıp kamburun genç mi, yaşlı mı olduğuna karar vermek olanaksızdı. Yaşı sorulunca bilmediğini söylerdi. Dünyaya geleli ne kadar zaman, on yıl mı, yüz yıl mı geçtiğinden haberi yoktu. Böylece kamburun yaşı bilmece olarak kaldı.

Kuzen Lymon boya işini öğleden sonra saat beş buçukta bitirdi. Hava soğumuş, nemlenmişti. Çam ormanından esen yelden pencereler çarptı, bir gazete karadiken ağacına takılıncaya dek sürüklendi. İnsanlar tarlalardan dönmeye başladı. Başları dışarıya uzanmış çocuklarla hıncahınç dolu otomobiller, sanki yüzlerinde bitkin, usanmış bir gülümsemeyle, gözleri yarı kapalı, yaşlı katırların yorgun argın çektiği arabalar geldi. Society City'den de üç delikanlı geldi. Üçünün de üzerinde sentetik kumaştan sarı gömlek, başlarında ters takılmış kasket vardı. Birbirlerine üçüzler kadar benzer, horoz dövüşlerini, dinsel toplantıları hiç kaçırmazlardı. Saat altıda fabrikanın düdüğü gündüz vardiyasının değiştiğini haber verdi. Böylece herkes toplandı. Gelenler arasında ayaktakımından, adı sanı belirsiz adamlar da vardı haliyle. Yine de sessiz bir toplu-

luktu. Kasabada çıt çıkmıyordu, günün solan ışıkları altında adamların yüzleri de tuhaf görünüyordu. Gökyüzünün solgun sarılığında, kilisenin üç köşeli çatısı karanlık, çıplak çizgiler halinde göründü bir an. Sonra gökyüzüne çöken karanlık geceye dönüştü.

Yedi herkesçe uğurlu sayılan bir sayıdır, Miss Amelia'nın da en sevdiği sayıydı. Hıçkırık tutanlara yedi yudum su içirir, boynu tutulanlara fabrika havuzunun çevresinde yedi kez dolaşmalarını söyler, bağırsaklarında kurt olan hastalara Amelia Mucize Şurubu'ndan yedi doz verir, kısacası tedavi yöntemleri hep bu sayıya dayanırdı. Bu sayıda türlü olasılıklar gizlidir; tılsımı, gizemi seven herkes de buna bel bağlar. Bu yüzden dövüş saat yedide başlayacaktı. Herkesçe biliniyordu bu; bildirildiği ya da konuşulduğundan değil, doğrulama gereği duyulmaksızın, tıpkı yağmur yağacağı zaman bunun sezildiği ya da bataklıktan gelen kötü bir kokunun duyulduğu gibi. Böylece daha saat yedi olmadan herkes Miss Amelia'nın evinin orada toplanıp ciddi ciddi beklemeye başladı. Açıkgözler içeriye girip kahvenin duvarları boyunca dizildiler. Ötekiler de ya ön sundurmaya doluştu ya da avluda yerlerini aldılar.

Miss Amelia ile Marvin Macy daha görünmemişlerdi. Miss Amelia bütün öğleden sonra ofisindeki kerevete uzanıp dinlenmiş, sonra üst kata çıkmıştı. Öte yandan Kuzen Lymon kalabalığın arasından kendine yol açarak hep ayakaltında dolaşıyor, sinirli bir edayla parmaklarını şaklatıyor, gözlerini kırpıştırıyordu. Saat yediye bir dakika kala kalabalığın arasından süzülerek kahveye girip tezgâhın üstüne tırmandı. Ortalıkta çıt çıkmıyordu.

Sanki her şey önceden kararlaştırılmış gibi saat yediyi çalarken Miss Amelia merdivenin başında göründü.

Marvin Macy de aynı anda kahvenin önünde belirdi. Kalabalık sessizce açılıp ona yol verdi. Yumrukları sıkılı, gözlerinde düşlere dalmış insanların ifadesiyle, hiç acele etmeden birbirlerine doğru yürüdüler. Miss Amelia kırmızı giysisini çıkarıp tulumunu giymiş, paçalarını da dizlerine kadar sıvamıştı. Ayakları çıplaktı, sağ koluna bir pazıbent takmıştı. Marvin Macy de pantolonunun paçalarını sıvamıştı, beline kadar çıplaktı, bol bol yağlanmıştı; ayağında cezaevinden çıkarken kendisine verdikleri ağır ayakkabılar vardı. Stumpy MacPhail öne doğru bir adım attı, birinden birinin ansızın bıçak çekme olasılığına karşı ikisinin de arka ceplerini yokladı. Bundan sonra aydınlık kahvenin masalardan boşalan ortasında karşı karşıya kaldılar.

Hiçbir işaret verilmediği halde aynı anda saldırıya geçtiler, iki yumruk da çeneye rastladı; Miss Amelia'nın da Marvin Macy'nin de kafaları geriye doğru savruldu ve dengelerini yitirir gibi oldular. Bu ilk yumruklardan sonra çeşitli pozisyonları deneyerek, yumruklarını havaya savurarak, ayaklarını yere sürterek, oldukları yerde kaldılar. Derken, birdenbire yabankedileri gibi birbirlerinin üzerine çullandılar, indirilen yumruklar, hızlı hızlı soluk almalar, ayaklarının yerde çıkardığı sesler duyuluyordu. Öyle hızlı dövüşüyorlardı ki, olan biteni görmek zordu. Yine de bir keresinde Miss Amelia geriye savrulup sendeledi, az kalsın düşecekti; bir keresinde de Marvin Macy omzuna yediği bir yumrukla topaç gibi döndü. Böylece, ikisinde de bir güçsüzleşme belirtisi görülmeksizin, bu vahşi, azgın dövüş sürüp gidiyordu.

Hasımların bu ikisi kadar çevik ve güçlü olduğu bir boğuşmada, gözlerinizi dövüşün keşmekeşinden ayırıp izleyicileri incelemek ilginç olur. Herkes geri çekilip du-

varlara yapışmıştı. Stumpy MacPhail bir köşede diz çökmüş, kendini dövüşe kaptırıp yumruklarını sıkmış, tuhaf tuhaf sesler çıkarıyordu. Zavallı Merlie Ryan'ın ağzı öyle açık kalmıştı ki, bir sinek vızıldayarak ağzına girdi; Merlie daha ne olduğunu anlamadan sineği yutuverdi. Kuzen Lymon'ın hali ise görülecek şeydi doğrusu! Kambur hâlâ tezgâhın üstünde ayakta duruyordu; böylece kafası kahvedeki herkesten daha yüksekte kalıyordu. Ellerini beline dayamış, kocaman kafasını öne doğru uzatmıştı, ufacık bacakları bükülmüş, diz kapakları fırlamıştı. Heyecandan derisi kırmızı lekeler dökmüşt, solgun dudakları titriyordu.

Dövüşün seyri yarım saat boyunca değişmedi. Yüzlerce yumruk savrulmuştu, ama durum hâlâ başa baş gidiyordu. Derken, Marvin Macy birdenbire Miss Amelia'nın sol kolunu yakalayıp arkaya bükmeyi başardı. Kadın çabalayıp onu belinden kavradı. Gerçek dövüş şimdi başlamıştı işte. Güreş, buralardaki en doğal dövüşme yoludur; boks ise çok hızlı dövüşmeyi, uzun uzun düşünmeyi ve dikkati yoğunlaştırmayı gerektirir de ondan. Artık Miss Amelia ile Marvin birbirlerine kenetlenmiş durumda olduklarından, kalabalık şaşkınlığından sıyrılarak onlara doğru yaklaştı. Dövüşçüler, kalça kemikleri birbirine dayanmış olarak bir süre pazu gücüyle göğüs göğüse boğuştular. Bir öne, bir geriye, bir bu yana, bir öteki yana sallanarak debelendiler. Marvin Macy hâlâ terlememiş, oysa Miss Amelia'nın tulumu sırılsıklam olmuştu; bacaklarından süzülen ter yüzünden yerde ıslak ayak izleri beliriyordu. Birbirlerinin gücünü sınayacakları an gelip çatmıştı. Böyle cebelleşme anlarında da Miss Amelia daha güçlüydü. Marvin Macy yağlanmıştı, kaygandı, ele gelmiyordu, ama kadın daha güçlüydü. Yavaş

yavaş adamı geriye doğru iteledi, sırtını santim santim yere yaklaştırdı. Bu korkunç bir sahneydi ve kahvede yalnızca onların derinden kopan, boğuk solumaları duyuluyordu. Miss Amelia sonunda Marvin Macy'yi sırtüstü yatırıp onun üzerine oturdu. Güçlü, kocaman elleri adamın boğazındaydı.

Ama o sırada, tam kimin kimi yendiği belli olmuşken, insanın tüylerini diken diken eden bir çığlık koptu kahvede. Bu olay o gün bugündür esrarını korumuştur. Orada bulunan bütün kasaba halkı tanıktı olaya, ama gözlerine inanamayanlar oldu. Çünkü Kuzen Lymon'ın üstünde durduğu tezgâh kahvenin tam ortasında dövüşenlerden en az üç dört metre uzaktaydı. Gel gelelim, Miss Amelia'nın ellerini tam Marvin Macy'nin boğazına geçirdiği anda, kambur öne doğru sıçrayıp, sanki gövdesinde atmaca kanatları varmış gibi, havada uçtu. Miss Amelia'nın iri, güçlü sırtına konup pençeyi andıran, küçük parmaklarıyla kadının boynuna tutundu.

Derken ortalık karıştı. Orada toplananlar daha ne olup bittiğini anlayamadan Miss Amelia yenilmişti. Kambur sayesinde dövüşü Marvin Macy kazanmıştı. Miss Amelia yere serilmiş, kolları iki yana açılmış olarak kımıldamadan yatıyordu. Marvin Macy gözleri biraz yerinden fırlamış olarak, ama eski yarım gülümsemesiyle kadının başında ayakta duruyordu. Kambur ise sırra kadem basmıştı. Ya yaptığından kendi de korkmuş ya da sonuca öyle sevinmişti ki, bunu kendi başına kutlamak istiyordu. Her nedense, kahveden usulca sıvışıp evin arkasındaki merdivenin altına gizlenmişti. Birisi Miss Amelia'nın başına su döktü. Kadın bir süre sonra ağır ağır doğrulup kalktı ve kendisini ofisine doğru sürükledi. Orada toplananlar açık duran kapıdan başı koluna dayalı olarak masa-

sına kapanmış oturduğunu görebiliyorlardı. Soluğu tükendiği için hırıltılı bir sesle hıçkıra hıçkıra ağlıyordu Miss Amelia. Bir ara sağ yumruğunu sıkıp üç kez vurdu masaya. Sonra dermansız kalan yumruğu gevşedi. Avcunu açıp, kımıldamadan kaldı. Stumpy MacPhail gidip kapıyı kapattı.

Orada toplananlar arasında kimseden ses çıkmıyordu. Kalabalık birer birer dağıldı. Katırlar uyandırılıp çözüldü, otomobiller çalıştırıldı. Society City'den gelen üç delikanlı yaya olarak yola koyuldular. Sonradan düşünülüp de konuşulacak bir dövüş değildi bu. Herkes evine dönüp yorganını başına çekti. Miss Amelia'nın evi dışında bütün kasaba karanlığa gömüldü. Oysa bu evde bütün odalarda sabaha dek ışık yandı.

Marvin Macy ile kamburun gün ışımadan birkaç saat önce kasabadan ayrıldıkları anlaşıldı. Gitmeden önce de şunları yaptılar:

Bibloların durduğu vitrini açıp içindeki her şeyi aldılar.

Laternayı kırdılar.

Kahvedeki masaların üstüne korkunç sözler kazıdılar.

Kapağı açılınca çağlayan resmi görünen saati bulup aldılar.

Dört buçuk litre bozayı mutfağın yerine döküp reçel kavanozlarını da kırdılar.

Bataklığın oraya gidip yeni biriktirme kabıyla damıtıcıyı kırarak imbiği paramparça ettiler, kulübeyi de ateşe verdiler.

Miss Amelia'nın en sevdiği yemek olan sosisli gözleme pişirip içine bütün ilçeyi öldürmeye yetecek kadar zehir kattıktan sonra bir tabağa koyup, tabağı da imrendirircesine tezgâhın üstünde bıraktılar.

Akıllarına gelen her türlü zararı verdiler, yalnız Miss Amelia'nın geceyi geçirdiği ofise girmediler. Sonra da çıkıp gittiler, ikisi birden.

Miss Amelia işte böyle tek başına kaldı kasabada. İnsanlar, yolunu bilseler, yardım ederlerdi ona; bu kasabadakiler bir fırsat çıkınca ellerinden gelen iyiliği esirgemezler de ondan. Ellerinde süpürgeleriyle kafalarını uzatıp ortalığı temizlemeyi öneren birçok kadın çıktı. Ama Miss Amelia yitik, şaşı gözleriyle onlara bakıp başını iki yana salladı yalnızca. Üçüncü gün Stumpy MacPhail bir paket Queenie tütünü almaya geldi, Miss Amelia da karşılığında bir dolar istedi. Kahvedeki her şeyin fiyatı birdenbire bir dolara yükselmişti. Ne biçim bir kahveydi bu? Dahası, Miss Amelia'nın doktorluğu da bir tuhaf olmuştu. Geçen yıllarda Cheehaw'daki doktordan daha çok beğenilirdi. İçki, tütün gibi önemli gereksinimlerini yasaklayarak hastaların ruhuyla oynamazdı hiç. Kırk yılda bir, karpuz kızartması ya da buna benzer, kimsenin ille de yemeyi istemeyeceği bir yiyeceği kesinlikle yememesini söylerdi bir hastaya. Şimdi bütün bu bilgece doktorluğun sonu gelmişti. Hastalarının yarısına mutlaka öleceklerini bildirdi, geri kalan yarısına da öyle uyduruk ve işkenceli tedaviler öğütledi ki, aklı başında hiç kimse bunlara uymayı bir an için olsun düşünmezdi.

Miss Amelia ağarmaya başlayan saçlarını salkım saçak uzattı. Yüzü süzüldü, bedenindeki güçlü kaslar eriye eriye sonunda Miss Amelia deliren yaşlı kızlar gibi ipincecik bir görünüme büründü. O külrengi gözleri ise, yavaş yavaş, bir günden öbürüne daha da şaşılaştı; sanki yapayalnız, keder içinde bakışmak için birbirlerini arıyorlardı. Konuşması da çirkinleşmiş, ağzına geleni söyler olmuştu.

Birisi kamburdan söz etse: "Hıh! Bir elime geçse kursağını deşip kedinin önüne atardım," diyordu yalnızca. Ama bu sözlerden çok, bunları söylerken çıkardığı ses dehşet uyandırıyordu insanda. Sesi eski canlılığını yitirmişti, "evlendiğim o tamirci parçası" derken ya da başka bir düşmanından söz ederkenki kin dolu tınıdan eser kalmamıştı sesinde. Kırık, yumuşak, kilisedeki orgun nezleli hırıltısı kadar küskündü.

Miss Amelia üç yıl her gece ön basamaklarda yalnız ve suskun, yoldan aşağıya bakıp bekleyerek oturdu. Oysa kamburun geri döneceği yoktu. Marvin Macy'nin onu pencerelere tırmandırıp hırsızlık yaptırdığı ya da bir sirke sattığı yolunda kimi söylentiler çıktı. Ama bu iki haberin de kaynağı Merlie Ryan'dı. Onun da şimdiye kadar doğru bir söz söylediği olmamıştır. Dördüncü yıl Miss Amelia Cheehaw'dan bir dülger getirtip pencerelere tahta çaktırdı. O gün bugündür de oraya, o odalara kapandı.

Evet, kasaba iç sıkıcıdır. Ağustos öğleden sonralarında, cam gibi parlak bir gökyüzünün altında, yol bomboş ve tozdan bembeyazdır. Hiçbir şey kımıldamaz, hiç çocuk sesi yoktur, fabrikadan gelen bir tıkırtı işitilir yalnızca. Şeftali ağaçları her yaz biraz daha çarpılarak büyür sanki; cılız bir zarafet taşıyan yaprakları da donuk külrengindedir. Miss Amelia'nın evi öyle çok sağa yatar ki, yerle bir olması an meselesidir artık. İnsanlar avlunun çevresinde dolaşmaktan sakınırlar. Kasabada satın almaya değecek kalitede içki yoktur. En yakın imbik on beş kilometre ötededir; içkisi de öyle kötüdür ki, içenler, karaciğerlerinde çıkan yerfıstığı büyüklüğünde siğillerin yanı sıra, iç dünyalarında tehlikeli bir yolculuğa çıkarlar. Ya-

pacak hiçbir şey yoktur kasabada. Havuzun çevresinde gezinebilir, bir kenarda durup çürümüş bir ağaç gövdesine tekme atabilir ya da yolun kenarındaki eski araba tekerleğiyle ne yapabileceğinizi düşünebilirsiniz. Siz iyisi mi Forks Falls yoluna doğru yürüyüp prangalı mahkûmların şarkısını dinleyin.

ON İKİ ÖLÜMLÜ

Forks Falls yolu kasabadan beş kilometre ötededir. Prangalı mahkûmlar burada çalışır. Yol şosedir, ilçe yönetim kurulu bozuk yerleri onarma ve yolun tehlikeli bir bölümünü genişletme kararı alırlar. Mahkûmlar on iki kişidir. Hepsi de siyah beyaz çizgili mahkûm giysileri içinde, ayak bileklerinden zincire vurulmuşlardır. Parlak gün ışığında gözleri kırmızı çizgilere dönüşmüş, silahlı bir gardiyan vardır. Cezaevi arabasına doluşan mahkûmlar gün ağardıktan az sonra gelip ağustosun boz günbatımında geri götürülünceye dek bütün gün çalışırlar. Bütün gün killi toprağa vurulan kazmaların sesi, kızgın bir güneş ve ter kokusu vardır. Bir de musiki vardır her gün. Karanlık bir ses bir tümceye başlar, yarı ezgiyle, soru sorar gibi. Bir an sonra başka bir ses buna katılır. Çok geçmeden bütün mahkûmlar şarkı söyler. Altın renkli ışıkta sesler karanlık, musiki karmaşık tınılarla örülü, hem ağır hem de neşelidir. Giderek yükselen bu musiki insanda sanki sesler on iki mahkûmdan değil de topraktan ya da engin gökyüzünden geliyormuş gibi bir duygu uyandırır. İnsanın yüreğine işleyen, dinleyeni coşku ve korkuyla ürperten bir müziktir bu. Derken yavaş yavaş, geriye yapayalnız bir ses kalıncaya dek azalır mu-

siki, sonra boğuk bir soluma, güneş, sessizlikte kazmaların sesi.

Bunlar nasıl mahkûmlardır ki, böyle bir musiki yaratırlar? On iki ölümlü, yedisi siyah, beşi beyaz, bu ilçeden delikanlılar. On iki ölümlü bir arada...

Harika Çocuk

Notalarını koyduğu çantası kalın çoraplı bacağına çarpa çarpa, öteki kolunda ağır okul kitaplarıyla girdi odaya. Bir an durup stüdyodan gelen sesleri dinledi. Birbirini ığıl ığıl izleyen piyano akorları ve akort edilen bir kemanın sesi. Sonra Bay Bilderbach gırtlağından kopan boğuk sesli şivesiyle seslendi ona:

"Sen misin, Bienchen?*"

Eldivenlerini çekip çıkarırken, parmaklarının o sabah çalıştığı fügün hareketleriyle kıpırdadığını gördü. "Evet," diye cevap verdi, "burdayım."

"Buradayım," diye düzeltti ses. "Biraz bekle."

İçerden Bay Lafkowitz'in konuşması duyuluyordu. Sözcükleri anlaşılmaz, ipeksi bir mırıltıyla uzatıyordu. Bay Bilderbach'ınkiyle karşılaştırınca adeta bir kadın sesi diye düşündü. İçindeki huzursuzluk dikkatini dağıtıyordu. Geometri kitabının ve *Le Voyage de Monsieur Perrichon*'un sayfalarını karıştırıp masaya koydu. Kanepeye oturup çantasından metot kitabını çıkardı. Yine ellerini gördü. Boğumlarından dümdüz uzanan kıpır kıpır kas kirişleri, kıvrık, kirli bir bant takılı yaralı parmak ucu. Bu görüntü son birkaç aydır onu kahreden korkuyu yoğunlaştırdı.

* (Almanca) Arıcık. - ç.n.

Cesaretini toplamak için usulca bir iki söz mırıldandı. "İyi gidiyor... İyi gidiyor... Eskiden olduğu gibi..." Stüdyoda ağır ağır yürüyen Bay Bilderbach'ın ayak seslerini ve kapının gıcırdayarak açıldığını işitince sustu.

Kemanın yalnızca bir telinden çıkan boğulmuş, belirsiz sesin bozduğu sessizlikte, son on beş yıllık yaşamının çoğunu, sanki hep şimdi bu kapının arkasından çıkıveren yüze ve omuzlara bakarak geçirmiş gibi tuhaf bir duyguya kapıldı bir an. Bay Bilderbach. Öğretmeni Bay Bilderbach. Boynuz çerçeveli gözlüğünün arkasındaki fıldır fıldır gözleri; açık renkli seyrek saçlarıyla ince uzun yüzü; dolgun ve aralık duran dudakları; ısırmaktan kızarmış ve parlamış alt dudağı; karşıdan bakınca zonkladığı görülen çizgi çizgi şakak damarları.

"Biraz erken gelmedin mi?" diye sordu Bay Bilderbach, şöminenin üzerindeki, bir aydır on ikiye beş kalayı gösteren saate göz atarak. "Josef burada. Bir tanıdığının bestelediği sonatinayı çalışıyoruz."

"İyi," dedi gülümsemeye çalışarak. "Ben de dinlerim." Güçsüz parmaklarının, gözlerinin önünde bulanıklaşıp karışan piyano tuşlarına basışı canlandı gözünde. Yorgundu. Adam kendisine bakmayı biraz daha sürdürürse ellerinin titreyeceğinden korkuyordu.

Bay Bilderbach odanın ortasında kararsız durdu. Birden parlak, şiş dudakları dişlerinin üzerinde yayıldı. "Aç mısın, Bienchen?" diye sordu. "Anna'nın yaptığı elmalı kekten var. Süt de var."

"Sonra yerim," dedi. "Teşekkürler."

"Dersimizi güzelce yapıp bitirdikten sonra, değil mi?" Gülümsemesi ağzının kenarlarında ufalanır gibiydi.

Arkasında kalan stüdyodan bir ses geldi. Bay Lafkowitz kapının öbür kanadını itti ve Bay Bilderbach'ın yanına gelip durdu.

"Merhaba Frances," dedi gülümseyerek. "Çalışma nasıl gidiyor?"

Bay Lafkowitz, istemeyerek de olsa, onun kendisini beceriksiz ve aşırı uzun boylu hissetmesine neden olurdu hep. Çok ufak tefek bir adamdı, elinde kemanı yoksa yorgun görünürdü. Solgun, Yahudi yüzünde, kaşları sanki soru sorarmış gibi kalkık dururdu, ama ağırlaşmış göz kapakları bitkin ve cansızdı. Bugün dalgın görünüyordu. Frances onun durup dururken içeriye girişini izledi. İnci uçlu yayı cansız parmaklarının arasında tutup beyaz at kılını tebeşire benzeyen bir reçine parçasına sürüp duruyordu. Kısık gözleri de parlıyordu bugün. Yakasından sarkan keten fular gözlerinin altındaki gölgeleri büsbütün koyulaştırmıştı.

"Artık iyice ilerletmişsindir herhalde." Bay Lafkowitz gülümsüyordu, oysa kız daha ilk soruya yanıt vermemişti.

Bay Bilderbach'a baktı Frances. Adam başını çevirdi. Geniş omuzlarıyla kapıyı itip açınca stüdyonun penceresinden giren akşam güneşi tozlu odayı sarıya boğdu. Öğretmeninin arkasındaki alçak, uzun piyanoyu ve Brahms büstünü görebiliyordu.

"Hayır," dedi Bay Lafkowitz'e. "Çok kötü gidiyor."

İncecik parmaklarıyla nota sayfalarını karıştırdı. Arkası dönük durup dinleyen Bay Bilderbach'ın kambur, kaslı sırtına bakarak: "Niye bir türlü olmuyor bilmiyorum," dedi.

Bay Lafkowitz gülümsedi, "İnsan bazen..."

Piyanodan tiz bir akort sesi geldi. "Şuna biraz daha çalışsak mı?" diye sordu Bay Bilderbach.

"Geliyorum," dedi Bay Lafkowitz, kapıya doğru seğirtmeden önce yayı bir kez daha reçineye sürerek. Fran-

ces onun piyanonun üstünde duran kemanı alışını gördü. Göz göze geldiler, adam kemanı omzundan indirdi. "Heime'nin resmini gördün mü?"

Kızın parmakları çantanın sivri köşesini sımsıkı kavradı. "Hangi resim?"

"Orada, masanın üstündeki *Musical Courier*'de Heime'nin bir resmi çıkmış. Kapağın hemen arkasında."

Sonatına başladı. Atonal, oldukça yalın bir parçaydı. Bomboş ama kendine özgü bir yapısı vardi. Dergiye uzanıp kapağını açtı.

Heime oradaydı işte. Sol köşede. İki büklüm eğilmiş, parmaklarını kemanın tellerine doğru uzatmış, *pizzicato* çalıyordu. Diz altından büzgülü bol pantolonu, yuvarlak yakalı kazağı vardı üzerinde. Kötü bir fotoğraftı. Profilden çekildiği halde, gözlerini objektife çevirmişti, parmağı da yanlış teli çalacakmış izlenimi veriyordu. Dönüp fotoğraf makinesine bakmak onu huzursuz etmişti sanki. Zayıflamıştı, midesi çıkmıyordu artık, yine de altı ayda fazla değişmemişti.

Yetenekli genç kemancı Heime Israelsky'nin, öğretmeninin stüdyosunda çalışırken çekilmiş bir fotoğrafı. Yakında on beşinci yaşgününü kutlayacak olan genç Maestro Israelsky, Beethoven'in konçertosunu seslendirmek üzere...

O sabah saat altıdan sekize kadar çalıştıktan sonra babasının zoruyla bütün aileyle birlikte kahvaltı sofrasına oturmuştu. Kahvaltı etmeyi hiç sevmezdi, sonradan midesi bulanırdı. Biraz aç durup yirmi sentlik öğle yemeği harçlığıyla aldığı dört çubuk çikolatayı okulda atıştırmayı yeğlerdi. Cebinden çıkardığı ufacık parçaları mendilinin altına saklar, parlak kâğıt hışırdayınca put kesilirdi. Ama bu sabah babası tabağına yağda pişirilmiş yumur-

ta koymuştu; yumurta parlayıp sarısıyla akı karışırsa ağlayacağını biliyordu. Nitekim öyle olmuştu. Şu anda da aynı duygu içindeydi. Dergiyi yavaşça masaya bıraktı ve gözlerini yumdu.

Stüdyodan gelen müzik sesi coşkuyla, ama beceriksizce, ulaşılamayacak bir yere varmaya zorlanıyordu sanki. Biraz sonra düşünceleri Heime'den, konçertodan ve resimden uzaklaştı, bir kez daha dersi düşünmeye başladı. Stüdyoyu iyice görebilsin diye kanepede kaykıldı. İkisi de, piyanonun üzerinde duran notalara bakıp gördüklerini tutkuyla çekip alırcasına çalıyorlardı.

Bay Bilderbach'ın biraz önce kendisine bakan yüzünü unutamıyordu. Farkında olmasa da hâlâ fügün hareketleriyle kıpırdayan elleriyle kemikli dizlerini tuttu. Yorgundu. Fazla çalıştığı gecelerde, çoğu zaman uykuya dalmadan önce hissettiği, yuvarlanarak bir yerlere düşme duygusuna kapıldı. Tıpkı kulağının içinde vınlayarak onu kendi dönme dolaplarına sürükleyen o silik yarı düşler gibi.

*Wunderkind... Wunderkind... Wunderkind** Heceler Almanca söylenişiyle ağızdan yuvarlanarak çıkıyor, kulaklarında uğulduyor, sonra uzaklaşıyor, bir mırıltı oluveriyordu. Fırıl fırıl dönen, büyüyüp yamuklaşan, ufalıp silik kabarcıklara dönüşen yüzler... Bay Bilderbach, Mrs. Bilderbach, Heime, Bay Lafkowitz... Gırtlaktan koparak çıkan *Wunderkind* sözcüğüne ayak uydurmuş, dönüp duruyorlardı. Çemberin ortasında Bay Bilderbach'ın kocaman yüzü beliriyor, ötekilerle birlikte onu bir şey yapmaya zorluyordu.

Çılgınca gidip gelen müzik tümceleri... Bir avuç bilyenin merdivenlerden aşağıya yuvarlanması gibi, birbiri-

* (Almanca) Harika çocuk. - ç.n.

nin üstüne düşen notalar... Bach, Debussy, Prokofyev, Brahms... Uzaklardan, yorgun bedeninden gelen kalp atışlarıyla ve dönüp duran çemberin vınıltısıyla tuhaf bir uyum içinde yuvarlanıyorlar.

Bazen, üç saatten fazla çalışmadığı ya da okula gitmediği zamanlar, gördüğü düşler bunca karman çorman olmuyordu. Zihninde müziğin uyumlu yükselişini duyuyor ve bazı anılar kısa kısa, olduğu gibi canlanıyordu gözünde... Birlikte verdikleri konserden sonra çıtkırıldım Heime'nin kendisine verdiği o "çocukluk" resmi kadar açık seçik oluyordu her şey.

Wunderkind... Wunderkind... Bay Bilderbach kendisi için böyle demişti, on iki yaşında buraya ilk geldiğinde. Daha büyük yaştaki öğrenciler böyle söylemişlerdi.

Bay Bilderbach aslında hiçbir zaman yüzüne söylememişti bunu. "Bienchen..." (Kolay söylenen bir adı vardı, ama çok önemli yanlışlar yaptığı zamanlar dışında Bay Bilderbach bunu hiç kullanmazdı). "Bienchen," derdi. "Korkunç bir şey olsa gerek. Bu kadar kalın bir kafayı sürekli taşımak. Zavallı Bienchen..."

Bay Bilderbach'ın babası Hollandalı bir kemancıydı. Annesi Prag'lıydı. Orada doğmuş, gençliğini Almanya'da geçirmişti. Frances kaç kere keşke Cincinnati'de doğup büyümemiş olsaydım, diye düşünmüştü. "Almanca 'peynir' nasıl denir? Bay Bilderbach, 'Sizi anlamıyorum,' Hollanda dilinde nasıl söylenir?"

Stüdyoya ilk geldiği gün... *İkinci Macar Rapsodisi*'nin tümünü ezbere çaldıktan sonra... Alacakaranlıkta külrengine bürünen oda... Bay Bilderbach'ın piyanonun üzerinden eğilmiş bakan yüzü...

"Şimdi baştan başlayalım," dedi ilk gün. "Bu iş için, yani piyano çalmak için, akıllı olmaktan öte bir şey ge-

rek. On iki yaşında bir kızın parmaklarının bir saniyede bir sürü tuşa dokunabilmesi hiç önemli değil."

Küt elini önce göğsüne, sonra alnına götürdü. "Burası ve burası... Bunu anlayacak yaştasın." Bir sigara yakıp dumanı kızın başının üzerinden hafifçe üfledi. "Sonra çalışmak... çalışmak... çalışmak. Şimdi şu Bach prelüdleri ve kısa Schumann parçalarıyla işe başlayacağız." Ellerini yine oynattı; bu kez kızın arkasındaki lambanın kordonunu çekti ve notayı gösterdi. "Bunu nasıl çalışmanı istediğimi göstereyim. Şimdi dikkatle dinle."

Frances neredeyse üç saattir piyanonun başındaydı, çok yorulmuştu. Bay Bilderbach'ın kalın sesi uzun zamandır kulağında yankılanıp duruyordu. Adamın, tümceleri gösteren, kasları gerilmiş parmağına uzanıp dokunmak istiyordu; pırıl pırıl parlayan altın yüzüğünü, güçlü elinin üzerindeki tüyleri ellemek istiyordu.

Salı günleri okuldan sonra ve cumartesi öğleden sonra derse geliyordu. Çoğu zaman, cumartesi dersi bittikten sonra akşam yemeğine kalıyor, geceyi orada geçiriyor, ertesi sabah tramvaya binip evine dönüyordu. Mrs. Bilderbach durgun, ruhsuz, kendine özgü bir sevgi gösteriyordu ona. Kocasından çok farklıydı. Sessiz, şişman ve ağırkanlıydı. İkisinin de bayıldıkları o ağır yemekleri pişirmek için mutfakta olduğu zamanlar dışında, günlerini üst kattaki yatağına uzanıp dergi okuyarak ya da öylece boş boş bakıp gülümseyerek geçiriyordu. Almanya'da evlendiklerinde, lied'ler söyleyen bir şarkıcıydı. Artık şarkı söylemiyordu (boğazındaki bir hastalıktan yakınıyordu). Kocası bir öğrenciyi dinlemesi için mutfağa seslenip onu çağırdığında hep gülümser ve "Gut, gut" derdi.

Frances on üç yaşına bastığında bir gün Bilderbachların hiç çocukları olmadığı geldi aklına. Tuhaftı. Bir ke-

resinde Mrs. Bilderbach'la birlikte mutfaktayken kocası stüdyodan çıkagelmişti. Bir öğrenciye öfkelendiği için suratı asıktı. Kadın çorba karıştırıyordu, sonra adam elini uzatıp onun omzuna koydu. Kadın dönüp ses çıkarmadan durunca da, karısına sarılıp öfkeli yüzünü onun bembeyaz, sinirsiz ensesine gömdü. Böylece kımıldamadan kaldılar. Sonra Bay Bilderbach birden geri çekildi, öfkesi dinmiş, yerini sessiz bir donukluğa bırakmıştı, yeniden stüdyoya döndü.

Bay Bilderbach'tan ders almaya başladıktan sonra lisedekilerden hiç kimseyle görüşmeye zaman bulamamış, yaşıtı olan tek arkadaşı Heime olmuştu. Heime, Bay Lafkowitz'in öğrencisiydi; akşamları birlikte Bay Bilderbach'a geldiklerinde Frances de orada olurdu. İkisi oturup öğretmenlerinin çaldığı müziği dinlerlerdi. Sık sık kendileri de oda müziği parçaları çalışırlardı: Mozart sonatları ya da Bloch parçaları.

Wunderkind... Wunderkind...

Heime bir "Harika Çocuk"tu. O zamanlar ikisi de öyleydi.

Heime dört yaşından beri keman çalıyordu. Okula gitmesi gerekmemişti; Bay Lafkowitz'in kötürüm olan erkek kardeşi öğleden sonraları ona geometri, Avrupa tarihi ve Fransızca fiil çekimlerini öğretiyordu. On üç yaşındayken Cincinnati'deki ünlü bir kemancı kadar ustalık kazanmıştı. Herkes böyle diyordu. Ama keman çalmak piyano çalmaktan daha kolaydı herhalde. Frances'in düşüncesi buydu.

Heime'nin üzerine giydiği kadife pantolonuna, yediği yemeğin ve yaya sürdüğü reçinenin kokusu sinmiş olurdu. Bazen parmaklarının boğumları kirli olur, kazağının kolundan kirli gömlek manşetleri görünürdü. Frances hep

onun ellerine bakardı keman çalarken, incecik eklemlerden sonra, kısa kesilmiş tırnakların çevresinde sert, tombul et kabarıklıkları, yayı tutan elinin bileğinde belirgin bir bebeksi kırışık vardı.

Düşlerinde, uyanıkken de olduğu gibi, konseri hayal meyal hatırlıyordu. Başarısızlığını aylar sonra öğrenmişti. Gerçi gazeteler Heime'yi daha çok övmesine övmüştü, ama Heime ondan çok daha kısa boyluydu. Sahnede yanyana durduklarında boyu Frances'in omzuna ancak geliyordu, insanlar böyle şeylere önem verirlerdi, biliyordu. Sonra, birlikte çaldıkları sonatın da payı vardı: Bloch.

"Hayır, hayır, bunun uygun olduğunu sanmıyorum," demişti Bay Bilderbach, programın bitiş parçası olarak Bloch önerildiğinde. "Şu John Powell parçası... Sonate Virginianesque daha iyi olur."

O zaman anlamamıştı; Bay Lafkowitz ve Heime gibi o da Bloch'u istemişti.

Bay Bilderbach sonunda razı olmuştu. Sonradan eleştirmenler kendisinin bu tür müzik için gereken niteliklerden yoksun olduğunu, yorumunun zayıf ve duyarsız kaldığını yazınca, bir aldatılmışlık duygusuna kapılmıştı.

"Bu parçalar sana göre değil, Bienchen," demişti Bay Bilderbach, elindeki gazeteleri ona gösterip sallayarak. "Sen bu işi Heime'lere, 'viç'lere, 'ski'lere bırak."

Wunderkind. Gazeteler ne derse desin Bay Bilderbach kendisi için böyle demişti.

Heime niçin konserde kendisinden daha başarılı olmuştu? Bazen okulda birisinin tahtada çözdüğü bir geometri problemini izlemesi gerekirken, bu soru bıçak gibi içine saplanıyordu. Yatağa girdiğinde aklına takılıyor, hat-

ta bazen piyano çalarken bile dikkatini dağıtıyordu. Nedeni yalnızca Bloch'un ya da kendisinin Yahudi olmaması değildi, yalnızca bunlar değildi. Heime'nin okula gitmek zorunda olmaması da değildi. Acaba?...

Bir keresinde anlar gibi oldu.

Bay Bilderbach geçen yıl bir akşam, Bay Lafkowitz ile bir parçayı çalışıp bitirdikten sonra: "Fantasia ve Füg'ü çal," dedi ona.

Bach'ı çalarken, Frances kendi çalışını beğendi. Göz ucuyla Bay Bilderbach'ın yüzündeki durgunluğu, hoşnutluğu, ellerinin müziğin yükselmesiyle birlikte koltuğun kollarından kalkışını, bu yükselişin başarıyla yorumlanmasından sonra da rahatlayarak yeniden inişini görebiliyordu. Parça bitince piyanonun başından kalktı. Müziğin boğazına ve göğsüne doladığı bağı gevşetmek için yutkundu. Ama...

"Frances," dedi o sırada Bay Lafkowitz birdenbire. İncecik dudakları kıvrılmış, gözleri narin göz kapaklarıyla yarı yarıya örtülmüş olarak kendisine bakıyordu. "Bach'ın kaç çocuğu olduğunu biliyor musun?"

Şaşkın şaşkın dönüp baktı adama. "Bir sürü. Yirmi falan."

"Öyleyse..." Solgun yüzünde gülümseme belirince ağzının kenarları hafifçe kırıştı. "Öyleyse, böylesine soğuk olamazdı..."

Bu Bay Bilderbach'ın hoşuna gitmemişti. Ağzından dökülen Almanca sözcüklerin arasında "kind" de vardı. Bay Lafkowitz kaşlarını kaldırdı. Frances onun konuyu nereye getirmek istediğini hemen anlamıştı, ama anlamsız ve çocuksu bir bakışla bakmakta bir sakınca görmüyordu, çünkü Bay Bilderbach onun böyle bakmasını istiyordu.

Yine de, bütün bunların konuyla hiçbir ilgisi yoktu. Hiç değilse, çok ilgisi yoktu. Nasıl olsa büyüyecekti. Bay Bilderbach bunu biliyordu. Hatta Bay Lafkowitz de biraz önce öyle demek istememişti.

Düşlerinde, dönen çemberin ortasında, Bay Bilderbach'ın yüzü büyüyüp küçülüyor, dudaklarını oynatarak Frances'i bir şey yapmaya zorluyor, şakaklarındaki damarlarla baskı yapıyordu sanki.

Oysa bazen, uykuya dalmadan önce, bazı anılar çok açık seçik canlanıyordu gözünün önünde. Çorabını çekiştirerek topuğundaki deliği pabucunun içine saklaması gibi... "Bienchen, Bienchen!" derken Bay Bilderbach'ın kalkıp karısının dikiş sepetini getirip, çorabını öyle çekiştireceğine nasıl yamaması gerektiğini ona göstermesi.

Ya da liseden mezun olduğu gün...

"Ne giyeceksin?" diye sordu Mrs. Bilderbach pazar sabahı kahvaltıda, uygun adım yürüyerek toplantı salonuna giriş provası yaptıklarını onlara anlattığı sırada.

"Kuzenimin geçen yıl aldığı bir tuvaleti."

"A... Bienchen!" dedi Bay Bilderbach, sıcak kahve fincanını küt ellerinin arasına alıp, gülümseyince kenarları kırışan gözleriyle ona bakarak. "Bienchen'in ne istediğini biliyorum sanırım."

Bay Bilderbach üsteledi. Frances buna gerçekten hiç aldırış etmediğini söylediyse de inandıramadı onu. Bay Bilderbach:

"Bak böyle, Anna," diyerek peçetesini masaya koyup kalktı, kalçalarını oynatarak, boynuz çerçeveli gözlüklerinin arkasında gözlerini süzerek, kırıta kırıta odanın öbür köşesine doğru yürüdü.

Ertesi cumartesi öğleden sonra, ders bitince, Frances'i kent merkezindeki mağazalara götürdü. Satıcı kızların aç-

tığı top top parlak tülleri, hışır hışır taftaları kalın parmaklarıyla okşuyordu. Kumaşları kızın üstüne tuttu, başını yana eğip baktı ve pembeyi seçti. Pabuçları da unutmadı. En çok bağcıksız, beyaz çocuk pabuçlarını beğendi. Frances bunları yaşlı kadınların pabuçlarına benzetti biraz; pabucun içindeki Kızılhaç etiketi de bir hayır kurumu çağrışımı uyandırıyordu. Ama hiç önemli değildi. Mrs. Bilderbach kumaşı kesip kızın üstüne iğnelerle tutturmaya başlayınca Bay Bilderbach derslerine ara veriyor, durup bakıyor, kalçada büzgü yapılması, omza zarif bir fiyonk iliştirilmesi gibi önerilerde bulunuyordu. O sırada müzik iyi gidiyordu. Giysilerin, baloların ve benzeri konuların hiç önemi yoktu.

Müziği gerektiği gibi çalmanın, ruhunda mutlaka barındırdığı bir şeyi yüzeye çıkarmanın, çalışmanın, çabalamanın ve Bay Bilderbach'ın bakışlarındaki kendisini zorlayan ifadeyi silecek kadar iyi çalmanın dışında hiçbir şeyin önemi yoktu. Piyano çalarken Myra Hess'in ve Yehudi Menuhin'in (hatta Heime'nin) sahip oldukları şeyi kendi yorumuna katabilmekti önemli olan.

Bir şeyler olmaya başlamıştı dört ay önce. Neydi bu? Notalar gelişigüzel, ölü birer tınıya dönüşmeye başlamıştı. Ergenlik çağı diye düşündü. Bazı çocukların çalışı umut veriyordu. Kendisi gibi çalışıyor çabalıyorlardı, sonra incir çekirdeğini doldurmayacak kadar sudan bir şey yüzünden ağlamaya başlıyorlardı; içlerinde özlemini duydukları bir şeyi gerçekleştirmeye çalışmaktan bitkin düşüyorlardı. Tuhaf bir şey oluyordu. Ama bana olmaz, ben Heime gibiyim, diye düşünüyordu. Öyle olmak zorundaydı.

Nitekim öyleydi de eskiden. İnsan birtakım şeyleri durup dururken yitirmezdi ya. *Wunderkind... Wunderkind...* Bay Bilderbach kendisinden böyle söz etmişti, o kesin ve

tok sesiyle, sözcüğü ağzında yuvarlayarak. Gördüğü düşlerde bu ses daha da kesin, daha da tok çıkıyordu. Adamın koskocaman yüzü, özlemini duyduğu müziğe, dönüp duran, yaklaşıp uzaklaşan notalara karışıyordu. *Wunderkind... Wunderkind...*

Bugün Bay Bilderbach, her zamanki gibi, Bay Lafkowitz'i kapıya kadar geçirmedi. Piyanonun önünde oturmuş, bir tuşa hafifçe basıp duruyordu. Frances, kulağı bu seste, kemancının atkısını solgun tenli boğazına dolayışını izledi.

"Heime'nin resmi iyi çıkmış," dedi notalarını eline alarak. "Birkaç ay önce bir mektup aldım ondan, Schnabel'i ve Huberman'ı dinlediğini, Carnegie Hall'u, Rus Çayhanesi'ndeki yemekleri yazmış."

Stüdyoya geçmeyi biraz daha geciktirmek için, Bay Lafkowitz dışarı çıkmaya hazır oluncaya dek bekledi, sonra adam kapıyı açarken onun gerisinde durdu. Dışarıdaki buz gibi hava içeriye doldu. Akşam oluyordu, dışarısı kış alacakaranlığının donuk sarılığına bürünmüştü. Kapı, menteşelerinin üzerinde dönüp kapanınca, Frances'in daha önce hiç algılamadığı bir karanlığa ve sessizliğe gömüldü ev.

Stüdyoya girince, Bay Bilderbach ayağa kalktı ve kız piyanonun önüne otururken sessizce izledi onu.

"Bienchen," dedi, "bugün her şeye yeni baştan başlayacağız. Sil baştan. Son ayları unutacağız."

Bay Bilderbach rol yapan bir sinema oyuncusunu andırıyordu. İri gövdesiyle, ayak parmakları ve topuğu üzerinde yaylanıyor, ellerini ovuşturuyor, hatta tıpkı sinema perdesindeki oyuncular gibi keyifli keyifli gülümsüyordu. Sonra görünümü birdenbire değişiverdi. Geniş omuzlarını sarkıtarak kızın getirdiği notaları karıştırmaya baş-

ladı. "Bach... Hayır, daha olmaz," diye mırıldandı. "Beethoven? Evet, Varyasyon Sonatı, Opus 26."

Frances piyanonun tuşlarının arasında hapsoldu sanki... Sert, beyaz, ölümcül görünüşlü tuşlar.

"Bir dakika bekle," dedi Bay Bilderbach. Piyanonun köşesine dirseklerini dayamış ona bakıyordu. "Bugün senden istediğim bir şey var. Bu sonat senin çalıştığın ilk Beethoven sonatı. Teknik bakımdan her nota dengelenmiş. Yalnızca müziğe ver kendini. Yalnızca müzik. Başka hiçbir şey düşünme!"

Bay Bilderbach nota sayfalarını karıştırıp istediği yeri buldu. Sonra iskemlesini odanın ortasına çekti, çevirip ters oturdu.

Frances piyano çalarken, onun böyle oturmasının, her nedense, yorumunu olumlu etkilediğine inanıyordu. Oysa bugün göz ucuyla adamın varlığını hissedip tedirgin olacakmış gibi bir duyguya kapıldı. Bay Bilderbach dimdik duran sırtıyla öne doğru eğilmiş, bacaklarını kasmış oturuyordu. Önündeki kalın nota kitabı iskemlenin arkalığında iğreti duruyordu. Başını kaldırıp sert bir sesle: "Hadi bakalım, başlıyoruz," dedi.

Frances parmaklarını tuşların üzerine yerleştirip bastırdı. Çok yüksek çıkan ilk sesleri, cansız bir tınıyla öbür sesler izledi.

Bay Bilderbach kızı durdurmak için elini kaldırdı. "Dur! Ne çaldığını düşün! Bunun bölüm başlığı ne?"

"*An... andante.*"

"Pekâlâ. O zaman *adagio* gibi yavaşlatma. Tuşlara duyarak dokun. Böyle yüzeysel geçiştirme. Tatlı, derin tınılı bir *andante* olsun."

Frances baştan başladı. Elleri, içinde duyduğundan farklı bir müziği seslendiriyordu.

"Dinle beni," diye onu durdurdu Bay Bilderbach. "Tüm parçaya egemen olan hangi çeşitleme?"

"Ağıt," diye cevap verdi kız.

"O zaman buna göre bir giriş yap. Bu bir *andante*... ama senin şimdi çaldığın gibi salon müziği değil. Hafif hafif çalmaya başla, *piano*... sonra, arpejden hemen önce, yükselsin. Sıcak ve etkili olsun. Burada da... *dolce* yazılı yerde... karşıt ezgi ortaya çıksın. Bunu biliyorsun. Daha önce bunların hepsinin üzerinden geçtik. Şimdi çal bakalım. Beethoven'in bunu bestelerken ne hissettiğini, çektiği acıyı, geçirdiği bunalımı duymaya çalış."

Frances adamın ellerine bakmaktan kendini alamıyordu. Bu eller kızı sınarcasına notaların üzerinde duruyor, Frances başlar başlamaz onu durdurmak için havaya kalkıyordu; yüzüğünün parıltısı sanki dur işareti gibiydi. "Bay Bilderbach... kesmeseniz... yani ilk çeşitlemeyi bitirmeden durdurmasanız, belki daha iyi çalarım."

"Kesmeyeceğim," dedi.

Frances solgun yüzünü tuşlara doğru iyice eğdi. Birinci bölümü çalıp bitirdi, adamın başıyla verdiği işarete uyarak ikinci bölüme başladı. Kulağını tırmalayan hiçbir falso yapmadı, ama içinde duyduğu anlam parmaklarına daha ulaşamadan, tümceler biçimlenip sese dönüşüyordu.

Parçayı çalıp bitirince, Bay Bilderbach başını notalardan kaldırıp uluorta bir duyarsızlıkla konuşmaya başladı. "Sağ elle çalınacak akorları adeta hiç duymadım. Zaten bu bölümün bir yoğunluğu olacaktı, birinci bölümün içerdiği duyguyu sonuçlandıracaktı. Sen yine de öbürüne geç."

Frances bastırılmış bir hırçınlıkla çalmaya başlamak, oradan derin, engin bir hüzne varmak istiyordu. Aklı böyle söylüyordu. Ama tuşlara dokunan elleri sünmüş ma-

karna gibiydi; müziği nasıl çalması gerektiğini bir türlü tasarlayamıyordu.

Son notanın titreşimi de dinince, Bay Bilderbach kitabı kapatıp kararlı bir hareketle ayağa kalktı. Alt çenesini sağa sola oynatıyordu. Frances onun aralık duran dudaklarının arasından pembe, sağlıklı damağını ve sigaradan sararmış kalın dilini görebiliyordu. Kızın öbür notalarının üzerine Beethoven'i usulca koydu ve dirseklerini kaygan, siyah piyanoya dayadı yine. "Hayır," dedi yalnızca, kıza bakarak.

Frances'in dudakları titremeye başladı. "Elimde değil. Ben..."

Adam birden kendisini gülümsemeye zorladı. "Dinle beni. Bienchen," diye başladı, yeni, zoraki bir sesle. "Sen 'Neşeli Demirci'yi çalıyorsun, değil mi? Onu repertuvarından çıkarmamanı söylemiştim."

"Evet," dedi kız. "Ara sıra çalışıyorum."

Bay Bilderbach sanki karşısında bir çocuk varmış gibi konuşuyordu. "Birlikte çalıştığımız ilk parçalardan biriydi bu, hatırlıyor musun? Sanki bir demircinin kızıymışsın gibi, canla başla çalardın. Görüyorsun ya, Bienchen, seni çok iyi tanıyorum. Kendi kızım gibi. Neyi yapabildiğini biliyorum, birçok parçayı öyle güzel çalıyorsun ki. Eskiden..."

Ne söyleyeceğini şaşırarak susup yarılanmış sigarasından bir nefes çekti. Pembe dudaklarından çıkan duman kızın dümdüz dökülen saçlarının, çocuksu alnının çevresine bir bulut gibi çöktü.

"Neşeli ve yalın çal," dedi, kızın arkasında duran lambayı yakıp piyanodan bir adım geriye çekilerek.

Aydınlık bir halka oluşturan ışığın ortasında durdu. Sonra birden yere çömeliverdi. "Canlı olsun," dedi.

Frances gözünü ondan alamıyordu. Topuğunun üzerine oturmuş, dengesini bulmak için öbür ayağını öne uzatmıştı; pantolonunun kumaşının altındaki güçlü kasları gerilmiş, sırtı dimdikti; güç almak için dirseklerini dizlerine dayamıştı. Dolgun elleriyle işaret ederek: "Yalın," diye tekrarladı. "Demirciyi düşün, bütün gün güneşin altında çalışan demirciyi. Rahat rahat, huzur içinde çalışıyor."

Frances piyanoya bakamıyordu. Adamın, parmakları aralık duran ellerinin üzerindeki tüyler ışığın altında parlıyor, gözlüğünün camları ışıldıyordu.

"Baştan sona kadar," diye üsteledi. "Başla!"

Frances kemiklerindeki iliğin boşaldığını, kanının akıp tükendiğini duyumsadı. Bütün öğleden sonra çarpıp duran yüreği birden duruvermişti sanki. Yüreğinin boz, pörsük bir istiridye gibi büzüldüğünü duyumsadı.

Bay Bilderbach'ın yüzü, karşısında, boşlukta görünüp görünüp kayboluyor, küt küt atan şakak damarlarıyla yakınlaşıp yakınlaşıp uzaklaşıyordu. Bundan kaçmak için başını piyanoya eğdi. Dudakları titriyor, gözlerine dolan yaşlardan, beyaz tuşları bulanık bir çizgi gibi görüyordu. "Yapamayacağım," diye fısıldadı. "Neden bilmiyorum, ama yapamayacağım işte..."

Bay Bilderbach'ın gergin bedeni gevşedi. Elini yana doğru uzatarak doğrulup kalktı. Kız notaları göğsüne bastırdı ve onun önünden koşarak geçip, çıktı.

Ceketi. Eldivenleriyle çizmeleri. Okul kitaplarıyla, Bay Bilderbach'ın ona doğum günü armağanı olarak verdiği çantası. Sessiz odada, kendisinin olan ne varsa hepsini aldı bir çırpıda, adam konuşmaya fırsat bulamadan.

Holden geçerken adamın ellerini görmemek elinde değildi; stüdyonun kapısına yaslanmış duran bedeninden öne doğru uzanmış, gevşek ve amaçsız ellerini. Kapı sıkı

sıkı kapandı. Kitaplarını ve çantasını sürükleyip inerken merdivenlerde tökezlendi, yanlış yöne saptı, sonra bisikletler ve çocuk gürültüleriyle uğuldayan sokaktan acele adımlarla yürüyüp uzaklaştı.

Jokey

Jokey yemek salonunun kapısına geldi. Bir an durduktan sonra yana çekilip sırtını duvara vererek kımıldamadan kaldı. Üç gün önce sezon açıldığı ve kentteki bütün oteller dolduğu için yemek salonu kalabalıktı. Salondaki beyaz keten masa örtülerinin üzerinde demet demet ağustos gülleri vardı; yandaki bardan hararetli sarhoş konuşmaları duyuluyordu. Jokey, sırtı duvara dönük bekliyor, kısık ve kenarları kırışık gözleriyle salonu kolaçan ediyordu. Karşı köşedeki bir masada oturan üç adama gözü ilişinceye dek bakındı. Onlara bakarken başını dikleştirdi, yana eğdi; cüce bedeni gerildi, elleri kasılıp parmakları boz pençeler gibi içeriye doğru kıvrıldı. Sırtı yemek salonunun duvarında, öylece bakıp bekledi.

O akşam üzerinde, çocuk bedeni ölçülerinde dikilmiş, üstüne tam oturan, Çin ipeğinden yeşil bir takım vardı. Gömleği sarıydı, açık renk çizgili bir kravat takmıştı. Şapkası yoktu, fırçalanmış, sert, ıslak saçları alnından aşağıya dökülüyordu. Yaşını belli etmeyen, bitkin ve külrengi bir yüzü vardı. Şakaklarındaki girintiler gölgeliydi, dudaklarında acı bir gülümseme vardı. Biraz sonra, gözlediği üç adamdan birinin kendisini gördüğünü fark etti.

Ama jokey selam filan vermedi, yalnızca başını daha da dikleştirdi ve gerilmiş elinin başparmağını ceketinin cebine taktı.

Köşedeki masada oturan üç adamdan biri at terbiyecisi, öbürü müşterek bahisçi, üçüncüsü de zengin bir adamdı. At terbiyecisinin adı Sylvester'dı. Kırmızı burunlu, fersiz mavi gözlü, iri yarı, bıngıl bıngıl bir adamdı. Bahisçi Simmons'tu. Zengin olanı da, jokeyin o gün öğleden sonra bindiği Seltzer adlı atın sahibiydi. Üçü de viski soda içiyorlardı, beyaz ceketli bir garson yemeklerini yeni getirmişti.

Jokeyi ilk gören Sylvester oldu. Çabucak gözlerini kaçırdı, viski bardağını masaya bıraktı, başparmağını sinirli bir tavırla burnunun ucuna bastırdı. "Bitsy Barlow burada," dedi. "Karşıda. Bize bakıp duruyor."

"Şu jokey," dedi zengin olanı. Yüzü duvara dönük oturuyordu, arkasına bakmak için başını yana doğru çevirdi. "Çağırsana."

"Olmaz," dedi Sylvester.

"Kafadan sakattır," dedi Simmons. Bahisçinin sesi duygusuzdu, bükümü yoktu. Doğuştan kumarcı suratlıydı, korkuyla açgözlülük arasında bir yerde sıkışıp kalmış, dikkatle denetlediği bir ifadesi vardı.

"Bana sorarsanız pek öyle değil," dedi Sylvester. "Eskiden beri tanırım onu. Altı ay öncesine kadar bir sorunu yoktu. Ama böyle giderse, bence bir yıl bile dayanmaz. Öyle geliyor bana."

"Miami'de olanlar yüzünden," dedi Simmons.

"Ne oldu?" diye sordu zengin olanı.

Sylvester karşıda duran jokeye bir göz atıp dolgun, kırmızı diliyle ağzının kenarını yaladı. "Bir kaza oldu. Çocuğun biri parkurda yaralandı. Bacağı ve kalçası kırıldı.

Bitsy'nin yakın arkadaşıydı. İrlandalı bir çocuk... Üstelik kötü binici de değildi."

"Yazık olmuş," dedi zengin olanı.

"Öyle. İkisi canciğer arkadaştı," dedi Sylvester. "Aradınız mı, hep Bitsy'nin oteldeki odasında bulurdunuz onu. Remi oynarlardı ya da yere uzanıp birlikte spor sayfasını okurlardı."

"Olur böyle şeyler," dedi zengin adam.

Simmons bifteğini kesti. Çatalının ucunu tabağa bastırıp bıçağıyla mantarları özenle çatala topladı. "Kafadan sakat," diye tekrarladı. "Onu görünce tüylerim diken diken oluyor."

Yemek salonundaki masaların hepsi doluydu. Ortadaki büyük masada bir ziyafet veriliyordu. Gecenin içinden çıkıp gelen yeşil ve beyaz renkli ağustos pervaneleri parlak mum alevlerinin çevresinde uçuşuyorlardı. Pamuklu pantolon ve ceket giymiş iki kız kol kola salondan geçip bara doğru yürüyorlardı. Dışarda, ana caddeden tatil coşkunluğu yankılanıyordu.

"Ağustosta Saratoga'nın kişi başına gelir bakımından en zengin kent olduğunu söylüyorlar," diyerek zengine döndü Sylvester. "Siz ne dersiniz?"

"Bilmem," dedi öbürü. "Herhalde öyledir."

Simmons işaret parmağının ucuyla yağlı ağzını özenle sildi. "Ya Hollywood? Wall Street..."

"Dur bakayım," dedi Sylvester. "Bizimki buraya gelmeye karar verdi."

Jokey duvarın önünden uzaklaşmış, köşedeki masaya doğru yönelmişti. Her adımda bacaklarını yana doğru açarak, topukları yerdeki kırmızı halıya cakayla gömülerek, çalımlı bir edayla yürüyordu. Geçerken ziyafet masasında oturan beyaz saten giysili, tombul bir kadının dir-

seğine değdi, bir adım gerileyerek züppece bir centilmenlikle, gözleri adeta yumulu, eğilip özür diledi. Salonu geçip bir iskemle çekti ve yüzünde hep o donuk ifadeyle, selamsız sabahsız masanın köşesine, Sylvester ile zengin adamın arasına oturdu.

"Yemek yedin mi?" diye sordu Sylvester.

"Ona da yemek denirse yedim." Jokey yüksek sesle, buruk ve duru bir tınıyla konuşuyordu.

Sylvester çatalıyla bıçağını usulca tabağa bıraktı. Zengin adam kımıldadı, iskemlesinde yan dönüp oturdu, bacak bacak üstüne attı. Üzerinde binici pantolonuyla eski püskü, kahverengi bir ceket, ayağında boyasız çizmeler vardı. Ata bindiği hiç görülmemişse de, yarış sezonunda gece gündüz bu kılığı giyerdi. Simmons yemeğini yiyordu.

"Maden suyu içer misin?" diye sordu Sylvester. "Ya da onun gibi bir şey?"

Jokey hiç cevap vermedi. Cebinden altın sigara tabakasını çıkarıp açtı. İçinde birkaç sigarayla bir de ufacık altın çakı vardı. Çakıyla sigarayı ikiye böldü. Sigarasını yaktıktan sonra masanın yanından geçen garsona el etti. "Bir Kentucky burbon lütfen."

"Dinle beni, oğlum," dedi Sylvester.

"Ben senin oğlun değilim."

"Aklını başına topla. Toplamak zorundasın."

Jokeyin ağzının sol köşesinde alaylı bir kıvrım belirdi. Gözleri bir an masanın üzerinde duran yemeklere takıldı, ama hemen kaldırdı başını. Zengin adamın önünde sosla pişirilmiş, maydanozla süslenmiş güveçte balık vardı. Sylvester mayonezli yumurta ısmarlamıştı. Masada kuşkonmaz, tereyağlı mısır, bir de zeytin tabağı vardı. Bir tabak patates tava da masanın köşesinde, jokeyin

önünde duruyordu. Yemeklere bir daha bakmadı, kısık gözlerini masanın ortasında duran iri, erguvani güllere dikti. "McGuire adında birisini anımsamıyorsunuzdur herhalde," dedi.

"Dinle bak," dedi Sylvester.

Garson viskiyi getirdi. Jokey bardağı güçlü, nasırlı eliyle avuçlamış oturuyordu. Bileğindeki altın zincir masanın kenarına çarptıkça ses çıkarıyordu. Bardağı avuçlarında çevirdikten sonra içkisini birdenbire iki yudumda içip bitirdi ve bardağı sertçe masaya koydu. "Yok, belleğinizin bu kadar güçlü olduğunu sanmam," dedi.

"Elbette anımsıyoruz," dedi Sylvester. "Sana neler oluyor? Bugün bir haber falan mı aldın ondan?"

"Mektup aldım," dedi jokey. "Söz ettiğimiz bu kişinin çarşamba günü alçıları çıkarıldı. Bir bacağı öbüründen dört santim daha kısa. Hepsi bu."

Sylvester dilini şaklatıp başını salladı. "Neler hissettiğini anlıyorum."

"Öyle mi?" Jokey masanın üzerindeki yemeklere bakıyordu. Gözlerini güveçteki balıktan mısıra kaydırıp patates tavaya dikti. Yüzü gerildi, sonra hemen başını kaldırdı yine. Bir gülün yaprakları döküldü. Jokey yapraklardan birini alıp başparmağıyla öbür parmaklarının arasında ezdi ve ağzına aldı.

"Ne çare ki böyle şeyler oluyor," dedi zengin olanı.

Terbiyeciyle bahisçi yemeklerini bitirmişlerdi, ama tabaklarının yanında duran servis tabaklarında yemek kalmıştı. Zengin adam yağlı parmaklarını su bardağına sokup peçetesiyle sildi.

"Acaba bu tabaklardan birini uzatmamı istemez miydiniz?" dedi jokey. "Belki de başka yemekler ısmarlarsınız? Biraz daha biftek, beyler, yoksa..."

"Rica ederim," dedi Sylvester. "Aklını başına topla. Niye yukarıya çıkmıyorsun?"

"Öyle ya, niye çıkmıyorum?" dedi jokey.

Kibirli sesi daha da yükselmiş, çileden çıkmak üzere olan birisinin ağlamaklı sızlanışına dönüşmüştü.

"Niye lanet olası odama çıkıp biraz dolanıp, birkaç mektup yazıp uslu uslu yatıp uyumuyorum? Niye yalnızca..." iskemlesini geri itip ayağa kalktı. "Yazıklar olsun," dedi. "Yazıklar olsun size. İçmek istiyorum."

"Olan sana olur," dedi Sylvester. "İçkinin sana dokunduğunu biliyorsun. Çok iyi biliyorsun."

Jokey salonu geçip bara girdi. Bir Manhattan ısmarladı. Sylvester onun topuklarını bitiştirmiş duruşunu izliyordu. Bedeni bir kurşun asker gibi dimdik, kokteyl kadehini tutan elinin serçe parmağı havada, içkisini yudumluyordu.

"Kafadan sakat," dedi Simmons. "Size söyledim."

Sylvester zengine döndü. "Bir kalem pirzola yiyecek olsa, bir saat sonra sanki pirzolanın biçimi midesinden görünüyor. Bünyesi hiçbir şeyi kaldırmıyor artık. Elli beş buçuk kilo... Miami'den ayrılalı beri bir buçuk kilo aldı."

"Jokeyler içmemeli," dedi öbürü.

"Yedikleri eskisi gibi yaramıyor ona. Bünyesi kaldırmıyor. Bir kalem pirzola yiyecek olsa, midesinden dışarı çıkıntı yaptığını görüyorsunuz, yediği orada takılıp kalıyor."

Jokey içkisini bitirdi. Yutkundu, kadehin dibindeki kirazı başparmağıyla ezip kadehi itti. Ceketli iki kız, yüzleri birbirlerine dönük, onun solunda duruyorlardı, barın öbür ucunda iki tüyocu dünyanın en yüksek dağı konusunda tartışmaya girişmişlerdi. Herkes birisiyle birlikteydi, o gece tek başına içen başka kimse yoktu. Jokey

gıcır gıcır bir elli dolarlık banknot çıkarıp hesabı ödedi, paranın üstünü saymadı.

Yeniden yemek salonuna, üç adamın oturduğu masaya geldi, ama oturmadı. "Hayır, belleğinizin bu kadar güçlü olduğunu hiç sanmam," dedi. Öylesine ufak tefekti ki, masanın kenarı aşağı yukarı beline geliyordu, ellerini masaya dayayınca eğilmesi gerekmiyordu. "Hayır, yemek salonlarında oturup tıkınmaktan başka işiniz yok sizin. Siz..."

"İnan bana," diye yalvardı Sylvester. "Aklını başına toplamalısın."

"Aklımı başıma toplamak ha!" Jokeyin solgun yüzü seğirdi, sonra hırçın, buz gibi bir gülümsemeyle dondu. Masayı sarsınca tabaklar şangırdadı. Bir an sanki masayı devirmek üzereymiş gibi baktı. Ama birden durdu. Elini kendisine en yakın duran tabağa uzatıp, ne yaptığını bilerek, bir iki dilim patates attı ağzına, üst dudağını kalkık tutarak yavaş yavaş çiğnedi. Sonra başını çevirip ağzındaki yumuşamış lokmayı yerdeki kırmızı halıya tükürdü. "Namussuzlar," dedi, sesi zayıf ve umutsuz çıkıyordu. Sözcüğü, sanki hoşuna giden bir tadı ve özü varmışcasına yuvarlıyordu ağzında. "Sizi namussuzlar," dedi yine. Sonra o dimdik yürüyüşüyle çıkıp gitti yemek salonundan.

Sylvester tombul, geniş omuzlarını silkti. Zengin olanı örtüye dökülmüş suyu kuruladı. Garson gelip ortalığı temizleyinceye dek konuşmadılar.

Madame Zilensky ile Finlandiya Kralı

Madame Zilensky'nin öğretim kadrosuna katılması, Ryder Koleji müzik bölümü başkanı Mr. Brook sayesinde gerçekleşmişti. Kolej için büyük bir fırsattı bu, kadının hem besteci, hem de eğitimci olarak etkileyici bir ünü vardı. Mr. Brook, Madame Zilensky'ye bir ev bulma sorumluluğunu da üstlendi, koleje yakın, kendi oturduğu evin bitişiğinde, bahçeli, rahat bir ev.

Westbridge'e gelmeden önce kimse görmemişti Madame Zilensky'yi. Mr. Brook müzik dergilerinde onun resmini görmüştü, bir Buxtehude el yazmasının özgünlüğü konusunda bir de mektup yazmıştı ona. Ayrıca, okula atanması kararlaştırılırken işlemlerle ilgili birkaç telgrafla mektup göndermişlerdi birbirlerine. Okunaklı, köşeli bir el yazısı vardı. Bu mektuplarda, "Lizbon'daki sarı kedi" ya da "zavallı Heinrich" gibi, Mr. Brook'un hiç tanımadığı canlılar ve kimselerle ilgili birkaç sözcük dışında olağandışı bir şey yoktu. Mr. Brook bu dalgınlıkları kadının ailesiyle birlikte Avrupa'dan kalkıp gelirken kafasının karışmış olmasına bağladı.

Mr. Brook'un silik bir kişiliği vardı. Yıllarca Mozart menuetto'larını çalıştırmak, yedili aralıkları, üçlü minör-

leri açıklamak ona gözlemci bir meslek sabrı vermişti. Çoğu zaman yalnız kalmaktan hoşlanırdı. Saçma sapan akademik konuşmalar ve kurul toplantılarıyla başı hoş değildi. Yıllar önce müzik bölümü bir grup oluşturarak yazı Salzburg'da geçirmeye karar verdiğinde, Mr. Brook son dakikada sıvışıp tek başına Peru yolculuğuna çıkmıştı. Kendine özgü birtakım tuhaflıkları vardı, başkalarınınkini de hoş görürdü, hatta tuhaflıklar onun hoşuna bile giderdi. Önemli nitelikte, uygunsuz bir durumla karşılaştığında yumuşak bakışlı, uzun yüzündeki ifadeyi sertleştiren, külrengi gözlerindeki parıltıyı artıran bir gıdıklanma duyardı içinde.

Mr. Brook, Madame Zilensky'yi sonbahar döneminin başlamasından bir hafta önce Westbridge İstasyonu'nda karşıladı. Hemen tanıdı onu. Uzun boylu, solgun ve çökkün yüzlü, dimdik duruşlu bir kadındı. Gözlerinin altında derin gölgeler vardı, siyah, salkım saçak saçları da alnından geriye doğru atılmıştı. İri, ama narin yapılı elleri çok kirliydi. Kadının tüm görünümünde öyle soylu ve soyut bir şey vardı ki, Mr. Brook bir an geri çekilip durdu ve endişeli bir tavırla kol düğmeleriyle oynadı. Üzerinde uzun, siyah bir etekle, eski püskü bir deri ceket olduğu halde, az çok şık bir kadın izlenimi uyandırıyordu. Madame Zilensky'nin yanında üç çocuk vardı. Altı ile on yaşları arasında, hepsi de sarışın, boş boş bakan, güzel erkek çocukları. Birisi daha vardı. Sonradan Finlandiyalı bir hizmetçi olduğu anlaşılan yaşlı bir kadın...

Adamın istasyonda bulduğu böyle bir gruptu işte. Yanlarında yalnızca içi el yazmalarıyla dolu, iki koskoca kutu getirmişlerdi, öteberilerinin geri kalanını tren değiştirdiklerinde Springfield istasyonunda unutmuşlardı. Herkesin başına gelebilir bu. Mr. Brook hepsini bir taksi-

ye soktuğunda en büyük güçlükleri atlattığını düşünüyordu, ama Madame Zilensky birdenbire onun dizlerinin üstünden tırmanıp otomobilin kapısından dışarı çıkmaya yeltendi.

"Tanrım!" dedi. "Şeyi unuttum... ne denir ona?... tik-tak-tik-tak..."

"Saatinizi mi?" diye sordu Mr. Brook.

"Yo, hayır," dedi kadın avaz avaz. "Bilirsiniz canım, tik-tak-tik-tak," ve işaret parmağını iki yana oynattı, sarkaç gibi.

"Tik-tak," dedi Mr. Brook, elini alnına götürüp gözlerini kapayarak. "Acaba metronom mu demek istiyorsunuz?"

"Evet! Evet! Onu tren değiştirdiğimiz yerde unuttum herhalde."

Mr. Brook onu yatıştırmayı başardı. Hatta sersemlemiş bir yiğitlikle ertesi gün ona başka bir metronom alacağını bile söyledi. Ama o anda, o kadar eşya unutulmuşken bir metronom için böyle paniğe kapılmakta bir tuhaflık olduğunu düşünmekten de kendini alamadı.

Zilensky Ailesi bitişikteki eve taşındı. Dış görünüşüyle her şey yolundaydı. Çocukların sesi çıkmıyordu. Adları Sigmund, Boris ve Sammy idi. Her zaman bir aradaydılar, çoğu zaman Sigmund en önde, tek sıra, birbirlerinin ardına takılıp dolaşıyorlardı. Aralarında Rusça, Fransızca, Fince, Almanca ve İngilizce karışımı abuk sabuk bir aile Esperanto'su konuşuyorlardı. Ortalıkta başkaları olunca da sus pus oluyorlardı. Mr. Brook'a huzursuzluk veren Zilensky'lerin yaptığı ya da söylediği herhangi bir şey değildi. Yalnızca ufak tefek olaylar vardı. Sözgelimi, Zilensky'nin çocukları evin içindeyken, onu

bilinçaltından rahatsız eden bir şey vardı, sonunda, çocukların hiçbir zaman halıya basmamalarının kendisini tedirgin ettiğini anladı. Halının çevresinde, çıplak döşemede tek sıra dolaşıyorlar, bir oda boydan boya halıyla kaplıysa da eşikte duruyorlar ve içeriye adım atmıyorlardı. Bir şey daha vardı. Haftalar geçiyor, Madame Zilensky ise hiçbir yerleşme ya da odaya bir masayla birkaç yataktan fazla eşya koyma çabası göstermiyordu. Ön kapı gece gündüz açık kalıyordu. Ev çok geçmeden yıllardan beri kapısı açılmamış bir yer gibi tuhaf, çıplak bir görünüm edinmeye başladı. Kolejdekiler Madame Zilensky'den her bakımdan hoşnuttu. Bıkmadan usanmadan öğretiyordu. Öğrencilerden bir Mary Owens'ın ya da bir Bernadine Smith'in, Scarlatti söylerken sesi titreyince kadın çok içerliyordu. Kolejdeki stüdyo için dört piyano bulup buluşturarak dört mıymıntı öğrenciyi, birlikte Bach füğleri çalmak üzere piyanoların başına oturttu. Onun bölümünde çıkan şamata olağanüstüydü, Yalnızca istek ve çaba yeterli olsaydı, Ryder Koleji de daha fazlasını isteyemezdi. Madame Zilensky geceleri on ikinci senfonisi üzerinde çalışıyordu. Sanki hiç uyumuyordu, Mr. Brook oturma odasının penceresinden gecenin hangi saatinde bakarsa baksın, kadının çalışma odasındaki ışığın yandığını görüyordu hep. Hayır, Mr. Brook'un bunca kuşkulanması mesleğiyle ilgili herhangi bir kaygıdan kaynaklanmıyordu.

Bir şeyin yolunda gitmediğini ilk olarak açıkça sezdiğinde ekim sonlarıydı. Madame Zilensky ile öğle yemeği yemiş, kadın 1928'de yaptığı bir Afrika gezisini bütün ayrıntılarıyla anlattığı için de hoşça vakit geçirmişti. Öğleden sonra geç saatlerde Madame Zilensky onun okuldaki odasına gelip biraz dalgın bir bakışla kapıda durdu.

Mr. Brook başını masadan kaldırıp sordu: "Bir isteğiniz mi vardı?"

"Hayır, teşekkür ederim," dedi Madame Zilensky. Alçak, güzel, ağırbaşlı bir sesi vardı. "Yalnızca aklıma takıldı. Şu metronom vardı ya. Acaba o Fransız'da mı bıraktım dersiniz?"

"Kim?" diye sordu Mr. Brook.

"Evlendiğim o Fransız işte," diye cevap verdi kadın.

"Fransız," dedi Mr. Brook hafifçe. Madame Zilensky'nin kocasını gözünün önüne getirmeye çalıştıysa da, başaramadı bunu. "Çocukların babası," diye mırıldandı.

"Yok, hayır," dedi Madame Zilensky kararlı bir sesle. "Sammy'nin babası."

Mr. Brook önsezilerine güvenirdi. İçinden bir ses daha fazla bir şey söylememesi için kendisini uyardı. Yine de, düzene duyduğu saygı, vicdanı, sormasını gerektirdi. "Ya öbür ikisinin babası?"

Madame Zilensky elini başının arkasına götürüp kısa kesilmiş saçlarını karıştırdı. Yüzü düşte gibiydi, birkaç dakika suskun kaldı. Sonra hafifçe: "Boris flüt çalan bir Polonyalı'dan," dedi.

"Ya Sigmund?" diye sordu Mr. Brook. Üzerinde gözden geçirilmiş bir deste ödev kâğıdının, ucu sivriltilmiş üç tane kalemin, sedeften, fil biçiminde bir biblonun bulunduğu düzgün masaya baktı. Başını kaldırıp Madame Zilensky'ye baktığında kadın belli ki derin derin düşünüyordu. Kaşlarını çatmış, çenesini iki yana oynatarak odanın köşelerine bakınıyordu. "Sigmund'un babasından mı söz ediyorduk?" dedi sonunda.

"Yo, hayır," dedi Mr. Brook. "Hiç gereği yok bunun."

Madame Zilensky hem gururlu, hem de kesin bir sesle cevap verdi. "Bir vatandaşımdı o."

Mr. Brook'un umurunda değildi. Hiç önyargısı yoktu. Ona kalsa insanlar on yedi kez evlenip Çinli çocuklar dünyaya getirebilirdi. Ama Madame Zilensky ile aralarındaki bu konuşmada kafasını kurcalayan bir şey vardı. Birden anladı. Çocuklar zerre kadar Madame Zilensky'ye benzemiyor, ama tıpatıp birbirlerine benziyorlardı. Herbirinin de babası başka olduğuna göre Mr. Brook bu benzerliği şaşırtıcı buldu.

Oysa Madame Zilensky konuyu kapatmıştı. Deri ceketinin fermuarını çekip döndü.

"Orada bıraktım onu," dedi çabucak, başını sallayarak. "O Fransız'da."

Müzik bölümünde her şey yolunda gidiyordu. Mr. Brook'un, geçen yıl, en sonunda bir otomobil tamircisiyle kaçan arp öğretmeni gibi, uğraşacak önemli dertleri yoktu. Yalnızca Madame Zilensky'yle ilgili bu kuruntular vardı aklına takılan. Onunla arasındaki ilişkide neyin yanlış gittiğini, ya da kendi duygularının niye bunca karışık olduğunu kestiremiyordu. Her şeyden önce, kadın bütün dünyayı dolaşmıştı, konuşurken ipe sapa gelmez yerlerden dem vuruyordu. Günlerce ağzını açmadan, elleri ceketinin ceplerinde, yüzü düşünceye dalmış, koridorda gezinir dururdu. Sonra birden Mr. Brook'u yakalayıp gözleri parlayarak, cıvıl cıvıl bir sesle, uzun, deli dolu, tek yanlı bir konuşmaya koyulurdu. Ya hiç konuşmazdı, ya da aklına gelen her şeyi anlatırdı. Yine de, her zaman, değindiği her olayda bir yanlışlık, bir çarpıklık vardı. Sammy'yi berbere götürmekten bile söz etse, Bağdat'ta geçirdiği bir öğleden sonrayı anlatıyormuşçasına yadırganacak bir izlenim uyandırırdı. Mr. Brook bir türlü kestiremiyordu.

Gerçeği ansızın kavrayıverdi. Bu gerçek de her şeyi tümüyle ortaya çıkardı, ya da hiç değilse durumu aydınlattı. Mr. Brook eve erken dönmüş, oturma odasının şöminesindeki bir iki odunu tutuşturmuştu. O akşam kendisini rahat ve huzur içinde hissediyordu. Ayaklarında çorapları, yanındaki masada bir cilt William Blake, ateşin karşısına oturdu, yanına yarım kadeh de kayısı brendisi koydu. Saat onda, ateşin önünde gevşemiş, zihni Mahler'den bulutlu müzik tümceleriyle, havada kalan yarım düşüncelerle dolu, uyukluyordu. Derken birdenbire, bu tatlı uyuşukluğun içinden iki sözcük geliverdi aklına: "Finlandiya Kralı." Sözcükler kulağına hiç yabancı gelmedi, ama ilk anda yerine yerleştiremedi bunları. Sonra birden anımsadı. O gün öğleden sonra okulun bahçesinden geçerken Madame Zilensky kendisini durdurup, yarı yarıya dinlediği, akıl almaz, abuk sabuk bir konuşmaya başlamıştı. Mr. Brook armoni sınıfının verdiği ödevleri düşünüyordu o sırada. Şimdiyse sözler, kadının sesindeki yükselip alçalmalar sinsice bir doğrulukla kulağına geliyordu. Madame Zilensky söze şöyle başlamıştı: "Bir gün, bir pastanenin önünde dururken, kızağıyla Finlandiya Kralı geldi."

Mr. Brook koltuğunda hızla doğrulup elindeki brendi kadehini masaya koydu. Kadın ruh hastası bir yalancıydı. Ders dışında ağzından çıkan sözlerin neredeyse hepsi yalandı. Bütün gece çalışmış olsa, akşamı sinemada geçirdiğini anlatmak için dil dökerdi. Öğle yemeğini Eski Taverna'da yemiş olsa, çocuklarıyla evde yediğini söylemekten geri kalmazdı.

Mr. Brook kemiklerini çatırdatıp koltuktan kalktı. İlk tepkisi sinirlenmek oldu. Madame Zilensky'nin bir günden öbürüne, karşısına geçip kendisini yalan yağmuruna tutma küstahlığında bulunacağını düşünmek! Adama-

kıllı hırslanmıştı. Odada bir aşağı, bir yukarı dolaştı, sonra küçücük mutfağına giderek kendisine bir sardalye sandviçi hazırladı.

Bir saat sonra, ateşin karşısında otururken, öfkesi aydın bir insana yakışan, sağduyulu bir meraka dönüşmüştü. Yapması gereken şeyin, durumu kişisel olmayan bir açıdan ele alıp Madame Zilensky'ye bir doktorun hastasına baktığı gibi bakmak olduğuna karar verdi. Kadının yalanlarında art niyet yoktu. Aldatmak amacıyla uydurmuyor, söylediği yalanları bir çıkar için kullanmıyordu. İnsanı kızdıran da buydu, bunların gerisinde hiçbir gerekçe yoktu.

Mr. Brook kadehte kalan brendiyi bitirdi. Gece yarısına doğru da, yavaş yavaş duruma başka bir anlayışla bakmaya başladı. Madame Zilensky'nin yalanlarının nedeni acıklı ve açıktı. Yaşamı boyunca çalışmıştı Madame Zilensky. Piyano çalarak, öğreterek, o güzel, koskoca on iki senfoniyi yazarak. Gece gündüz çalışmış, didinmiş, ruhunu işine vermişti, başka bir yere ayıracak fazla bir şeyi de kalmamıştı. O da bir insandı, bu yüzden bu eksikliğin acısını çekmiş, yerini doldurmak için de elinden gelen tek şeyi yapmıştı. Akşamı, kitaplıkta bir masanın üzerine abanarak geçirip de daha sonra o zamanı kâğıt oynamakla geçirdiğinden dem vuruyorsa, sanki bunların ikisini birden yapmayı başarmış gibi oluyordu da ondan. Yalanlar aracılığıyla başka birisinin de yaşamını sürmüş oluyordu. Yalanlar işten arta kalan önemsiz varoluşuna bir boyut daha kazandırıyor, kişisel yaşantısının kırık dökük yanını dolduruyordu.

Mr. Brook ateşe baktı. Madame Zilensky'nin yüzü gözünün önündeydi... Karanlık, bitkin gözleri, düzgün biçimli ağzıyla ağırbaşlı bir yüz. Mr. Brook'un yüreğine bir

sıcaklık, acıma, koruma, yoğun bir anlayış duygusu doldu. Bir süre tatlı bir şaşkınlık içinde öylece kaldı.

Biraz sonra dişlerini fırçaladı ve pijamalarını giydi. Durumu gerçekçi açıdan ele alması gerekiyordu. Neyi aydınlatıyordu bu? O Fransız, flüt çalan Polonyalı, Bağdat? Ya çocuklar, Sigmund, Boris, Sammy... kimdi bunlar? Gerçekten onun çocukları mıydı acaba? Yoksa bir yerden mi toplamıştı onları? Mr. Brook gözlüğünün camlarını parlatıp gözlüğü komodinin üstüne koydu. Madame Zilensky'yle bir an önce konuşmak zorundaydı. Yoksa bölümde bir sürü soruna yol açacak bir durum çıkacaktı ortaya. Saat ikiydi. Pencereden dışarıya bir göz atıp Madame Zilensky'nin çalışma odasındaki ışığın hâlâ yandığını gördü. Mr. Brook yatağına girdi, karanlıkta yüzünü buruşturup durarak ertesi gün ne söyleyeceğini tasarlamaya çalıştı.

Mr. Brook saat sekizde odasındaydı. Masasının başında, sırtını kamburlaştırıp Madame Zilensky'yi koridordan geçerken kıstırmaya hazırlanarak oturdu. Fazla beklemek zorunda kalmadı. Kadının ayak seslerini duyar duymaz adıyla seslendi ona.

Madame Zilensky kapıda durdu. Kararsız ve bitkin görünüyordu. "Nasılsınız? Ben dün gece iyice bir dinlendim," dedi.

"Oturmaz mısınız lütfen?" dedi Mr. Brook. "Sizinle biraz konuşmak istiyorum."

Madame Zilensky çantasını bir kenara bırakıp onun karşısındaki koltukta yorgun argın arkasına yaslandı. "Evet?" diye sordu.

"Dün bahçede konuşmuştunuz benimle," dedi adam ağır ağır. "Yanılmıyorsam da, galiba bir pastaneden ve Finlandiya Kralı'ndan söz ettiniz. Doğru mu bu?"

Madame Zilensky başını yana çevirip geçmişe dalarak gözlerini pencere çerçevesinin bir köşesine dikti.

"Pastaneyle ilgili bir şey," diye tekrarladı Mr. Brook.

Kadının yüzü parladı. "Elbette," dedi hevesle. "Bu pastanenin önünde dururken Finlandiya Kralı..."

"Madame Zilensky!" diye bağırdı Mr. Brook. "Finlandiya'da kral yok."

Madame Zilensky donup kalmıştı. Derken, bir dakika sonra, yeniden söze başladı. "Bjarne pastanesinin önünde duruyordum. Keklerden başımı kaldırdığımda bir de baktım ki Finlandiya Kralı..."

"Madame Zilensky, size demin söyledim, Finlandiya'da kral yok."

"Helsingsfors'ta," diye yine başladı kadın. Mr. Brook da yine krala gelinceye kadar konuşmasına izin verdi, sonra susturdu onu. "Finlandiya demokrasiyle yönetiliyor," dedi. "Finlandiya Kralı'nı görmüş olamazsınız. Bu yüzden, demin söyledikleriniz yalandı. Düpedüz yalan."

Mr. Brook, Madame Zilensky'nin o andaki yüzünü sonradan hiç unutamadı. Kadının gözlerinde şaşkınlık, yılgınlık, köşeye kıstırılmanın verdiği bir çeşit dehşet vardı. İç dünyasının tümüyle deşilip paramparça oluşunu izleyen birisini andırıyordu.

"Yazık," dedi Mr. Brook, Madame Zilensky için içten bir üzüntü duyarak.

Ama Madame Zilensky kendini toparladı. Başını kaldırıp soğuk bir sesle: "Ben Finlandiyalıyım," dedi.

"Bundan kuşkum yok," dedi Mr. Brook. Ama düşününce bir parça kuşku duydu doğrusu.

"Finlandiya'da doğdum ve bir Finlandiya vatandaşıyım."

"Olabilir," dedi Mr. Brook sesini yükselterek.

"Savaşta," diye ekledi kadın duygulu bir sesle, "motosiklet kullandım, kuryeydim."

"Yurtseverliğinizin bununla ilgisi yok."

"Sırf ilk sınavlar..."

"Madame Zilensky!" dedi Mr. Brook. Elleriyle masanın kenarını kavradı. "Söylediklerinizin bununla hiç ilgisi yok. Önemli olan, gördüğünüzü öne sürdüğünüz... belirttiğiniz gibi..." Ama sözünü bitiremedi. Kadının yüzü susturdu onu. Ölü gibi bembeyazdı, ağzının kenarlarında da gölgeler vardı. Sanki başına ne geleceğini anlamışçasına, faltaşı gibi açılmış gözlerinde gurur okunuyordu. Mr. Brook birden kendini bir katil gibi gördü. Birbirine karışan bir sürü duygu... Anlayış, pişmanlık, nedeni olmayan bir sevgi, elleriyle yüzünü kapamasına yol açtı. İçindeki bu kıpırdanış durduluncaya kadar konuşmadı, sonra da çok hafifçe: "Evet. Elbette. Finlandiya Kralı. Hoş bir adam mıydı?" dedi.

Mr. Brook bir saat sonra odasının penceresinden dışarıya bakarak oturuyordu. Sessiz Westbridge Sokağı'nın kenarındaki ağaçlar neredeyse bütün yapraklarını dökmüştü. Kolejin boz yapılarının durgun, küskün bir görünüşü vardı. Çok iyi tanıdığı bu görüntüye tembel tembel bakarken, Drake'lerin yaşlı köpeğinin sokaktan aşağı badi badi yürüdüğünü gördü. Daha önce yüzlerce kez izlediği bir görüntüydü bu. Peki ona şaşırtıcı görünen neydi öyleyse? Sonra, köpeğin geri geri koştuğunu fark edince şaşakaldı. Mr. Brook, köpek gözden kaybolunca kadar baktı. Sonra da armoni sınıfından topladığı ödevleri gözden geçirme işine döndü yine.

Konuk

Uykuyla uyanıklık arası o alaca sınır bu sabah bir Roma görüntüsüne bürünmüştü. Fıskiyelerinden su fışkıran çeşmeleri; kemerli, dar sokakları; binbir çeşit çiçekleri ve çağların aşındırdığı taşlarıyla altın kent. Bu yarı uyanıklık sırasında kendisini bazen yine Paris'te, bazen Almanya'da savaşın yıkıntıları arasında buluyor, ya da İsviçre'nin karlarla kaplı dağ otellerinden birinde konuk oluyor ve kayak yapıyordu. Zaman zaman da Georgia'da, yeni sürülmüş bir tarlada, avcıların yola koyulduğu gündoğumu saatlerini yaşıyordu. Düşlerin yıllara sığmayan ülkesinde, Roma'daydı bu sabah da.

John Ferris New York'taki bir otel odasında gözlerini açtı. İçinde, kötü bir şeyin kendisini beklediği duygusu vardı. Bu neydi bilmiyordu. Güne başlarken yapılan işlerle oyalanarak unutur gibi olduğu bu duygu, giyinip aşağıya indikten sonra bile geçmedi. Bulutsuz bir sonbahar günüydü; açık renkli gökdelenlerin arasından solgun güneş ışıkları süzülüyordu. Ferris bitişikteki sandviççiye girip kaldırımı gören pencerenin yanındaki son masaya oturdu. Ülkesine özgü, sosisli yağda yumurtadan oluşan bir kahvaltı ısmarladı.

Ferris babasının cenaze töreninde bulunmak için Paris'ten kalkıp gelmişti; tören doğup büyüdüğü Georgia'da geçen hafta yapılmıştı. Babasının öldüğünü öğrenince beyninden vurulmuşa dönmüş, gençliğinin geçip gittiğini anlamıştı. Saçları dökülmeye başlamıştı; artık saçsız kalan şakaklarındaki damarlar belirginleşmişti; yine de, biraz göbeklenme dışında, bedeni sırım gibiydi. Ferris babasını severdi. Bir zamanlar aralarından su sızmazdı. Ama yıllar geçtikçe bu sevgi bağı ne de olsa kopmuştu. Uzun zamandır beklenen bu ölüm onu ummadığı bir yılgınlığa boğmuştu. Annesiyle kardeşlerinin yanında bulunmak için elinden geldiğince uzun bir süre kalmıştı evde. Ertesi sabah Paris'e kalkan uçağa binecekti.

Ferris adres defterini çıkarıp bir numaraya baktı. Sayfaları çevirirken ilgisi gitgide artıyordu. New York'tan, Avrupa'daki başkentlerden adlar, adresler, doğup büyüdüğü güney kentinden bir iki silik ad. Kitap harfleriyle yazılıp zamanla silikleşmiş adlar; sarhoşken kargacık burgacık bir yazıyla yazılmış adlar. Betty Wills... öylesine bir sevgili, şimdi evli. Charlie Williams... Hürtgen Ormanı'nda yaralanmıştı, o zamandan bu yana ondan haber almamıştı. Koca Williams baba... yaşıyor mu, yoksa öldü mü? Don Walker... televizyonda bir görevi var, köşeyi dönüyor. Henry Green... savaştan sonra toparlanamadı, şimdi bir sanatoryumda diyorlar. Cozie Hall... öldüğünü duymuştu. Kahkahalar atan, deli dolu Cozie... Onun ölebileceğini düşünmek ne tuhaftı... deli kız. Ferris adres defterini kapattığında içine bir tehlike, iğretilik duygusu, neredeyse korku çöktü.

Tam o sırada birden irkildi. Pencereden dışarıya bakarken kaldırımdan eski karısı geçmişti. Elizabeth ağır ağır yürüyerek pencerenin hemen önünden geçti. Yüre-

ğinin göğsünden fırlarcasına çarpmasının da, o geçip gittikten sonra kalan gamsızlık ve huzur duygusunun da nedenini anlayamadı.

Ferris çabucak hesabı ödeyip sokağa fırladı. Elizabeth köşede durmuş, caddeyi geçmek için bekliyordu. Konuşmak amacıyla ona doğru seğirtti, ama daha yetişemeden ışıklar değişince kadın caddeden karşı kaldırıma geçti. Ferris onu izledi. Karşı kaldırımda ona kolayca yetişebilecekken her nedense ağırdan alıyordu. Elizabeth açık kumral saçlarını dümdüz taramıştı. Ferris onu izlerken, babasının bir zamanlar Elizabeth için "alımlı bir duruşu var" dediğini hatırladı. Kadın öbür köşeden saptı. Ferris de peşinden gitti. Oysa ona yetişme isteği geçmişti artık. Elizabeth'i görünce başlayan bedensel rahatsızlıklar, ellerinin terlemesi, yüreğinin çarpması, Ferris'in tuhafına gitti.

Ferris eski karısını görmeyeli sekiz yıl olmuştu. Onun çoktandır evli olduğunu biliyordu. Çocukları da vardı. Son yıllarda Elizabeth pek aklına gelmemişti. Oysa başta, boşanmalarından sonra, ayrılık onu adeta yıkmıştı. Sonra, zaman yatıştırıcı etki göstermiş, Ferris başka birisini sevmişti, sonra birisini daha. Şimdi Jeannine vardı. Eski karısına duyduğu sevgi geçmişte kalmıştı kuşkusuz. Öyleyse niye böyle etkileniyor, niye aklı karışıyordu? O güneşli, sonbahar günüyle yüreğindeki bulutların tuhaf bir tutarsızlık gösterdiğini biliyordu yalnızca. Ferris ansızın dönüp, uzun adımlarla, koşarcasına, otele doğru yürüdü.

Kendisine bir içki koydu; oysa saat daha on bir bile değildi. Yorgunluktan bitkin düşmüş gibi, elinde su kattığı viski bardağıyla, bir koltuğa gömüldü. Ertesi gün sabah uçağıyla Paris'e uçacağı için önünde bütün bir gün vardı. Yapmak zorunda olduğu şeyleri aklından geçirdi.

Valizlerini Air France'a götürecek, patronuyla öğle yemeği yiyecek, kendisine ayakkabı ve bir palto satın alacaktı. Bir şey daha yok muydu? Ferris içkisini bitirip telefon rehberini açtı.

Birden eski karısını aramak gelmişti içinden. Numara Bailey adına kayıtlıydı, kocasının adı. Kendi kendisiyle tartışmaya zaman bırakmadan çevirdi numarayı. Noel'de Elizabeth ile birbirlerine kartpostal göndermişlerdi. Sonra düğün davetiyesini alınca, Ferris ona bir çatal bıçak takımı yollamıştı. Aramaması için hiçbir neden yoktu. Yine de, kulağı hattın öbür ucundaki seste, beklerken, kuruntular duyarak kaygılandı.

Elizabeth açtı telefonu. Onun tanıdık sesini duyunca Ferris büsbütün şaşırdı; adını iki kez tekrarlamak zorunda kaldı. Ama Elizabeth onun kim olduğunu anlayınca sevindi. Ferris kentte yalnızca bir gün kalabileceğini açıkladı. Elizabeth akşama tiyatroya gideceklerini söyledi. Ama daha erken saatte yemeğe gelip gelemeyeceğini sordu. Ferris buna çok sevineceğini söyledi.

Yapacağı işlerin birinden öbürüne giderken, içindeki önemli bir şeyi unutmuş olma duygusu ona kaygı veriyordu hâlâ. Ferris öğleden sonra geç saatlerde banyo yapıp üstünü başını değiştirdi. İkide bir Jeannine geliyordu aklına. Ertesi gece onun yanında olacaktı. "Jeannine," diyecekti, "New York'ta eski karıma rastladım. Evinde yemek yedim. Kocası da oradaydı. Bunca yıldan sonra onu görmek biraz tuhaf geldi bana." Elizabeth, East Fifties'de oturuyordu. Ferris takside giderken kavşaklarda güneşin batışını görüyordu. Ama gideceği yere vardığında ortalığa sonbahar karanlığı çökmüştü. Apartmanın kapalı bir girişi ve kapıcısı vardı. Daire yedinci kattaydı.

"Buyrun Mr. Ferris."

Kendisini Elizabeth'e, hatta onun bir türlü gözünün önüne getiremediği kocasına hazırladığı için, Ferris karşısında çilli, kızıl saçlı bir çocuk görünce çok şaşırdı. Çocuklardan haberi vardı, ama nedense onları kabullenmemişti. Şaşkınlıkla bir adım geriledi.

"Biz burada oturuyoruz," dedi çocuk nazik bir sesle. "Siz Mr. Ferris değil misiniz? Benim adım Billy. İçeriye buyrun."

Antrenin ötesindeki salonda, Elizabeth'in kocası da Ferris'te bir şaşkınlık yarattı. Duygusal nedenlerle, onu da kabullenmemişti. Bailey kızıl saçlı, hantal görünüşlü ve ağırbaşlı bir adamdı. Ayağa kalktı ve elini uzattı.

"Ben Billy Bailey. Tanıştığımıza memnun oldum. Elizabeth bir iki dakikaya kadar gelecek. Giyiniyor."

Son sözcükler bir sürü çağrışım uyandırdı birbiri ardısıra. Geçmiş yıllara ilişkin anılar. Açık pembe tenli Elizabeth, banyonun önünde çıplak. Tuvalet masasının aynasının önünde yarı giyinik, kestane renkli güzelim saçlarını fırçalıyor. Tatlı, içli dışlı bir yakınlık. Tartışmasız sahiplendiği yumuşak tenli bir güzellik. Ferris bu davetsiz anıları zihninden kovarak kendisini Billy Bailey'nin yüzüne bakmaya zorladı.

"Billy, mutfakta masanın üzerinde duran içki tepsisini buraya getirir misin?"

Çocuk hemen söyleneni yapmaya gitti. Billy odadan çıkınca, Ferris konu açmak için: "Oğlunuzu çok sevdim," dedi.

"İyi çocuktur."

Billy, elindeki tepside bardaklar ve bir kokteyl karıştırıcısıyla geri dönünceye dek hiç konuşma olmadı. Sonra içkinin etkisiyle şuradan buradan konuşmaya başladılar. Rusya'dan, New York'tan, Manhattan ve Paris'teki konut sorunlarından söz ettiler.

"Mr. Ferris yarın uçakla okyanusu aşacak," dedi Bailey, koltuğun kenarına ilişip ses çıkarmadan uslu uslu oturan küçük çocuğa. "Onun bavulunda saklanan bir kaçak yolcu olmayı isterdin herhalde."

Billy alnından sarkan kâkülleri eliyle geri itti. "Uçağa binmek ve Mr. Ferris gibi bir gazeteci olmak istiyorum." Sonra birden gururlu bir sesle ekledi: "Büyüyünce bunları yapmak istiyorum."

"Doktor olmak istediğini sanıyordum," dedi Bailey.

"İstiyorum!" dedi Billy. "Her ikisini de istiyorum. Atom bombası fizikçisi olmayı da istiyorum."

Elizabeth kucağında bir bebekle içeriye girdi.

"John!" dedi. Bebeği babasının kucağına yerleştirdi. "Seni görmek ne güzel! Gelebildiğin için çok sevindim."

Küçük kız uslu uslu Bailey'nin dizlerinde oturuyordu. Üzerinde, boynu büzgülü, açık pembe krepdöşinden bir giysi vardı. Saçları aynı renkte bir ipek kurdeleyle arkadan bağlanmıştı. Teni güneşten yanmıştı. Gülerken kahverengi gözleri altın gibi ışıltılar saçıyordu. Parmağını babasının boynuz çerçeveli gözlüğüne uzatınca, babası bunu çıkardı ve eline alıp bakmasına izin verdi. "Nasılmış bakalım benim Candy'm?"

Elizabeth çok güzeldi; Ferris eskiye göre daha bile güzel buldu onu. Dümdüz, tertemiz saçları parlıyordu. Yüzü daha yumuşamıştı, ışıltılı ve huzur doluydu. Aile ortamının verdiği kutsal bir güzellikti bu.

"Hiç değişmemişsin," dedi Elizabeth. "Oysa çok zaman geçti."

"Sekiz yıl." Birbirlerine karşılıklı birtakım iltifatlarda bulunurlarken, Ferris utanarak elini seyrekleşen saçlarına götürdü.

Ansızın kendisini bir izleyici gibi hissetti... Bailey'lerin arasına karışan bir yabancı. Niye gelmişti buraya? Acı çekiyordu. Kendi yaşamı öylesine yapayalnız görünüyordu ki. Yılların yıkıntısı arasında hiçbir şeye dayanak olmayan entipüften bir sütun... Bu aile ortamında kalmaya daha fazla dayanamayacağını hissetti.

Saatine baktı. "Tiyatroya gidiyor musunuz?"

"Ne aksilik," dedi Elizabeth. "Ama bir ay önce yer ayırtmıştık. Yine de, John, yakında yine gelip bir süre kalırsın burada. Hep gurbetçi kalacak değilsin ya?"

"Gurbetçi," diye tekrarladı Ferris. "Bu sözcüğü pek sevmiyorum."

"Daha iyi bir sözcük var mı?" dedi Elizabeth.

Bir an düşündü. "Konuk daha iyi..."

Ferris yine saatine baktı. Elizabeth de yine özür diledi. "Keşke önceden bilseydik."

"Kentte yalnızca bir gün kalacaktım. Benimki beklenmedik bir ziyaretti. Geçen hafta babam öldü de."

"Ferris Baba öldü mü?"

"Evet, Johns Hopkins'te... Bir yıldır orada yatıyordu. Cenaze töreni Georgia'da yapıldı."

"Çok üzüldüm, John. Ferris Baba her zaman en sevdiğim insanlardan biriydi."

Küçük oğlan koltuğun arkasından çıkıp yaklaşarak annesinin yüzüne baktı. "Kim öldü?" diye sordu.

Ferris dalgındı; babasının ölümünü düşünüyordu. Tabutun içinde ipek örtülere sarılı uzanmış yatan beden gözünün önüne geldi yine. Cesedin teni tuhaf bir kırmızıya boyanmıştı; yakından tanıdığı elleri ağırlaşmış, bir gül buketinin üzerinde kavuşturulmuş duruyordu. Görüntü silindi. Ferris, Elizabeth'in dingin sesiyle bu anılardan sıyrıldı.

"Mr. Ferris'in babası, Billy. Çok iyi bir insandı. Sen tanımazsın."

"Ama niye Ferris Baba dedin?"

Bailey ile Elizabeth şaşkın şaşkın bakıştılar. Çocuğun sorusuna Bailey cevap verdi. "Çok zaman önce," dedi, "annenle Mr. Ferris evliydi. Sen doğmamıştın daha... çok zaman önce."

"Mr. Ferris mi?"

Küçük çocuk şaşırıp kalmıştı. Gözlerine inanamayarak Ferris'e baktı. Göz göze geldiklerinde nedense Ferris de inanamayarak baktı ona. Doğru muydu gerçekten bu yabancıya, Elizabeth'e, bir zamanlar seviştikleri gecelerde "benim küçük kumrum" dediği; birlikte yaşadıkları, belki yüzlerce günü ve geceyi paylaştıkları ve sonunda, ansızın gelen yalnızlığın perişanlığı içinde, evlilik bağının parça parça (kıskançlık, alkol, para kavgaları yüzünden) kopmasına katlandığı?

Bailey çocuklara döndü. "Birisinin yemek saati geldi. Hadi bakalım."

"Ama babacığım! Annemle Mr. Ferris... ben..."

Billy'nin şaşkın, düşmanca pırıltılı, derin bakışları Ferris'e başka bir çocuğun bakışlarını hatırlattı. Jeannine'in küçük oğlunu. Karanlık suratlı, boğumlu bacaklı, Ferris'in başından savdığı ve genellikle unuttuğu yedi yaşındaki oğlanı.

"Hadi marş marş!" Bailey oğlanı hafifçe mutfak yönünde döndürdü. "Şimdi iyi geceler de bakalım oğlum."

"İyi geceler Mr. Ferris." Billy somurtarak ekledi: "Pasta yemeden yatmaya gitmeyecektim hani?"

"Sonra gelip pastanı yersin," dedi Elizabeth. "Şimdi git babanla yemeğini ye."

Ferris ile Elizabeth başbaşa kaldılar. İlk anlardaki sessizlikte durumun zorluğu seziliyordu. Ferris bir bardak daha içki içmek için izin istedi. Elizabeth de kokteyl karıştırıcısını onun yanındaki sehpanın üzerine koydu. Ferris'in gözü büyük piyanoya ve üzerinde duran notalara ilişti.

"Eskisi kadar güzel çalıyor musun hâlâ?"

"Çalmak hâlâ hoşuma gidiyor."

"N'olur çal, Elizabeth."

Elizabeth hemen kalktı. Piyano çalması istendiği zaman buna hazır olması onun en sevimli özelliklerinden biriydi hep. Hiçbir zaman nazlanmaz, özürler bulmazdı. O anda piyanoya doğru yürürken, rahatlamanın yarattığı bir isteklilik de vardı içinde.

Bach'ın bir prelüd ve füg üyle başladı. Prelüd, bir prizmaya değen sabah güneşi kadar oynak ve renkliydi. Füg ün ilk sesi arı ve yalnız bir seslenişti, ardından ikinci bir sesle içiçe geçerek, ince ince işlenmiş bir doku içinde tekrarlandı. Durağan ve huzurlu bir ses cümbüşü acelesiz bir görkemle akıyordu. Ana ezgi iki başka sesle örülmüş, sayısız işlemelerle süslenmişti. Bir an öne çıkıyor, sonra geride kalıyordu. Tüm'e baş eğmeye korkmayan tek'in yüceliği vardı bunda. Bitişe doğru seslerin buluşmasıyla ana motif son kez zengin bir yoğunluğa ulaştı ve sonra akor dizilerinden oluşan bir seslenişle füg sona erdi. Ferris başını koltuğun arkasına dayayıp gözlerini yumdu. Parçayı izleyen sessizlikte koridorun ötesindeki odadan bir ses yükseldi.

"Babacığım, annemle Mr. Ferris nasıl olur da..." Bir kapı kapandı.

Başka bir parça başladı. Neydi bu müzik? Bir yere koyamadığı, bildik, yüreğinde uzun süre sinmiş kalmış duru

bir ezgi. Ona başka bir zamanı, başka bir yeri anlatıyordu şimdi. Elizabeth'in hep çaldığı bir parçaydı bu. Tatlı ezgi bir anılar bozkırını çağrıştırdı. Ferris geçmiş özlemlerin, iç çalışmalarının, kararsız arzuların keşmekeşinde bocaladı. Tuhaftı, bu patırtılı kargaşayı hızlandıran müzik aslında öylesine huzur verici ve duruydu ki. Cıvıldayan ezgi, hizmetçinin kapıda görünmesiyle kesildi.

"Mrs. Bailey, sofra hazır."

Ferris masada evsahibiyle evsahibesi arasındaki yerini aldığı zaman bile, bitmemiş müzik neşesini kaçırıyordu hâlâ. Biraz sarhoştu.

"L'improvisation de la vie humaine," dedi. "İnsan yaşamının 'doğaçlamasını', hiçbir şey bitmemiş bir ezgi kadar iyi anlatamaz. Ya da eski bir adres defteri kadar."

"Adres defteri mi?" diye sordu Bailey. Sonra kibarca sustu.

"Sen hiç büyümeyen bir çocuksun, Johnny," dedi Elizabeth geçmişteki sevecen sesini anımsatan bir sesle.

Sofrada güneye özgü yemekler vardı, hepsi de en sevdiği yemeklerdi. Tavuk kızartması, mısır pudingi ve fırında pişirilmiş, soslu tatlı patates yediler. Yemek sırasında, sessizlikler fazla uzadığında, Elizabeth sohbet konuları buluyordu. Sonra Jeannine'den konu açıldı.

"Jeannine'le geçen sonbaharda tanıştık. Aşağı yukarı bu aylarda. İtalya'da. Şarkıcı olduğu için, bir sözleşme dolayısıyla Roma'ya gelmişti. Yakında evleneceğiz."

Söyledikleri görünüşte öylesine gerçek ve kaçınılmazdı ki, Ferris ilk anda yalan söylediğini düşünmedi bile. Jeannine ile bu yıl evlilikten hiç söz etmemişlerdi. Aslına bakılırsa, Jeannine evliydi zaten... beş yıldır ayrı yaşadığı, Paris'te döviz karaborsacılığı yapan bir beyaz Rus'la. Ama doğruyu söylemek için artık çok geç kalmıştı. "Bunu duyduğuma sevindim. Tebrikler Johnny," diyordu Elizabeth.

Ucundan kenarından doğruyu söyleyerek yalanını düzeltmeye çalıştı. "Roma'da sonbahar çok güzel geçer," dedikten sonra ekledi: "Jeannine'in altı yaşında bir oğlu var. Üç dil konuşan yaramaz bir oğlan. Bazen birlikte Tuileries'ye gidiyoruz."

Bir yalan daha. Çocuğu oraya bir kez götürmüştü. Bu solgun benizli, yabancı çocuk, sıska bacaklarını ortaya çıkaran bir şort giymiş, beton havuzda gemisini yüzdürmüş, midilliye binmişti. Kukla gösterisine gitmek istemişti. Oysa buna zaman yoktu, çünkü Ferris'in Scribe Hotel'de birisiyle randevusu vardı. Guignol'e başka bir gün gideceklerine söz vermişti ona. Valentin'i Tuileries'ye yalnızca bir kez götürmüştü.

Bir kımıldanma oldu. Hizmetçi, üzerine pembe mumlar iliştirilmiş bir kremalı pasta getirdi. Çocuklar, üzerlerinde pijamalarıyla odaya daldılar. Ferris hâlâ anlamıyordu.

"Nice yıllara, John," dedi Elizabeth. "Mumları üfle."

Ferris o günün kendi doğum günü olduğunu anımsadı. Mumları söndürmek onu epeyce uğraştırdı ve ortalığa bir yanık mum kokusu doldu. Ferris otuz sekiz yaşındaydı. Şakakları kızardı; damarlarının attığı görünüyordu.

"Tiyatroya gitme zamanınız geldi."

Ferris bu doğum günü yemeği için Elizabeth'e teşekkür edip herkesle vedalaştı. Kapıda bütün aile uğurladı onu.

Koyu renkli, geometrik gökdelenlerin üzerinde incecik bir yarımay yükselmişti. Sokakta hava soğuktu, rüzgâr çıkmıştı. Ferris Üçüncü Cadde'ye doğru hızlı hızlı yürüyüp bir taksiye el etti. Geceye bürünmüş kente, buradan ayrılacağını ve belki de bir daha hiç gelmeyeceğini

bilerek iyice baktı. Yalnızdı. Uçuş saatinin bir an önce gelmesini ve yolculuğun başlamasını istiyordu.

Ertesi gün uçakta, güneşten yaldızlanan, yüksekten bakınca her şeyin oyuncaklar gibi yerli yerinde durduğu kente bakıyordu. Sonra Amerika geride kaldı, yalnızca Atlas Okyanusu ile uzaktan Avrupa kıyıları görünüyordu. Bulutların altında okyanus bembeyaz ve durgundu. Ferris günün büyük bir bölümünü uyuklayarak geçirdi. Akşama doğru Elizabeth'i ve önceki gece yaptığı ziyareti aklından geçirdi. Özlemle, biraz imrenerek ve açıklanamayan bir pişmanlıkla, aile bireylerinin arasındaki Elizabeth'i düşündü. Kendisini öylesine duygulandıran müziği, yarıda kalan ezgiyi anımsamaya çalıştı. Parçanın yalnızca kadansı ve birkaç kopuk ses kalmıştı aklında; ezgiyi bir türlü yakalayamıyordu. Elizabeth'in çaldığı fügün ilk sesi aklına geldi onun yerine alay edercesine ters bir sırayla ve minör tonda, geliverdi aklına. Okyanusun üzerinde uçarken içine çöken gelip geçicilik ve yalnızlık duygusunu kendine dert etmiyordu artık; babasının ölümüne soğukkanlılıkla bakıyordu. Uçak yemek saatinde Fransa kıyılarına vardı.

Ferris gece yarısı bir taksinin içinde Paris'ten geçiyordu. Bulutlu bir geceydi. Place de la Concorde'un ışıkları sisten bir haleyle çevrelenmişti. Islak kaldırımlarda bistro'ların ışıkları yansıyordu. Her zamanki gibi, okyanusu aşınca birden kıta değiştirmişti. Sabah New York, hemen o gece Paris. Ferris'in gözünün önüne karman çorman yaşamı geldi: Türlü türlü kentler bir sürü geçici sevgili, zaman, yılların sinsice akıp gidişi, hep zaman.

"Vite! Vite!" diye bağırdı dehşetle. "Depechezvous."*

* "Çabuk! Çabuk! Hızlanın!"

Kapıyı Valentin açtı. Çocuğun üzerinde pijamaları ve artık kendisine küçük gelen bir hırka vardı. Gölgeli, külrengi gözleri, Ferris içeriye girerken bir an parladı.

"J'attends Maman."*

Jeannine bir gece kulübünde şarkı söylüyordu. Gelmesine daha bir saat vardı. Valentin eline boya kalemlerini aldı ve yere yaydığı kâğıtların başına çömelip resim yapmayı sürdürdü. Ferris resme baktı. Bir çizgi roman karesinde banjo çalan bir adamın yanındaki balonun içinde notalar ve dalgalı çizgiler görülüyordu.

"Seninle Tuileries'ye gidelim yine."

Çocuk başını kaldırıp baktı. Ferris onu tutup kendisine doğru çekti. Ezgiyi, Elizabeth'in yarıda bıraktığı müziği ansızın anımsayıverdi. Hiç beklemediği bir anda, belleği hafiflemişti, bu kez yalnızca bir tanıyış, beklenmedik bir sevinç getirerek.

"Monsieur Jean," dedi çocuk, "onu gördünüz mü?"

Ferris şaşkınlık içinde yalnızca başka bir çocuğu düşündü... çilli yüzlü, ailesinin gözbebeği olan çocuğu. "Kimi, Valentin?"

"Georgia'da ölen babanızı." Ekledi: "Nasıldı?"

Ferris çabuk çabuk konuştu: "Seninle sık sık Tuileries'ye gideriz. Midilliye binersin, Guignol'ü izleriz. Kukla gösterisini görürüz, hiçbir zaman acelemiz olmayacak artık."

"Monsieur Jean," dedi Valentin, "Guignol kapandı."

Yeniden bir dehşet duygusu, boşa geçen yılları ve ölümü duyumsama. Valentin hevesle ve güvenle kucağına sokulmuş duruyordu hâlâ. Ferris'in yanağı onun yumuşacık yanağına değdi, incecik kirpiklerinin sürünüşünü

* "Annemi bekliyorum."

hissetti. İçindeki umutsuzlukla sımsıkı sarıldı çocuğa. Sanki gösterdiği sevgi kadar değişken bir duygu zamanın akışını yönlendirebilirmişçesine...

Bir Aile Sorunu

Perşembe günü Martin Meadows ilk otobüse yetişip eve gitmek üzere bürodan erken çıktı. Akşamın erguvani parıltısının çamurlu sokaklarda solduğu bir saatti, ama otobüs kent merkezindeki terminalden kalktığında kent ışıklı gece görüntüsüne bürünmüştü. Perşembe günleri hizmetçi öğleden sonra izinli oluyordu. Martin de elinden geldiğince çabuk eve ulaşmak istiyordu, çünkü karısı geçen yıldan beri... iyi değildi. Bu perşembe Martin çok yorgundu. Hep aynı otobüsle işten eve dönenlerden birinin gevezelik etmek için kendisini seçmemesini dileyerek, otobüs George Washington Köprüsü'nü geçinceye dek tüm dikkatini elindeki gazeteye yöneltti. Bir kez 9-W Karayolu'na çıktı mıydı, Martin yolculuğu yarıladığı duygusuna kapılırdı hep; derin bir soluk alırdı, otobüsteki dumanlı havanın içeriye üfleyen rüzgârla yer yer bölündüğü soğuk havalarda bile içine kır havasını çektiğine inanırdı. Eskiden tam bu noktada bir rahatlama duyar ve evini düşünmek hoşuna giderdi. Oysa bu yıl boyunca eve yaklaşmak onda yalnızca bir gerilim yaratıyordu, yolculuğun sonunu iple çekmiyordu. Martin yüzünü pencereye yaklaştırmış, kıraç tarlalara, geçtikleri bucakların ıssız ışık-

larına bakıyordu. Karanlık toprağın üzerinde solgun bir ay yükselmişti. Toprak yer yer, erimesi gecikmiş, gözeneklenmiş karla kaplıydı. Kent dışı Martin'e uçsuz bucaksız ve bomboş göründü bu akşam. İnmek için düğmeye basma zamanı gelmeden birkaç dakika önce şapkasını raftan alıp katlanmış gazetesini paltosunun cebine koydu.

Oturdukları villa otobüs durağından bir blok uzakta, ırmağın tam kıyısında değil de, yakınındaydı. Salonun penceresinden sokak ve karşıdaki avlunun ötesinde Hudson Irmağı görülebiliyordu. Dar bir arsa üzerinde yükselen, modern, adeta aşırı derecede beyaz ve yeni bir villaydı. Yazın çimenler yumuşak ve parlak olurdu. Martin özene bezene bahçenin kenarlarına çiçekler, bir de sarmaşık gülü dikip büyütmüştü. Oysa soğuk ve verimsiz geçen aylarda avlu rüzgârlı, villa çıplak görünüşlü olurdu. O akşam küçücük evin bütün odalarında ışıklar yanıyordu. Martin evin önündeki patikadan hızlı hızlı yürüdü. Basamakların önünde duran oyuncak vagonu bir kenara itmek üzere durakladı.

Çocuklar oturma odasında oyuna dalmışlardı. Ön kapının açıldığını baştan fark etmediler. Martin durup güvence altındaki sevimli çocuklarına baktı. Yazı masasının alt çekmecesini açıp Noel süslerini çıkarmışlardı. Andy, Noel ağacına takılacak ampulleri elektriğe bağlama işinin üstesinden gelmişti. Halının üzerinde kırmızılı, yeşilli bir sürü ampul zamansız bir şenlik içinde ışıltılar saçıyordu. Andy tam o sırada bu pırıl pırıl ampul dizisini Marianne'in salıncaklı atının üzerinden geçirmeye çalışıyordu. Marianne ise yerde oturmuş, meleklerden birinin kanatlarını yoluyordu. Çocuklar babalarını bağıra çağıra karşıladılar. Martin tombul küçük kızı hoplatıp omzuna oturttu. Andy kendini babasının bacaklarına attı.

"Babacığım! Babacığım!"

Martin küçük kızı özenle yere indirip Andy'yi kollarından tutarak havaya kaldırdı ve birkaç kez boşlukta salladı. Sonra ampul kablosunu yerden aldı.

"Bunların burada ne işi var? Yardım edin de yine çekmeceye kaldıralım. Elektrikle oynamak yok. Size söylemiştim bunu. Şaka etmiyorum, Andy."

Altı yaşındaki oğlan başını sallayarak çekmeceyi kapattı. Martin onun yumuşacık sarı saçlarını okşadı, elini hafifçe çocuğun cılız boynunda gezdirdi.

"Yemeğini yedin mi, saloz?"

"Ağzım yandı. Tosttan ağzım yandı."

Küçük kız halının üzerinde yürürken ayağı takılıp düştü. İlk şaşkınlıktan sonra ağlamaya başladı. Martin onu yerden kaldırıp kucağında mutfağa taşıdı.

"Bak, babacığım," dedi Andy. "Tost..."

Emily çocuklara seramik kaplı örtüsüz masanın üzerinde sofra kurmuştu. İçinde ekmek ve yumurta kalıntıları bulunan iki tabakla gümüş süt sürahileri vardı masada. Bir tabakta da ısırılmış ve bırakılmış bir dilim tarçınlı tost duruyordu. Martin ısırılmış dilimi kokladı ve tadına baktı. Sonra tostu çöp kutusuna attı. "Bu da nesi?"

Emily tarçınla kırmızıbiber kavanozlarını karıştırmıştı.

"Ağzım yandı," dedi Andy. "Su içtim, bahçeye koşup ağzımı açtım. Marianne hep yemedi bundan."

"Hiç yemedi," diye düzeltti Martin. Mutfağın duvarlarına bakarak çaresiz duruyordu. "Olan olmuş," dedi sonunda. "Anneniz nerede şimdi?"

"Yukarıda, yatak odasında."

Martin çocukları mutfakta bırakıp karısının yanına çıktı. Öfkesini bastırmak için kapının önünde bir an du-

rup bekledi. Kapıyı vurmadı, içeriye girince de kapıyı arkasından kapattı.

Emily güzel döşenmiş odada, pencerenin önünde duran salıncaklı koltukta oturuyordu. Elindeki bardaktan bir şey içiyordu. Martin içeriye girince, bardağı çabucak yere, koltuğun arkasına koydu. Davranışlarında, yapmacıklı bir neşe gösterisiyle gizlemeye çalıştığı bir şaşkınlık ve suçluluk duygusu vardı.

"Marty! Sen mi geldin? Saatin farkında değildim. Aşağıya inmek üzereydim..." Sallanarak kocasına doğru yürüdü, onu öperken soluğu şeri kokuyordu. Martin hiç oralı olmadan durunca, geriye bir adım atarak sinirli sinirli güldü.

"Neyin var senin?" Kazık gibi duruyorsun. Bir şeye mi canın sıkıldı?"

"Benim mi?" Martin koltuğun üzerinden eğilip yerde duran bardağı aldı. "Ne kadar usandığımı... hepimiz için ne kadar kötü bir şey olduğunu... bir anlayabilsen."

Emily, Martin'in artık çok iyi tanıdığı, yapay, hoppa bir sesle konuşuyordu. Böyle zamanlarda sık sık hafif bir İngiliz şivesiyle konuşuyordu... Belki de beğendiği bir oyuncuya öykünerek. "Ne demek istediğini anlamıyorum. Yoksa bir yudum şeri içtiğim bardağı mı söylemek istiyorsun? Bir parmak şeri içtim... belki de iki. Ama bunda ne kötülük var, söyler misin? Benim bir şeyim yok. Çok iyiyim."

"Belli oluyor."

Emily kendini kollayarak ağır ağır banyoya doğru yürüdü. Musluğu açıp iki avucuyla yüzüne soğuk su çarptıktan sonra banyo havlusunun ucuyla yüzünü kuruladı. Zarif, genç ve tertemiz bir yüzü vardı.

"Yemeği hazırlamak için aşağıya inmek üzereydim." Sendeledi ve kapının kenarına tutunarak dengesini buldu.

"Ben yemeği hazırlarım. Sen burada kal. Sana da getiririm."

"Kesinlikle olmaz. Böyle bir şey nerede duyulmuş?"

"Lütfen," dedi Martin.

"Karışma bana. Ben iyiyim. Aşağıya inmek üzereydim..."

"Ne diyorsam onu yap."

"Sen kendi işine bak."

Emily kapıya doğru yalpaladı, ama Martin onu kolundan yakaladı. "Çocukların seni bu durumda görmelerini istemiyorum. Aklını başına topla."

"Durum ha!" Emily kolunu çekti. Sesi öfkeyle yükseldi: "Sırf öğleden sonraları bir iki yudum şeri içiyorum diye beni ayyaş yerine koyuyorsun. Durum ha! Oysa ağzıma viski koymuyorum. Bunu biliyorsun. Meyhanelerde kafa çektiğim de yok. Bunu da söyleyemezsin. Akşam yemeklerinden önce bir kokteyl bile içmiyorum. Kırk yılda bir, bir kadeh şeri içiyorum. Bunda utanacak ne var, sana sorarım? Durum ha!"

Martin karısını yatıştıracak sözler bulmaya çalışıyordu. "Burada başbaşa gürültüsüz patırtısız bir yemek yeriz seninle. Hadi canım." Emily yatağın kenarına oturdu. Martin çabucak kapıyı açıp çıktı. "Bir çırpıda dönerim."

Aşağıda yemeği hazırlarken, bu sorunun nasıl olup da kendi ailesinin başına geldiği gibi alışılmış bir soruyla bocaladı. Adam gibi içmeyi kendisi de severdi. Alabama'da otururlarken konuklarıyla birlikte içki ya da kokteyl içerlerdi. Yıllarca, akşam yemeğinden önce bir ya da iki... belki de üç kadeh, ayrıca yatmadan önce de büyük bir bardak içki içerlerdi. Hafta sonundan bir akşam önce bir iki tek atarlar, bazen biraz kafayı bile bulurlardı. Oysa alko-

le hiçbir zaman bir sorun değil, yalnızca ailenin kalabalıklaşmasıyla pek para ayıramadıkları gereksiz bir harcama gözüyle bakmıştı. Ancak çalıştığı şirketin onu New York bürosunda görevlendirmesinden sonra, Martin karısının çok fazla içki içtiğinin farkına varmıştı. Gündüzleri de içtiğini seziyordu.

Sorunu tanımladıktan sonra, nedenini bulmaya çalıştı. Alabama'dan sonra New York nedense Emily'yi tedirgin etmişti. Ufak güney kasabasının durağan rahatlığına, aile, kuzenler ve çocukluk arkadaşları ortamına alışık Emily, kuzeyin daha katı, insanı yalnızlığa iten törelerine uyum gösterememişti. Annelik ve evişleri onu bunaltmıştı. Paris City'ye duyduğu özlemle, bu banliyö kasabasında hiç dost edinememişti. Dergi ve cinayet romanları okuyordu yalnızca. Alkolün yarattığı dünya olmasa, yaşantısı eksikti. Karısının iradesizliğinin göstergeleri, Martin'in onunla ilgili eski düşüncelerini sinsice yıkıyordu. Emily bazen açıklanması güç bir kötü kişiliğe bürünüyordu. Böyle zamanlarda alkol ona hiç yakışmayan bir öfkeyi fitilliyordu. Martin onun kişiliğinde, doğal yalınlığına ters düşen gizli bir kabalıkla karşılaşmıştı. İçki konusunda yalan söylüyor, Martin'in hiç kuşkulanmadığı aldatmacalara başvuruyordu.

Sonra bir kaza oldu. Bir yıl kadar önce bir akşam işten eve döndüğünde, çocukların odasından gelen çığlıklar karşılamıştı onu. Emily'yi kucağında yeni banyo yapmış, ıslak ve çırılçıplak bebekle bulmuştu. Bebek yere düşmüştü. İncecik, incecik kafatası masanın kenarına çarpmış, yaradan sızan kan ipeksi saçlarına bulaşmıştı. Emily sarhoştu ve hıçkırıyordu. Martin o anda her şeyden değerli, yaralı bebeği beşiğine yatırırken, içini bir gelecek korkusu sarmıştı.

Ertesi gün Marianne'in bir şeyi kalmadı. Emily içkiye bir daha elini sürmeyeceğine yemin etti ve birkaç hafta ayık, soğuk ve keyifsiz dolaştı. Sonra yavaş yavaş yine başladı. Bu kez viski ya da cin değil, bardak bardak bira, şeri ya da başka yabancı içkiler içiyordu. Martin bir keresinde bir şapka dolusu creme-de-menthe şişesi bulmuştu. Sonra evi çekip çevirecek güvenilir bir hizmetçi tuttu. Virgie de Alabamalı'ydı. New York'taki hizmetçi ücretlerini Emily'ye söylemeye Martin'in bir türlü dili varmadı. Artık Emily içki alışkanlığını tümüyle kaçamak sürdürüyor, kocası eve gelinceye dek ne içecekse içiyordu. İçkinin etkileri, hareketlerindeki bir yavaşlama ya da gözlerinin kapanır gibi olması dışında, çoğunlukla pek belli olmuyordu. Kırmızıbiberli tost gibi sorumsuzca davranışları seyrekti. Virgie evdeyken, Martin'in içi rahat ediyordu. Yine de, kaygılar hep pusuda bekliyor, günleri adını koyamadığı bir felaket korkusuyla geçiyordu.

"Marianne!" diye seslendi Martin. O kazayı anımsamak bile, giderilmesi gereken bir korku yaratıyordu içinde. Yaralı olmasa da babası için her şeyden değerli olan kız, ağabeyiyle birlikte mutfağa geldi. Martin yemek hazırlama işini sürdürdü. Bir hazır çorba kutusu açtı; tavaya iki dilim pirzola koydu. Sonra masanın başına geçti ve Marianne'i dizlerine oturtup hoplatmaya başladı. Andy parmağıyla hafta boyunca sallanan dişiyle oynayarak onlara bakıyordu.

"Andy, koca adam!" dedi Martin. "O kötü diş hâlâ senin ağzında mı? Gel de bir bakayım."

"Dişi çekmek için ipim var." Çocuk cebinden dolaşmış bir iplik çıkardı. Virgie bunun bir ucunu dişime, öbür ucunu da kapının koluna bağlamamı, sonra da kapıyı küt diye kapatmamı söyledi."

Martin cebinden temiz bir mendil çıkarıp bununla sallanan dişi özenle yokladı. "Bu diş bu gece benim oğlumun ağzından çıkacak. Çıkmazsa korkarım ailede bir diş ağacımız olacak."

"Ne olacak?"

"Diş ağacı," dedi Martin. "Isırdığın bir lokmayla birlikte dişi yutarsan, diş senin midende köklenir, sonra yaprak yerine küçücük sivri dişlerle dolu bir diş ağacı çıkıverir midende."

"O babacığım," dedi Andy. Ama dişini ufacık, kirli başparmağıyla işaret parmağı arasında sıkı sıkı tutuyordu. "Hiç öyle ağaç olmaz. Ben hep görmedim."

"Hiç görmedim."

Martin birdenbire irkildi. Emily merdivenlerden aşağıya iniyordu. Korku içinde oğluna sarılarak, karısının beceriksizce attığı adımları dinledi. Emily içeriye girince, hareketlerinden ve asık suratından onun yine şeri içtiğini anladı. Emily çekmeceleri çekip kapatarak sofrayı kurmaya başladı.

"Durum ha!" dedi pürüzlü bir sesle. "Böyle konuşamazsın benimle. Unutacağımı sanma. Bana söylediğin pis yalanlardan hiçbirini unutmadım. Unutacağımı aklına bile getirme."

"Emily!" diye yalvardı Martin. "Çocuklar..."

"Çocuklar... evet!.. Senin ne dümenler çevirdiğini anlamıyorum sanma. Burada oturmuş kendi çocuklarımı bana karşı kışkırtıyorsun. Görmüyorum ve anlamıyorum sanma."

"Emily! Sana yalvarırım... lütfen yukarıya çık."

"Çocuklarımı... öz çocuklarımı... bana karşı kışkırtasın diye mi?" Yanaklarından iri iki damla gözyaşı yuvarlandı. "Oğlumu, Andy'mi öz annesine karşı kışkırtıyorsun."

Emily, sarhoş düşüncesizliğiyle, ürkmüş çocuğun önünde yere diz çöktü. Ellerini çocuğun omuzlarına koymuş, ona tutunarak dengesini bulmaya çalışıyordu. "Beni dinle, Andy. Babanın söylediği yalanlara kulak asmazsın, değil mi? Onun söylediklerine inanmazsın, değil mi? Dinle beni, Andy. Ben aşağıya inmeden önce baban sana neler söylüyordu?" Çocuk kararsızlık içinde babasına bakıyordu. "Söyle bana. Annen bilmek istiyor."

"Diş ağacını anlatıyordu."

"Neyi?"

Çocuk yine aynı şeyi söyledi. Emily inanmadan, dehşet içinde bu sözleri yineledi. "Diş ağacı!" Yalpaladı ve yine çocuğun omuzlarına tutundu. "Neden söz ettiğini anlamıyorum. Ama dinle beni, Andy. Annenin bir şeyi yok, değil mi?" Gözyaşları yanaklarından yuvarlanıyordu. Andy korktuğu için geri çekilmeye başladı. Emily masanın kenarına tutunarak ayağa kalktı.

"Görüyorsun ya! Oğlumu bana karşı kışkırtmışsın."

Marianne ağlamaya başladı. Martin ona sarıldı.

"Tamam işte. Sen kendi çocuğunu alabilirsin. Başından beri hep ikisini ayrı tuttun. Buna aldırmıyorum, ama hiç olmazsa oğlumu bana bırak."

Andy yaklaşıp babasının bacağını tuttu. "Babacığım," diye haykırmaya başladı.

Martin çocukları merdivene kadar götürdü. "Andy, sen Marianne'le yukarıya çık. Ben birazdan yanınıza geleceğim."

"Ya annem?" diye fısıltıyla sordu çocuk.

"Anneniz iyileşecek. Merak etmeyin."

Emily mutfaktaki masaya kapanmış, yüzünü koluna gömmüş hıçkırıyordu. Martin bir tabak çorba koydu onun önüne. Karısının tiz hıçkırıkları Martin'i sindirdi.

Nedeni ne olursa olsun, onu böyle derin bir acı içinde görmek, Martin'in duyarlı bir yanına dokunmuştu. İçinden gelmese de, uzanıp karısının siyah saçlarına dokundu. "Başını kaldır da çorbanı iç." Emily başını kaldırıp, durulmuş ve yalvaran bakışlarla baktı ona. Andy'nin ondan uzak durması ve Martin'in elinin dokunuşu duygularını değiştirmişti.

"Ma... Martin," diye hıçkırdı. "Çok utanıyorum."

"Çorbanı iç."

Onun sözünü dinleyip, kesik kesik soluk alarak çorbasını yudumladı. İki tabak çorba içtikten sonra kocasıyla odaya çıkmaya razı oldu. Şimdi uysal ve daha dengeliydi. Martin onun geceliğini yatağa koydu ve tam odadan çıkmak üzereyken Emily yeni bir acı nöbetine, alkolün yarattığı coşku seline kapıldı.

"Benden kaçtı. Andy'm bana baktı ve benden kaçtı."

Artık sabrı tükendiği ve yorgun olduğu için, Martin'in sesi sert çıktı; yine de sözlerini tartarak konuştu. "Andy'nin daha küçücük bir çocuk olduğunu unutuyorsun. Böyle olaylara bir anlam veremez."

"Ben olay mı çıkardım? Ah, Martin. Ben çocukların önünde olay mı çıkardım?"

Karısının yüzündeki dehşet Martin'in hem içine dokundu, hem de ister istemez hoşuna gitti. "Unut bunları. Geceliğini giy ve uyu."

"Oğlum benden kaçtı. Andy annesine baktı ve kaçtı. Çocuklar..."

Emily alkolün yarattığı coşku gelgitine kapılmıştı. "Tanrı aşkına yat ve uyu. Çocuklar yarına kadar bunu unuturlar," diyerek odadan çıktı Martin.

Aslında söylediğinin doğruluğuna kendisi de tam inanamıyordu. Böyle bir olay bellekten kolayca silinir miy-

di? Yoksa bilinçaltında yerleşip sonraki yıllarda bir yara gibi için için işler miydi? Martin bilmiyordu ve ikinci olasılık onu kahrediyordu. Emily'yi düşündü; onun ertesi sabah duyacağı utancı gözünün önüne getirdi: Bölük pörçük anılar, utancın silik karanlığında yer yer beliren görüntüler. Emily New York'taki büroyu iki kez arayacaktı. Belki de üç dört kez. Martin bürodakilerin kuşkulanıp kuşkulanmadıklarını merak ederek kendi duyacağı sıkıntıyı da düşündü. Sekreterinin bu sorunu çoktan sezdiğini ve kendisine acıdığını sanıyordu. Bir an yazgısına karşı isyan duydu; karısından nefret etti.

Çocukların odasına girince kapıyı kapatıp o akşam ilk kez bir güvence duydu. Marianne kendini yere attı, kalktı ve "Babacığım, bana bak," diyerek yine kendini yere atıp kalktı. Andy, parmağıyla dişini tutarak, iskemlede oturuyordu. Martin banyo musluğunu açtı, lavaboda ellerini yıkadı, sonra oğlanı banyoya çağırdı.

"Şu dişe bir daha bakalım." Martin klozete oturup Andy'yi dizlerinin arasına almıştı. Çocuk ağzını açtı, Martin dişi yakaladı. Biraz salladı, çabucak çevirdi ve bembeyaz süt dişi çıkıverdi. Andy'nin yüzünde ilk anda dehşet, şaşkınlık ve sevinç karışımı bir ifade belirdi. Ağzına bir yudum su alıp lavaboya tükürdü. "Baba, bak! Bu kan. Marianne!"

Martin çocuklarını yıkamaya bayılırdı. Onların suyun içindeki korunmasız, çırılçıplak bedenlerini anlatılmaz ölçüde severdi. Emily çocuklar arasında ayrım yaptığını söylemekle haksızlık etmişti. Martin oğlunun ufacık bedenini sabunlarken duyduğu sevginin daha fazlasının olamayacağını hissetti. Yine de, iki çocuğa duyduğu duygularda bir nitelik farkı vardı. Kızına daha ağırbaşlı, biraz içli bir sevgi, acıya benzer bir sevecenlik duyuyordu. Oğlu-

nu, her gün aklına ne eserse ona göre takma adlarla çağırıyordu; oysa kızına hep Marianne diyordu ve onunla konuşurken sesi okşar gibi çıkıyordu. Martin kızın şişko göbeğini ve minik cinsel organını kuruladı. Çocukların yıkanmış tertemiz yüzleri, ikisininki de, çiçekler gibi ışıltı dolu ve sevimliydi.

"Dişimi yastığın altına koyuyorum. Sabaha yirmi beş sent bulacağım orada."

"Niye?"

"Bunu biliyorsun, babacığım. Johnny dişini koyduğu yerde yirmi beş sent bulmuş."

"Parayı oraya kim koyuyor?" diye sordu Martin. "Ben periler geceyarısı koyuyor sanırdım. Ama benim çocukluğumda on sentti bu."

"Yuvada böyle söylüyorlar."

"Kim koyuyor parayı?"

"Anneler babalar," dedi Andy. "Yani sen!"

Martin, Marianne'in üstüne yorganı sıkı sıkı örtüyordu. Kız çoktan uyumuştu. Martin soluğunu tutarak eğilip kızın alnını öptü; uyurken başının yanında, avcu yukarıya dönük duran ufacık elini de öptü.

"İyi uykular, Andy."

Uykulu bir mırıltıyla yanıt aldı. Martin bir dakika bekleyip cebindeki bozuk paraları çıkardı ve yastığın altına yirmi beş sent sıkıştırdı. Odadaki gece lambasını yanık bıraktı.

Mutfakta kendisine geç bir akşam yemeği hazırlamak için uğraşırken, çocukların annelerinden ya da herhalde hiçbir şey anlayamadıkları olaydan bir kez olsun söz etmediklerini düşündü. Diş, banyo, yastığın altındaki para gibi anlık olaylara dalıyorlar ve çocuklar için su gibi akıp giden zamanın içinde bu önemsiz olaylar tıpkı hız-

la akan sığ bir akarsuya kapılmış yapraklar gibi geçip gidiyor, yetişkinlerin bilmeceleri ise karaya vurup orada unutuluyordu. Martin bunun için Tanrı'ya şükretti.

Öte yandan, içindeki bastırılmış ve pusuda bekleyen öfke yine kabardı. Gençliği bir sarhoşun elinde pisi pisine harcanıyordu, erkekliği kurnazca bir ihanete uğratılıyordu. Ya çocuklar... bir iki yıl sonra, anlayamamalarının sağladığı bağışıklık sona erince ne olacaktı? Dirseklerini masaya dayayıp ne yediğini fark etmeden yemeğini atıştırdı. Gerçekler saklanamazdı. Çok geçmeden büroda ve kentte dedikodular yayılacaktı. Karısı düşkün bir kadındı. Düşkün. Kendisini ve çocukları da gelecekte küçük düşme ve yavaş yavaş gelen bir felaket bekliyordu.

Martin masadan kalktı ve usulca salona geçti. Gözlerini kitabın satırlarında gezdiriyordu, ama gözünün önüne korkunç görüntüler geliyordu: Çocuklarını ırmakta boğulmuş görüyor, karısının ana caddede herkese rezil oluşunu aklından geçiriyordu. Yatma saati geldiğinde içindeki sönük, yoğun öfke yüreğine çöktü. Merdivenleri adeta sürüklenerek çıktı.

Yarı açık duran banyo kapısından sızan ışık dışında oda karanlıktı. Martin sessizce soyundu. Yavaş yavaş, akıl ermez bir biçimde, duyguları değişmeye başladı. Karısı uyuyordu; düzenli soluk alışları hafifçe duyuluyordu. Yüksek topuklu pabuçlarıyla yere gelişigüzel atılmış çorapları Martin'e sessiz bir çağrıda bulundu. Fırlatılıp darmadağınık bırakılmış iç çamaşırları duruyordu koltukta. Martin korseyi ve yumuşak, ipek sutyeni eline alıp bir an öylece durdu. O akşam ilk kez baktı karısına. Gözleri onun yumuşacık alnına, incecik kaşlarının kıvrımına takıldı. Marianne alnının biçimini ondan almıştı, zarif burnunun ucundaki kıvrımı da. Oğlunda da aynı elmacık kemikleri ve

sivri çene vardı. Göğüsleri dolgun, bedeni ince ve yuvarlak hatlıydı. Martin mışıl mışıl uyuyan karısına bakarken biraz önceki öfkesi dindi. Aklından geçirdiği tüm suçlamalar, yergiler silindi. Banyonun ışığını söndürdü ve pencereyi araladı. Emily'yi uyandırmamaya özen göstererek yatağa girdi. Ayışığında karısına son bir kez daha baktı. Elini uzatıp yanında yatan vücuda dokundu ve sevginin engin karmaşıklığında üzüntü ve arzu birleşti.

Bir Ağaç, Bir Taş, Bir Bulut

Yağmur yağıyordu ve ortalık hâlâ çok karanlıktı o sabah. Çocuk sabahçı kahvesine vardığında gazeteleri dağıtma işini bitirmiş sayılırdı. Bir fincan kahve içmek için içeriye girdi. Burası Leo adında, aksi ve cimri bir adamın işlettiği bir kahveydi. Soğuk ve bomboş sokaktan sonra kahvenin dostça ve aydınlık bir görünüşü vardı. Tezgâhın önünde birkaç asker ve dokuma fabrikasından üç işçi oturuyordu. Köşede de, kamburunu çıkarıp eğilmiş, burnuyla yüzünün yarısını bira bardağına gömmüş oturan bir adamı vardı. Çocuk başına pilotların taktığı gibi bir kask geçirmişti. Kahveye girerken çenesinin altındaki tokayı açıp yüzünün sağındaki siperliği küçük pembe kulağının üzerine kaldırdı. Kahvesini içerken çoğu zaman birisi gelip onunla dostça sohbet ederdi. Ama bu sabah Leo onun yüzüne bile bakmadı; oradaki adamlardan da konuşan yoktu. Hesabı ödeyip kahveden çıkmak üzereyken birisi ona seslendi:

"Evlat! Baksana!"

Arkasına dönüp baktı. Köşedeki adam bir parmağını kıvrık tutarak havaya kaldırmış, başını sallayarak onu çağırıyordu. Kafasını bira bardağından kaldırmıştı. Bir-

denbire yüzünde büyük bir mutluluk belirmişti. Uzun boylu, solgun yüzlü, kocaman burunlu ve açık kızıl saçlı bir adamdı.

"Baksana, evlat!"

Çocuk ona doğru yöneldi. On iki yaşında, yaşına göre ufak tefek sayılacak bir çocuktu. Taşıdığı ağır gazete çuvalı yüzünden bir omzu öbüründen daha aşağıdaydı. Çökkün ve çilli bir yüzü, çocuksu yuvarlak gözleri vardı.

"Evet Bayım?"

Adam bir elini gazeteci çocuğun omzuna koyduktan sonra çocuğun çenesini tutup yavaş yavaş iki yana çevirdi. Çocuk ürkerek çekildi.

"Dur bakalım! Ne oluyor?"

Çocuk tiz bir sesle konuşmuştu. Kahvenin içine birdenbire sessizlik çöktü.

Adam ağır ağır: "Seni seviyorum," dedi.

Tezgâhın önünde oturan adamların hepsi güluştü. Kaşlarını çatıp sıvışmaya çalışan çocuk ne yapacağını kestiremedi. Tezgâhın arkasında duran Leo'ya baktı. Leo yorgun, gevrek, alaycı bir bakışla bakıyordu ona. Çocuk da gülmeye çalıştı. Oysa adam ciddi ve kederliydi.

"Seninle dalga geçmiyorum, evlat," dedi. "Otur da benimle bir bira iç. Sana anlatmak istediğim bir şey var."

Gazeteci çocuk gözünün ucuyla tezgâhta oturan adamlara soru sorarcasına usulca bakıp ne yapacağını kestirmeye çalıştı. Ama onlar yine biralarına ya da kahvaltılarına dönmüşler ve bu bakışı fark etmemişlerdi. Leo tezgâhın üzerine bir fincan kahveyle biraz krema koydu.

"Daha yaşı küçük," dedi.

Gazeteci çocuk tabureye tırmanıp oturdu. Başındaki kaskın yukarıya kaldırılmış siperliğinin altından ufacık kırmızı kulağı görünüyordu. Adam ona bakıp ciddi cid-

di başını sallıyordu. "Önemli bir konu," dedi. Sonra elini arka cebine sokup çıkardığı bir şeyi avcunda tutarak çocuğa gösterdi.

"İyice bak buna," dedi.

Çocuk bakmasına baktı, ama iyice bakacak bir şey göremedi. Adam kocaman, kirli avcunda bir fotoğraf tutuyordu. Fotoğrafta bir kadının yüzü görünüyordu, ama silik çıktığı için yalnızca şapkası ve giysisi seçilebiliyordu.

"Görüyor musun?" diye sordu adam.

Çocuk başıyla gördüğünü işaret etti. Adam da başka bir fotoğraf aldı avcuna. Plajda çekilmiş, üzerinde mayo olan bir kadının fotoğrafıydı bu. Mayo kadının karnını kocaman göstermişti. Bakınca ilk göze çarpan buydu.

"İyice baktın mı?" Çocuğun üzerine doğru eğilip sordu: "Daha önce görmüş müydün onu?"

Çocuk hiç kımıldamadan, adama yan yan bakarak oturuyordu. "Bildiğim kadarıyla hayır."

"Tamam." Adam fotoğraflara üfleyip ikisini de yine cebine koydu. "Bu benim karımdı."

"Öldü mü?" diye sordu çocuk.

Adam ağır ağır başını iki yana salladı. Sanki ıslık çalacakmış gibi dudaklarını büzüp uzata uzata: "Yoo..." dedi. "Anlatacağım."

Tezgâhın üzerinde, adamın önünde kahverengi, kulplu bir bira bardağı duruyordu. İçmek için bardağı eline almadı. Onun yerine başını eğdi, ağzını bardağın kenarına dayadı, biraz bekledi, sonra iki eliyle bardağı eğerek birasını yudumladı.

"Bir gece, burnun bira bardağının içinde uyuyakalacaksın," dedi Leo. "Tanınmış gezgin, bira bardağında boğuldu diye haber çıkacak gazetede. Hoş bir ölüm olurdu doğrusu."

Gazeteci çocuk Leo'ya kaş göz etmeye çalışıyordu. Adamın bakmadığı bir sırada, yüzünü çarpıtıp ses çıkarmadan dudaklarını oynatarak sordu: "Sarhoş mu?" Ama Leo yalnızca kaşlarını kaldırdı ve arkasını dönüp ızgaraya birkaç dilim jambon koydu. Adam bira bardağını öteye itti, doğruldu ve gevşek duran çarpık parmaklı ellerini tezgâhın üstünde kavuşturdu. Gözlerini kırpmıyordu, ama arada bir gözkapakları ağırlaşıp açık yeşil gözlerinin üzerine kapanıyordu. Güneş doğmak üzereydi. Çocuk gazete çuvalını öbür omzuna aktardı.

"Sevgiden söz ediyorum," dedi. "Bence sevgi bir bilimdir."

Çocuk tabureden yarı yarıya indi. Ama adam işaret parmağını kaldırdı. Çocuğu orada tutan, gitmekten alıkoyan bir şey vardı adamda.

"On iki yıl önce, fotoğraftaki kadınla evliydim. Bir yıl, dokuz ay, üç gün, iki gece benim karım oldu. Onu sevdim. Evet..." Zar zor işitilen sesindeki boğukluğu giderip konuşmasını sürdürdü: "Onu sevdim. Onun da beni sevdiğini sandım. Demiryolu mühendisiydim. Evde her türlü konforu ve lüksü tamamdı. Bunlarla yetinmeyeceği aklımın köşesinden bile geçmiyordu. Ama ne oldu biliyor musun?"

"Miyaav!" dedi Leo.

Adam bakışlarını çocuğun yüzünden çevirmedi. "Beni bırakıp gitti. Bir gece eve geldim ki ev bomboş. Gitmiş. Beni bırakıp gitti."

"Başka bir adamla mı?" diye sordu çocuk.

Adam avcunu hafifçe tezgâha koydu. "Elbette, evlat. Kadınlar öyle tek başına kalkıp gitmezler."

Kahvede çıt çıkmıyordu. Dışarda, sokakta kapkara ve bitip tükenmeyen bir yağmur yağıyordu. Leo ızgarada-

ki jambon dilimlerini uzun saplı çatalıyla bastırdı. "Sen de on bir yıldır o sürtüğü arayıp duruyorsun. Seni moruk serseri seni!"

Adam ilk kez Leo'ya baktı. "Lütfen kaba konuşmayın. Hem zaten ben sizinle konuşmuyordum." Yine çocuğa dönüp bir sır paylaşırcasına güven dolu bir sesle: "Biz ona aldırış etmeyelim, olur mu?" dedi.

Gazeteci çocuk kuşkulu bir edayla başını salladı.

"Şöyle oldu," diye konuşmasını sürdürdü adam. "Ben pek çok şeyi içimde duyan bir insanım. Yaşamım boyunca hep bir sürü şeyden etkilendim. Ay ışığı. Güzel bir kızın bacakları. Bir sürü şey. Ama asıl mesele, bir şeyden hoşlandığım zaman, sanki içimde bir boşluk varmış gibi tuhaf bir duyguya kapılıyordum hep. Hiçbir şey tam olmuyordu ya da başka şeylere tam uymuyordu. Kadınlar? Onlardan da nasibimi aldım. Yine aynı. Sonradan içimde yine bir boşluk kaldı. Hiçbir zaman sevgiyi tatmamış bir adamdım ben."

Ağır ağır gözlerini yumdu; sanki bir oyunun sonunda perde kapanmıştı. Yeniden konuşmaya başladığında sesi heyecanlıydı; sözcükler çabuk çabuk dökülüyordu ağzından; kocaman, sarkık kulak memeleri adeta titriyordu.

"Sonra bu kadını tanıdım. Elli bir yaşındaydım. O da otuzunda olduğunu söylüyordu hep. Bir benzin istasyonunda tanıdım onu. Üç gün içinde evlendik. Nasıldı biliyor musun? Sana anlatamam. O zamana kadarki bütün duygularım bu kadında toplanmıştı sanki. Artık içimde hiçbir boşluk yoktu; onunla her şey tamamlanmıştı."

Adam birden susup elini uzun burnunun üzerinde gezdirdi. Sesinde dengeli, azarlarcasına bir tını belirmişti: "Doğru dürüst anlatamıyorum. Olan şuydu: İçimde bir yan-

dan güzel duygular, bir yandan da başıboş ufak tefek mutluluklar vardı. Bu kadın ruhumu derleyip toparladı. Benliğimin ona ulaşan parçacıkları birleşip bir bütün oldu. Şimdi anlıyor musun ne demek istediğimi?"

"Adı neydi?" diye sordu çocuk.

"Ha," dedi, "ben ona Dodo derdim. Ama bunun önemi yok."

"Geri getirmeye çalıştınız mı?"

Adam işitmedi. "Bu durumda, beni bırakıp gittiği zaman neler hissettiğimi anlarsın."

Leo ızgarada pişen jambon dilimlerini alıp bir sandviçin arasına yerleştirdi. Külrengi bir suratı, kısık gözleri ve uçuk mavi gölgelerle kaplı basık bir burnu vardı. İşçilerden biri el edince Leo onun fincanına kahve koydu. Fincanları bedavaya doldurmazdı. Gerçi bu işçi her sabah burada kahvaltı ederdi, ama Leo müşterilerini ne kadar çok tanırsa, o kadar da çok cimriliği tutardı. Sandviçini, sanki kendisine bile çok görüyormuşçasına ufacık ufacık lokmalar ısırarak yiyordu.

"Bir daha hiç görmediniz mi onu?"

Çocuk bu adama ne gözle bakacağını bilemiyordu. Çocuksu yüzünde merak ve kuşku arası bir kararsızlık vardı. Gazete dağıtımcılığı işine yeni başlamıştı. Sabahın kapkara, yabansı erken saatlerinde kentte dolaşmayı hâlâ yadırgıyordu.

"Evet," dedi adam. "Geri getirmek için birkaç girişimde bulundum. Onu bulmak için epeyce dolaştım. Ailesinin oturduğu Tulsa'ya gittim. Sonra Mobile'a. Bana söz ettiği bütün kentlere bir bir gittim. Eskiden ilişki kurduğu bütün erkekleri bir bir aradım. Tulsa, Atlanta, Chicago, Cheehaw, Memphis... Aşağı yukarı iki yıl onu bulmak için yollara düşüp bütün ülkeyi dolaştım."

"Ama yer yarıldı, bu ikisi içine girdi!" dedi Leo.

"Sen dinleme onu," dedi adam onlara duyurmadan. "Hem sonra, bu iki yılı unut. Önemli değil. Asıl önemlisi, üçüncü yıl bana tuhaf bir şey olmaya başladı."

"Ne?" diye sordu çocuk.

Adam başını indirdi ve bir yudum bira içmek için bardağı eğdi. Ama bardağın üzerine eğildiğinde burun delikleri hafifçe oynadı. Biranın bayatlığını kokladı ve içmekten vazgeçti. "Her şeyden önce, sevgi tuhaf bir şey. Baştan yalnızca onu geri getirmeyi düşünüyordum. Bir çeşit saplantı gibiydi. Ama zaman geçtikçe, onu anımsamaya çalıştım. Biliyor musun ne oldu?"

"Hayır," dedi çocuk.

"Bir yatağa uzanıp onu düşünmeye çalışınca, zihnim bomboş kalıyordu. Onu gözlerimin önüne getiremiyordum. Resimlerini çıkarıp bakıyordum. İşe yaramıyordu. Boşuna. Bir boşluk. Düşünebiliyor musun?"

"Mac!" diye seslendi Leo tezgâhın arkasından. "Bu manyağın zihninin bomboş olduğunu düşünebiliyor musun?"

Adam, sanki sinek kovalar gibi, ağır ağır elini salladı. Yeşil gözlerini gazeteci çocuğun çökkün yüzüne dikmişti.

"Ama kaldırımın üstündeki bir cam parçası... ya da müzik kutusundan seçilip çalınan bir ezgi, onu bana anımsatıyordu. Sokakta yürürken birdenbire yüzü gözümün önüne geliyordu ve haykırıp başımı lamba direğine çarpıyordum. Anlıyor musun?"

"Cam parçası..." dedi çocuk.

"Ne olursa. Dolaşıp duruyordum. Onu nasıl ve ne zaman anımsayacağımı kestiremiyordum artık. Anımsamanın tuzaklarına karşı bir çeşit savunma kurabilirsin bel-

ki. Ama insana dosdoğru karşıdan saldırmıyor ki... kenardan köşeden çıkıveriyor. Gördüğüm ya da işittiğim şeylerin insafına kalmıştım. Ben onu bulmak için ülkeyi baştan başa dolaşırken, o beni ruhumun içinde kovalamaya başladı birdenbire. O beni kovalamaya başladı, anlıyor musun? Ruhumda."

Çocuk dayanamayıp sordu: "O sırada ülkenin neresindeydiniz?"

"Aah," diye sızlandı adam. "Hasta bir adamdım. Çiçek hastalığı gibi bir şeydi. İtiraf ediyorum, evlat, içtim, kadınlarla yattım. Canımın çektiği her günahı işledim. Bunları itiraf etmek istemiyordum, ama ettim. O günleri anımsayınca kanım donuyor; çok korkunçtu."

Adam başını eğince, alnı tezgâhın kenarına çarptı. Birkaç saniye böyle eğilmiş durumda kaldı. Ensesi tutam tutam kızıl saçlarla kaplıydı. Uzun, çarpık parmaklı ellerini dua ediyormuşcasına bitiştirmişti. Sonra doğruldu; gülümsüyordu. Birden yüzü apaydınlık, ürkek ve yaşlı göründü.

"Beşinci yıl oldu bunlar," dedi. "Böylece ben de bunlardan bir bilim yarattım."

Leo'nun dudaklarında birden hafif bir gülümseme belirdi. "Hiçbirimizin gençleştiği yok," dedi. Sonra ansızın öfkelenerek elinde tuttuğu bulaşık bezini tortop edip hırsla yere fırlattı. "Seni pis kart zampara!"

"Sonra ne oldu?" diye sordu çocuk.

Yaşlı adam yüksek ve duru bir sesle: "Huzur," dedi.

"Ha?"

"Buna bilimsel açıklama getirmek zor, evlat," dedi. "Sanırım mantıksal açıklaması şu: Karımla ben birbirimizden o kadar uzun bir süre kaçınıştık ki, sonunda birbirimize düğümlendik ve boyun eğip teslim olduk. Hu-

zur. Tuhaf ve güzel bir boşluk. Portland'da ilkbahardı ve her akşam yağmur yağıyordu. Bütün gece yatağımda uzanıp karanlıkta öylece yatıyordum. Bilim böyle doğdu içimde."

Kahvenin pencerelerinden, aydınlanan günün maviliği görünüyordu, iki asker bira paralarını ödeyip kapıyı açtılar. Dışarıya çıkmadan önce askerlerden biri saçlarını taradı ve çamurlu tozluklarını sildi. Üç fabrika işçisi sessizce önlerine bakıp kahvaltı ediyorlardı. Leo'nun duvar saatinin tiktakları işitiliyordu.

"Şöyle oldu. İyi dinle. Sevgiyi düşündüm ve bir çözüme vardım. Nerede yanıldığımızı anladım. Diyelim ki insan ilk kez seviyor. Peki neyi seviyor?"

Çocuğun yumuşak dudakları yarı aralıktı. Hiç sesini çıkarmadı.

"Bir kadını," dedi yaşlı adam. "Bilimsiz, dayanaksız, Tanrı'nın dünyasındaki en tehlikeli ve kutsal deneyime girişiyor. Bir kadını seviyor. Tamam mı, evlat?"

"Evet," dedi çocuk yavaşça.

"Sevmeye yanlış yönden başlıyor. En sonundan başlıyor. Böyle çile çekmesine şaşacak ne var? İnsan nasıl sevmeli biliyor musun?"

Yaşlı adam uzanıp çocuğun deri ceketinin yakasını tuttu. Hafifçe sarstı onu. Yeşil gözlerini hiç kırpmadan ciddi ciddi bakıyordu.

"Evlat, sevmeye nereden başlamalı biliyor musun?"

Çocuk daha da büzülmüş, kımıldamadan oturmuş dinliyordu. Yavaş yavaş başını iki yana salladı. Yaşlı adam ona doğru eğilip fısıldadı:

"Bir ağaçtan. Bir taştan. Bir buluttan."

Dışarda, sokakta hâlâ yağmur yağıyordu. Hafif, boz, bitmez tükenmez bir yağmur. Fabrikanın düdüğü saat altı

vardiyası için öttü ve üç işçi hesabı ödeyip çıktılar. Kahvede Leo, yaşlı adam ve gazeteci çocuktan başka kimse kalmamıştı.

"Portland'da da hava böyleydi," dedi adam, "sevgi denen şeyi bilimselleştirmeye başladığımda. Düşünüp taşındım ve büyük bir özenle işe koyuldum. Sokakta yerden bir şey alıp eve getirirdim. Sonra bir Japon balığı satın aldım. Bütün dikkatimi balığa yönelttim ve onu sevdim. Bir şeyden öbürüne geçtim. Günbegün bu yöntemi kavrıyordum. Portland'dan San Diego'ya giderken..."

"Of, kes sesini," diye birdenbire bağırdı Leo. "Kes sesini!"

Yaşlı adam hâlâ çocuğun ceketinin yakasını tutuyordu. Titriyordu. Yüzünde içten, aydınlık ve coşkulu bir ifade vardı. "Altı yıldır yalnız başıma dolaşıyorum ve bilimimi geliştiriyorum. Artık uzman oldum, evlat. Her şeyi sevebilirim. Ne olduğunu düşünmeme bile gerek yok artık, insanlarla dolu bir sokak görüyorum ve içimde güzel bir ışık doğuyor. Gökyüzünde uçan bir kuşa bakıyorum. Ya da bir yolcuya rastlıyorum. Her şey, evlat. Herkes. Hepsi de bana yabancı ve ben hepsini de seviyorum. Benimki gibi bir bilim nereye varır, anlıyor musun?"

Çocuk elleriyle tezgâhın kenarını sıkı sıkı kavramış, hiç kımıldamadan duruyordu. Sonunda sordu: "O kadını bulabildiniz mi?"

"Ne? Ne dedin evlat?"

"Yani," dedi çocuk çekine çekine, "başka bir kadını sevdiniz mi?"

Yaşlı adam çocuğun yakasını tutan elini gevşetti. Başını öteye çevirdi. Gözlerinde ilk kez belirsiz ve dağınık bir bakış belirdi. Tezgâhta duran bardağı alıp sarı renkli birayı içti. Başını ağır ağır iki yana salladı. Sonunda so-

ruya yanıt verdi: "Hayır evlat. Bilimsel bakımdan bu son aşama olacak. Ölçülü gidiyorum. Daha buna hazırlıklı değilim."

"Bak sen!" dedi Leo. "Olur şey değil!"

Yaşlı adam kapının önünde durdu. "Unutma," dedi. Sabahın erken saatlerinin boz, nemli ışığıyla çerçevelenen bedeni ufalmış, hırpani ve çelimsiz görünüyordu. Ama gülümsemesi canlıydı. "Unutma, seni seviyorum," dedi son bir kez başını eğerek. Kapıyı arkasından sessizce kapadı.

Çocuk uzun bir süre konuşmadı. Alnına düşen perçemlerini çekiştirdi, kirli işaret parmağını boş fincanın kenarında gezdirdi. Sonra Leo'ya bakmadan, kendini tutamayıp sordu:

"Sarhoş muydu?"

"Hayır," dedi Leo kısaca.

Çocuk sesini yükseltti. "Hapçı mı?"

"Hayır."

Çocuk başını kaldırıp Leo'ya baktı. Küçücük yüzünde umutsuzluk okunuyordu. Tiz bir sesle üsteledi: "Kaçık mı? Sence akıl hastası falan mı?" Sonra sesi kuşkuyla birden alçaldı: "Leo? Yoksa değil mi?"

Ama Leo hiç yanıt vermedi. On dört yıldır burayı işletiyordu. Kaçıklık konusunda uzman sayıyordu kendisini. Kentliler vardı, sonra geceleri başıboş dolaşanlar vardı. Hepsinin de saplantılarını bilirdi. Ama yanıt bekleyen çocuğun merakını gidermek istemedi. Solgun yüzünü astı ve suskun kaldı.

Bunun üzerine çocuk kaskının sağ siperliğini indirdi. Çıkıp gitmek üzereyken, suya sabuna dokunmayan, alay konusu olmayacağını bildiği bir yorumda bulundu:

"Amma da çok gezip dolaşmış."